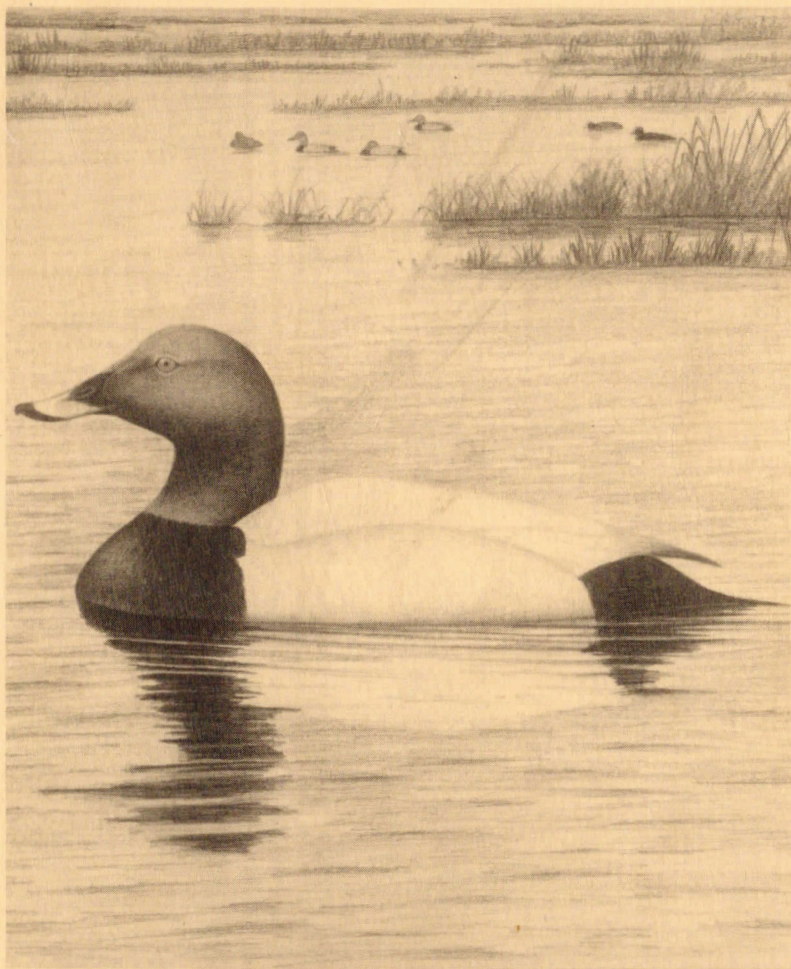

SIIVEKÄS

2 * 1991

12. vsk.

POHJOIS-SAVON LINTUTIETEELLINEN YHDISTYS KUIKKA

Sisällys:

Lukijalle.....	45
MARKKU UKKONEN:	
Pohjois-Savon linnuston faunistinen katsaus 1990.....	46
HARRI HÖLTÄ:	
Syysmuuttokatsaus 1989 ja 1990.....	64
ANNE-MARI KÄRKKÄINEN:	
Talvipinnaralli 6.12.1991.....	82
TOIMITUS:	
Pohjois-Savon Lintutieteel- lisen Yhdistyksen Kuikan jäsenistö 1991.....	85
TIEDOTUKSIA JA AJANKOHTAISTA:	
Syysretki, Lintulehtipaketti, Saaristosymposio, Lintuhavaintojen tallennus- ohjelmat jne.....	89

Kansi: PUNASOTKA
(Piirros: Veli-Matti Väänänen)

Sivu 45: HUTTUJUTTU
(Piirros: Helena Rönkä)

Takasisäkansi: HIIRIPÖLLÖ
(Piirros: Helena Rönkä)

Pohjois-Savon Lintutieteellinen Yhdistys
KUIKKA
(toimii osana Kuopion Luonnonystävien yhdistystä)

c/o Kuopion Museo, Kauppakatu 23,
70100 Kuopio

Puheenjohtaja: Eelis Rissanen **Sihteeri:** Kalle
Ruokolainen **Taloudenhoitaja:** Aimo
Hartikainen **Varapuheenjohtaja:** Jussi Helppi
Hallituksen muut jäsenet: Jaakko Hakkarainen,
Mika-Petri Harju, Harri Hölttä

SIIVEKÄS

Julkaisija: Pohjois-Savon Lintutieteellinen
Yh-distys KUIKKA
Vastaava toimittaja: Raimo Pakarinen,
Toimitussihteerit: Jussi Helppi, Anne-Mari
Kärkkäinen, Eelis Rissanen

Jäsenmaksut 1992: 60 mk (perhejäsen 15 mk, ei
lehteä). Maksut tilille PSP KU 6606 822.
Siivekkään tilaaminen ja jakelu: Jaetaan PSLTY:n
Kuikan jäsenille. Lehden voi tilata myös jäseneksi
liittymättä. Tilaushinta 60 mk maksetaan eo.
tili-le. Lehti ilmestyy kahtena numerona
vuodessa. **Osoitteenmuutokset:** Pekka
Tenhunen, Koivu-lahti, 71210 Tuusjärvi, puh.
(971) 751 203. **Ilmoitushinnat:** Takakansi 850
mk, 1/1 sivu 700 mk, 1/2 sivu 350mk, 1/4 sivu
200 mk. Hinnat ovat ohjeelliset.

Ohjeita kirjoittajille: Kaikenlaista lintuihin liit-
tyvää, niin tieteellistä kuin viihteellistä aineistoa
otetaan mieluummin vastaan. Käsikirjoituksen voi
toimittaa joko selvästi kirjoitettuna (käsini tai
koneella) tai mieluiten tietokoneen levykkeellä.
Toimitus auttaa kielenhuollossa ym. muissa
tekni- sissä seikoissa. Myös valokuvista ja
piirroksista on pulaa (kaikenlainen kuvamateriaali
kelpaa, myös värikuvat ja väridiat). Aineiston
voi lähettää toi- mittajille suoraan tai keskustella
ensin suunnittel-mista...

Lukijalle

*Siivekkään kakkosnumero on nyt saatu pakettiin. Lehden ilmestymisaika-
taulu lahaa n. 3-4 kk jäljessä. Juttujen puolesta numeron olisi voinut julkaista
jo viime vuoden puolella, mutta yhdistyksen talous on hiukan huonossa
jamassa. Liekö tämä paljon puhuttu lama iskenyt.*

*Tosiasia on, että yhdistyksen rahoja on tällä hetkellä kiinni logoissa ja au-
ringonkukansiemenissä. Logot käyvät pikkuhiljaa kaupaksi, joten ne eivät
muodostune ongelmaksi. Sensijaan ongelmaksi voivat muodostua auringon-
kukansiemenet, joita on varastossa vielä melkoisesti kauppojen hintapoliti-
kan takia; jos hintaeroa alkaa olla 2 mk/kg kauppojen hyväksi, niin harva
ostaa enää edes kannatuksen vuoksi. Mikäli ensi syksyyn mennessä ei tapahdu
mitään erikoisempaa hintakehitystä on hyvin todennäköistä että yhdistys ei
enää markkinoi auringonkukansiemeniä (muuta kuin vielä varastossa olevia).*

*Tällä hetkellä tilillä ei ole rahaa edes tämän lehden painatuskulujen
maksamiseen. Tämän takia olemme optimistisesti laittaneet lehden välissä
jäsenmaksulomakkeen, joiden turvin toivomme saavamme lehden tekemä var-
ten puuttuvat saturaiset. Näin emme toivon mukaan tarvitsisi turvautua
ulkopuolisiin lainarahoihin.*

*Tämän numeron myötä nollaamme tilanteen ja toteamme, että kun syksyi-
nen devalvaatio ei auttanut, niin ehkäpä EY auttaa?!*

Oikein hyvää tätä vuotta kaikille!

Eelis Rissanen
Eelis Rissanen

Pohjois-Savon linnuston faunistinen katsaus 1990

MARKKU UKKONEN

Käsissäsi olevaan katsaukseen on koottu vuoden 1990 havainnot maakunnassamme vähälukuisina tavattavista lajeista. Havainnot ker(j)ättiin ensimmäisen kerran uusilla havaintokorteilla uudistetun keräilyluettelon mukaisesti (ks. Siivekäs 11:98-109). Tässä katsauksessa ovat mukana kaikki luettelossa keruukoodeilla A, 1, 2 tai 3 varustetut lajit.

Katsaus sisältää siis myös alueellista rariteeteista (keruukoodi A) tehdyt havainnot, jotka ovat läpäisseet alueellisen harvinaisuuskomitean (AHK) tarkistuksen. AHK-käsittelyyn lähetettiin vuodelta 1989 kaksi ja vuodelta 1990 yhteensä 30 havaintoa, joista yhteensä 29 havaintoa on toistaiseksi hyväksytty. Hyväksymättä ovat jääneet pääosin vain sellaiset havaintoilmoitukset, joissa linnun/lintujen tuntomerkit on kuvattu ylimalkaisesti yhdellä-kahdella virkkeellä tai ne on jätetty kokonaan kuvaamatta ja sen sijaan on keskitytty selostamaan vain havaintotilannetta sekä omia kokemuksia lajista (tai linnuista yleensä)! Havainnon hyväksynnän kannalta ei ole oleellista se, onko havaitsija konkari vai vastaalkaja, vaan se mitä tuntomerkkejä (yksityiskohtaisiakin) linnusta todettiin. AHK:n muodostivat v. 1990 Paavo Liimatta (pj.), Heikki Kotilainen (siht.) ja

Markku Ukkonen. Jutusta löytyvät myös SLY:n rariteettikomitean (RK) hyväksymät Pohjois-Savon havainnot vuodelta 1990 (jos RK:n hyväksyntä on tiedossamme) ja tätä aiemmilta vuosilta, jos ne eivät olleet ehtineet mukaan edelliseen faunistiseen katsaukseen.

Mukaan on saatu myös tiedot Kuopion Museolle ilmoitetuista tai kuolleen toimitetuista linnuista (lyhenne mus.). Nämä havainnot ovat museohenkilökunnan tarkistamia, ja museonäytteitä lukuunottamatta ilmoitetuista AHK-lajeista on vaadittu - kuten muiltakin - hyväksytty AHK-ilmoitus ennen havainnon julkaisua. Museon tiedot kokosi käyttööni jo vanhalla rutiinilla Eino Savolainen. Rengastustoimisto toimitti haltuuni listauksen Pohjois-Savon rengastuksista vuodelta 1990 (tilanne 5.4. 1991).

Vanhan tradition mukaisesti mukana on myös lintuharrastajien varmentamia ns. maallikkohavaintoja. Näiden havaintojen yhteydessä on esitetty havainnon tekijän lisäksi myös havainnon varmistaja ja ilmoittaja (esim. H. Havaitsija/MU). Havaintoja on haalittu myös lehdistä ja kirjallisuudesta.

Minulle on lähetetty edellisen faunistisen katsauksen jälkeen koko joukko faunistisissa katsauksissamme julkaisemattomia havaintoja aiemmilta vuosilta.

Harvinaisempia lajeja koskevat edellisvuosien havainnot on listattu kunkin lajiesittelyn yhteyteen vuoden 1990 havaintojen jälkeen.

Havainnot on koottu LYL:n yhtenäiskoordinaatein rajaamalla toiminta-alueeltamme, johon sisältyy pieniä paloja mm. Oulun läänistä. Faunistisissa katsauksissamme käsitellään tästä lähtien myös Varkauden eteläisen naapurikunnan Joroisten (Etelä-Savo) havainnot, jotka toimitetaan kauttamme Orioluksen käyttöön. Käytäntöön on siirrytty, koska yhdistyksemme jäsenistä erityisesti Varkauden seudun harrastajat retkeilevät ahkerasti alueella. Vertailupohjan säilyttämiseksi mihinkään Pohjois-Savosta laskettuihin yhteissummiin ei sisälly Joroisten havaintoja, vaan ne on ilmoitettu aina erikseen.

Havainnot satunnaistalvehtijoista julkaistaan talvikatsauksissa. Myös Siilinjärven Raasion ja Mustin syksyiset kahlaajahavainnot tongitaan yksityiskohdaisemmin omassa raportissaan. Runslukuisimpien petolintujen ja eräiden vesilintujen pesimäaikaiset esiintymistiedot on esitetty kunnittain tai vain läänikohtaisena havaintosummana, eikä tarkempiin pesintätietojen esittelyihin ole tässä yhteydessä paneuduttu. Eräiden pesimärauhaa vaativien harvinaisten lajien pesimäpaikkahavaintojen yhteydessä ei ole esitetty kuntaa tarkempaa havaintopaikkaa. Havainnoijat on lueteltu aina aakkosjärjestyksessä lukuunottamatta RK- ja AHK-havaintoja, joiden kohdalla ilmoituslomakkeen tekijä on mainittu ensin.

Havainnointi- ja havaintojen ilmoittamisaktiivisuus olivat kutakuinkin 1980-luvun loppuvuosien tasoa. Valitettavasti

eräiltä aktiivisesti retkeilyiltä ja havainnoiduilla alueilla - varsinkin alueemme pohjois- ja eteläosista - jäi paljon havaintoja ilmoittamatta. Vakuutan, että yhteenvetojen laatijat kestävät yöuniaan menettämättä huomattavasti hurjempaa kin havaintokorttiryöpytystä. Älkää siis säälikö meitä!

Edellä nimeltä mainittujen henkilöiden lisäksi esitän yhteisen kiitoksen kaikille muillekin tämän katsauksen tekijöille eli havaintojaan ilmoittaneille (osalta vain vanhoja havaintoja), jotka on luetteloitu käytetyin nimilyhentein (suluissa) jäljempänä. Havaintovihkoista (Raasio, Keskimmäinen) ja muiltakin papereilta löytyi lisäksi valtaisa joukko päähavainnoitsijoiden mukana liikkuneiden nimiä. Kiitokset myös heille aktiivisuudesta.

Jos huomaat tekstissä virheellisyyksiä tai puutteita, ilmoita niistä allekirjoittaneelle. Havaintokorttitäydennykset on lähetetty kortteja palauttaneille, mutta jos et ole niitä vielä saanut tai kaipaat lisää, ota yhteys hallituksen poikiin. Jos havaintojen kirjaaminen ohjeiden mukaisesti ei ota sujuakseen, tekstaa havaintosi omalla systeemilläsi vaikkapa ruutupaperille. Kortitamme havaintosi puolestasi. Siilinjärven Raasion ja Riistaveden Keskimmäisen havaintovihkoihin kirjattuja havaintoja ei tarvitse ilmoittaa enää korteilla - nekin kortitamme puolestasi suoraan vihkoista. Tärkeintä on aina, että havainnot kulkevat tavalla tai toisella ja tulevat julki kaikkien ihmeteltäviksi sekä edelleen hyödynnettäviksi.

Havainnoijat

Pentti Alaja (PA), Erkki Björk (EB), Evergreen (nimimerkki), Reino Fagersten (RF), Matti Haapasaari (MHa), Heidi Hannula (HHa), Mika-Petri Harju (MPH), Aimo Hartikainen (AHa), Pertti Hartikainen (PHa), Juhani Haukka (JHa), Patrick Hublin (PHu), Jukka Hujala (JHu), Mikko Huttunen (MHu), Osmo Huupponen (OH), Timo Hämäläinen (TH), Harri Högmander (HHg), Harri Hölttä (HHö), Timo Immonen (TI), Tuomo Jalkanen (TJa), Silveri Jussila (SJü), Jani Kaaro (JKr), Eila Karki (EKa), Antti Kettunen (AKe), Jaakko Kettunen (JKe), A. Korpi (AKo), Heikki Kotilainen (HK), Jorma Knuutinen (JKn), Janne Kumpulainen (JKu), Anne-Mari Kärkkäinen (AMK), Kati Könönen (KKö), Jaakko Laasanen (JLa), Harry Lehto (HLe), Osmo Liimatainen (OL), Paavo Liimatta (PLi), Antero Lindholm (ALi), Martti Linkola (MLi), Tuija Marienberg (TM), Arvi Meklin (AM), Juha Oravainen (JO), Raimo Pakarinen (RPa), Lauri Puranen (LPu), Jyrki Pynnönen (JPY), Petro Pynnönen (PPY), Juha Pääkkönen (JPä), Eelis Rissanen (ER), Juhani Rissanen (JRI), Kalle Ruokolainen (KRu), Timo Ruotsalainen (TRu), Kalevi Rutonen (KRt), Pertti Räsänen (PRä), Seppo Räsänen (SRä), Toivo Räsänen (TRä), Helena Rönkä (HR), Markku Saarinen (MSa), Marja Salo (MSo), Kari Saukkonen (KSa), Eino Savolainen (ES), Maire Savolainen (MSv), Reino Savolainen (RSa), Pirkko Siikamäki (PSi), Hannu Siikavirta (HSi), Antti Siivonen (AS), Kauko Sikström (KSi), Veli-Matti Sorvari (VMS), Pekka Tenhunen (PTe), Jorma Tuomainen (JTü), Markku Ukkonen (MU), Mirja Ukkonen (MiU), Esko Vesanen (EVe) ja Asko Yli-Kauppila (AY).

Lyhenteet

- (A) = AHK-laji (lajinimen jäljessä), esitetyt havainnot AHK:n tarkistamia ja hyväksymiä
 (RK) = RK-laji (lajinimen jäljessä), esitetyt havainnot SLY:n rareiteettikomitean tarkistamia ja hyväksymiä
 (1) = lajista kerätään kaikki havainnot (lajinimen jäljessä)
 (2) = lajista kerätään vain pesimäaikaiset havainnot (lajinimen jäljessä) (2* = myös pesimäbiologiset tiedot kerätään)
 (3) = lajista kerätään tiedot laajempien alueiden pari-/reviirimääristä (lajinimen jäljessä) (3* = myös pesimäbiologiset tiedot kerätään)
 x/y = puvut koiraat (x) / naaraspukuiset (y)
 p = paikallinen tai lepäilevä
 m = muuttava; jos muuttosuunta tiedossa, merkitty vain muuttosuuntalyhenne (S, W, SW jne.)
 kiert = kiertävä
 r = rengastettiin
 Ä = laulava tai soidinääntelevä
 ä = muuten ääntelevä, äänihavainto
 a = parvi; a5 = viiden parvi, 5a = viisi parvea; 100 m/5a = yhteensä sata muuttajaa viidessä parvessa
 kv = kalenterivuosi (linnun iän yhteydessä); 1-kv = samana vuonna syntynyt lintu, 2-kv edellisenä kalenterivuonna syntynyt lintu, +1-kv = ennen kuluva kalenterivuotta syntynyt lintu jne.
 ad = aikuinen (vanha)
 subad = esiaikuinen
 juv = nuori (1-kv)
 pull = pesä tai maastopoikanen
 fl = lentokykyinen, tarkempi ikä ei tiedossa
 tp = talvipukuinen

Havainnot lajeittain

Kaakkuri *Gavia stellata* (1). Pesinnöistä ilmoitettiin vain Suomenjoelta, jossa molemmilla vanhoilla pesimälammilla todettiin hautova emo (MLi). Pesintöjen onnistumista ei varmistettu. Toisella pesällä todettu poikkeuksellisen pitkä haudonta-aika (emo hautoi 13.6. ja 16.7., aikaväli 33 vrk.) saattoi viitata kuoriutumisen epäonnistumiseen (tai uusintapesintään). Muutakin havaintoja tuli normaalia nuikemmin: toukokuu ylilentävä kahdesti Vieremä Talas-kangas (VMS), 3.6. 1 NE Siilinjärvi Jälä (KRu, MU), 7.-8.6. 6 p Vesanto Pohjois-Konnevesi (PA) ja 24.9. 1 kuollut Kuopio Puutossalmi (mus.).

Kuikka *G. arctica* (3*). Laji on alueellamme "liian" runsaslukuinen ja maastossa kulkijat suhtautunevat siksi kuikkahavaintojen kirjaamiseen ja ilmoittamiseen vähättelevästi. Pesintä- ja/tai parimäärätietoja esitettiin seuraavilta järviltä (nimen jälkeen pesälöytöjen tai poikueiden määrä / pariarvio): Juankoski Ylä-Pieksi 0/1 ja Juankoski-Nilsä Suuri-Pieksi 0/3 (ER), Kiuruvesi-Pielavesi Koivujärvi 1/5 (TH, SJu), Nilsä Eitikka 1/1, Suuri-Pajunen 1/1 (HHö), Valkeinen 1/1 (AM) ja Haluna 0/1 (ER), Pielavesi Pielavesi 3/? (KRt), Rautalampi Hankavesi 1/? ja Niinivesi 2/? (TJa,MLi), Suomenjoki-Tervo Iisvesi 2/? (MLi) sekä Varpaisjärvi Karjalainen 1/? ja Syvärin N-pää 0/2-3 (HHö).

Pikku-uikku *Tachybaptus ruficollis* (A). Rengastustilastot tiesivät kertoa, että alueellamme rengastettiin 1 fl-lintu (missä ja milloin?). AHK ei ole käsitellyt havaintoa (havainto on mahdollisesti talvihavainto, eikä AHK käsittele niitä).

Härkälintu *Podiceps grisegena* (1). Kesäheinäkuisia havaintoja, joista osassa on kyse ilmeisistä pesinnöistä, raportoitin seuraavilta järviltä (nimen jälkeen reviirien määrä): Rautalampi-Suomenjoki-Tervo Iisvesi 5 (TJa,MLi), Kuopio Keski-Kallavesi 1 (EB), Vehmersalmi Suvasvesi 1 (Evergreen), Siilinjärvi Juurusvesi Rissala 3 (EB, KRu) ja Iso-Jälä 1 (monet) sekä Iisalmi Savonselkä 1 (V.-M. Väänänen/Iisalmen Sanomat). Muualla kuin edellä mainituilla

paikoilla tehtiin huhti-toukokuussa kolme kevätmuuttoaan liittyvää havaintoa ja yksi syyskuinen havainto. Rengastussumma: 1 fl.

Mustakurkku-uikku *P. auritus* (2). Pesimäaikaisia havaintoja tuotiin julki vain kahdelta(!) paikalta: 6.5.-1.7. pesintä Nilsä Palonurmi (PHa) ja 14.6.-26.8. pesintä Siilinjärvi Musti (monet). Mustin linnut puljasivat loppukesästä myös Raasion altaalla.

Merimetso *Phalacrocorax carbo* (1). Havaintoja 15 yksilöstä: 24.8. 9 p Vesanto Keitelejärvi (PA), 9.9. 2 p Kuopio Keski-Kallavesi (RF, MHa), 10.9. 2 yks. Vesanto Pohjois-Konnevesi ja 19.-26.9. 1 p Tervo Kolunkanava (PA) sekä 6.10. 1 p Rautalampi Etelä-Konnevesi (JHa). Vanhat havainnot: 18.7.-30.11.1986 yht. 5 p Rautalampi Niinivesi ja 28.9.1986 1 m Rautalampi Rastunsuo (KSi) sekä 12.10.1989 3 p Rautalampi Etelä-Konnevesi (Juha Knuutinen/JKn).

Kaulushaikara *Botaurus stellaris* (1). Ilmoituksia neljästä puhkujasta: 28.4.-7.5. 1 Ä Kuopio Riistavesi Viianvesi (AHa, JKe, JTü), kesä 1 Ä Varkaus Mula (HK), kesä 1 Ä Lapinlahti Onkivesi (P. Rihti/HHö, JPä) ja kesä "havainto" Iisalmi Savonselkä (V.-M. Väänänen/Iisalmen Sanomat). 1980-luvulla löydettiin vuosittain 1-4 reviiriä.

Harmaahaikara *Ardea cinerea* (1). Keväältä kaksi ja syyskaudelta myös kaksi ilmoitettua havaintoa: 22.4. 2 m Kuopio Kelloniemi (EB), 1.5. 1 p Siilinjärvi Kevätön (MU), 17.8. 2 juv. p Siilinjärvi Raasio (JPY, PPy, MU) ja n. 5.-22.9. enimmillään 2-3 p Kuopio Riistaveden lintujärvet (MHu, JKe, E.Miettinen/JKe). 1980-luvulta tiedossamme on yhteensä 16 havaintoa 19-23 yksilöstä.

Mustahaikara *Ciconia nigra* (A). 19.-20.8. 1 juv p Rautalampi Pukkiharju (mus.). Lintu otettiin huonon kuntonsa vuoksi kiinni ja toimitettiin Kuopion Museolle, jossa se myöhemmin kuoli. Tietävästi 4. havainto lajista alueellamme (edelliset havainnot vuodelta 1975).

Kattohaikara *C. ciconia* (A). Yksi kesähavainto: 10.7. 1 ad p Tuusniemi Juurikkamäki (M. Hartikainen/ER). Huhujen mukaan joukko harrastajia oli käynyt samana päivänä bongaamassa kattohaikaran Leppävirralla, josta porkkananokka oli poistunut Tuusniemen suuntaan - liekö ollut sama yksilö kuin yllämainittu?

Merimetsoja havaittiin kohtalaisesti. Tässä syksyinen yksilö Tervon Äyskoskelta 1987.
(Kuva: Pentti Alaja)

1980-luvulta tunnetaan 12 havaintoa yhteensä 31 yksilöstä.

Kyhmyjoutsen *Cygnus olor* (A). Yllättävä kesähavainto: 19.6. 1 kuollut Tervo Rasvan-kijoki (mus.). Pohjois-Savosta tunnetaan vain kaksi aikaisempaa havaintoa, molemmat vuodelta 1980.

Laulujoutsen *C. cygnus* (2*). Kesältä ilmoitettiin 11 varmaa pesintää: Iisalmi 1 (JHu), Karttula 1 (AM), Keitele 1 (JTU), Kiuruvesi 2 (TH), Leppävirta 1 (PSi), Nilsä 1 (M. Ruotsalainen/HHö), Pielavesi 2 (KRt, JTU), Sonkajärvi 1 (AM) ja Varpaisjärvi 1 (HHö). Pielaveden pesimäkannan suuruudeksi arvioitiin 4-5 paria (KRt). Lisäksi muita pesimäaikaisia havaintoja ilmoitettiin 8 paikalta eri puolilta aluetamme. Pesimäkanta on edelleen runsastumaan päin.

Tundranhanhi *Anser albifrons* (1). Mielenkiintoinen havainto yhdestä kesälomalaisesta: 10.6.-19.8. 1 ad p Nilsä Palonurmi (PHa, HHö). Lisäksi syksyn hanhipäivältä seuraavat havainnot: 22.9. n. 20/2a SW-NW Siilinjärvi Kasurila ja n. 100 SW Siilinjärvi kk. (MU). **Lumihanhi** *A. caerulescens* (RK). Ensimmäinen hyväksytty havainto lajista Poh-

jois-Savossa: 26.5.1988 1 p Siilinjärvi Kehvo (E. Väänänen/MU). Lajin valkeaa värimuotoa edustanut yksilö oleskeli päivän pellolla ruokailmassa. Vuonna 1988 nähtiin koko Suomessa ennätysmäiset 22 lumihanhiyksilöä.

Kanadanhanhi *Branta canadensis* (1). Yhtä havaintoa lukuunottamatta kaikki merkkaukset Rautalammit: ainakin 21.1.-11.3. 10 p ja 13.4. 4 p sekä 30.11. 16 p (yksi ammuttiin) ja 1.12. 15 p Tyyrinvirta (monet), 13.4.-18.8. enimmillään 2-3 p (joista yhdellä kaularengas A91) Vaajasalmi-Vaajasaari (TJa), 22.6. poikue Niinivesi Joutenlahti (T. ja V. Nuutinen/TJa) ja 13.8.-13.11. 4 p Niinivesi (TJa). Havainto Rautalammin ulkopuolelta: 2.4. 1 p Kuopio Riistaveden lintujärvet (PHu). Vanha havainto: 14.8.1986 1 SW Rautalampi Käpysuo (KSi).

Valkoposkianhi *B. leucopsis* (1). Vain kaksi syysmuuttohavaintoa: 22.9. n. 15 SW ja 6.10. 15 WSW Siilinjärvi Kasurila (MU).

Sepelhanhi *B. bernicla* (1). Syyskuisen hanhipäivän satona havainnot kolmesta eri parvesta: 22.9. 150 SW Nilsä Eitikka (HHö) ja n. 170 + 2 SSW Siilinjärvi Kasurila (MU).

Jouhisorsa *Anas acuta* (3*). Varsin yleinen

pesijä eri puolilla maakuntaamme ja siksi aliarvostettu laji. Parimäärä- ja pesintätietoja ilmoitettiin 11 järveltä: Siilinjärvi 4, Nilsä 3, Iisalmi 1, Juankoski 1, Kiuruvesi 1, Varpaisjärvi 1. Rengastussumma 13 pull.

Heinätaavi *A. querquedula* (3*). Edellä sanottu sopii osittain tähänkin lajiin. Parimäärä- ja pesintätietoja raportoitiin 8 järveltä (1-4 paria per järvi): Siilinjärvi 4, Nilsä 2, Iisalmi 1, Kiuruvesi 1.

Lapasorsa *A. clypeata* (3*). Pesintään viittaa via havaintoja yhteensä 16 paikalta (1-6 paria per järvi): Siilinjärvi 4, Kiuruvesi 3, Kuopio 2, Nilsä 2, Varpaisjärvi 2, Iisalmi 1, Juankoski 1, Lapinlahti 1. Rengastussumma 11 pull.

Punasotka *Aythya ferina* (3*). Pesimäaikaisia järviä, joilla havaittiin pesintään vihjaavasti myös naaraita, ilmoitettiin yhteensä vain 5 kpl: Nilsä 3, Iisalmi 1, Siilinjärvi 1. Pesälojot tai poikuehavaintoja ei ilmoitettu yhtään. Renkasiin laitettiin kuitenkin 6 pull.

Lapasotka *A. marila* (1). Kaikki havainnot: 6.5. ja 10.5. 1/0 p Siilinjärvi Apaja-Kumpunen (KRu, MU), 14.5. 4/3 m Kuopio Vaajasalo (KRu) ja 20.9. 1/16 SSE Siilinjärvi Raasio (JPY). Syysesintyminen tavallista vaisumpi, vaikkakin ainut ilmoitettu syysparvi ihan ko-me-a.

Allihaahka *Polysticta stelleri* (A). Yksinäinen arktisten seutujen asukki tavattiin sukeltelemassa lajille oudossa tekoallasympäristössä ja varsin epätyypilliseen aikaan: 3.9. 1 juv p Siilinjärvi Raasio (HK, PLi). 1980-luvulla lajista tehtiin Pohjois-Savossa kolme havaintoa, kaikki talvikaudella (1986, 1988, 1989).

Pilkkaasiipi *Melanitta fusca* (1). Ainakin seuraavat pilkkasiipihavainnot kuitattiin aikakirjoihin: 9.5. a14 NE + 1/1 p Kuopio Vaajasalo (ER, JRi, KRu, MU), 14.5. a15 m Kuopio Vaajasalo (KRu), 21.5. 1/0 p Rautalampi Etelä-Konnevesi (JKn), 30.9. a3 SE Kuopio Puutosalmi (JKe, KRu, MU) ja 6.10. a16 W Siilinjärvi Juurusvesi (MU). Yhteisyksilömäärä (51 yks.) on Pohjois-Savon oloissa varsin huomattava.

Uivelo *Mergus albellus* (2*). Yksi vanha kesähavainto: 19.6.1989 0/2 p Sonkajärvi Sukeva Saukkosuo (VMS).

Isokoskelo *M. merganser* (3). Laji ei ole ollut mukana aikaisemmissa faunistisissa katsausyh-

teenvedoissa. Järvikohtaisia parimääräarvioita esitettiin vain neljältä järveltä (1-4 paria/järvi). Lisäksi raportoitiin kahdelta järveltä neljästä pesälojyöstä ja yhdestä poikuehavainnosta. Laji lienee sen verran runsas pesijä, ettei se inspiroi maastossa liikkujia kirjaamaan pesimäaikaisia havaintoja ylös havaintovihkoon ja arvioimaan järvikohtaisesti (tai laajemmalla alueella) parimääriä. Rengastukset: 13 pull + 2 fl.

Mehiläishaukka *Pernis apivorus* (3*). Ampiaiskesan myötä pesintöjä varmistettiin sentään seitsemän, joista kaksi ilmoitettiin korteilla (Kaavi, Rautalampi) ja viisi oli rengastajien rengastustoimistoon ilmoittamia (Haapala ym. 1991). Rengastussumma: 2 pull.

Haarahaukka *Milvus migrans* (A). Havainto yhdestä keväisestä leijailijasta: 29.4. 1 W Kuopio Kelloniemi (EB). Lajin edustajia nähtiin 1980-luvulla 11 kertaa, pääosin huhti-toukokuussa.

Merikotka *Haliaeetus albicilla* (A). Kolme havaintoa: 23.4. 1 subad m Nilsä Raatti (PHa), 20.10. 1 ad S Siilinjärvi Jälä (MU) ja 1.12. 1 ad SW Rautalampi Tyyrinvirta (JRi, MPH, ER, MU). Rautalammin havainto on Pohjois-Savon kuudes talvihavainto kautta aikojen (vrt. Pynnönen 1990).

Ruskosuohaukka *Circus aeruginosus* (1). Pe-toseurantaruuuilta ja rengastajien ilmoittama-na saatiin tiedot seitsemästä pesinnästä (Haapala ym. 1991), joista vain kahden (Siilinjärvi Kevätön ja Jälä (ER, KRu, MU)) tiedot löytyvät myös havaintokorteilta. Muista pesimäpaikoista ei ole yhdistyksemme tiedossa lääninä tarkempaa havaintopaikkaa! Lisäksi seuraavat havainnot muilta paikoilta (mahdollisesti osa em. tuntemattomilta pesimäpaikoilta): 16.4. 0/1 p Maaninka Pieni-Lapinjärvi (PHu), 21.4. 1/0 m (PLi) ja 27.4.-18.8. 1/1 p (monet) Kuopio Riistaveden lintujärvet, 27.4. 0/2 p ja 3.6. 0/1 p Lapinlahti Sulkava (HHö), 10.5. 1/0 p Siilinjärvi Juurusvesi Rissala (KRu), 22.5. 0/1 2-kv p Iisalmi Porovesi Vedenpäänlahti (JTU), 5.7. 0/1 p Kiuruvesi Luupuvesi (TH), 2.8. 0/1 ad kiert Lapinlahti kk. (JPY) ja pesimäaikana "tavattu" Iisalmi Savonselkä (V.-M. Väänänen/Iisalmen Sanomat). Rengastussumma oli mukavat 22 pull.

Sinisuhaukka *C. cyaneus* (2*). Haapalan ym. (1991) mukaan Pohjois-Savosta ilmoitettiin yksi pesintä (paikka ?). Lisäksi ainakin

kaksi muuta varmistettua pesintää: 16.-17.7. 0/1 + 4 pull Kaavi Sivakkavaara (SRä) ja kesä pesä (3 pull) Nilsia Reittiö (R. Lipponen/ER, HHö). Muita reviihahavaintoja 19 paikalta: Kiuruvesi 6, Pielavesi 5, Siilinjärvi 3, Sonkajärvi 2, Iisalmi 1, Kaavi 1 ja Nilsia 1. Rengastukset: 3 pull + 1 fl. Aikaisempiin vuosiin verrattuna varsin keskinertainen esiintyminen (1980-luvulla 12-30 pesimäaikaista esiintymispaikkaa per vuosi).

Kanahaukka *Accipiter gentilis* (3*). Rengastajilta ja petolintuseurantaruuuilla saatiin tietoja yhteensä 30 pesinnästä (Haapala ym. 1991). Lisäksi havainnot 3 reviihiltä. Poikasia rengastettiin 65 (eniten Kiuruvedellä) ja lentokykyisiä yksilöitä peräti 70 (valtaosin Pielavedellä).

Varpushaukka *A. nisus* (2*). Haapalan ym. (1991) raportista löytyy maininta 6 pesinnästä (ainakin 1 Kuopiosta ja 1 Nilsistä, muut paikat eivät ole tiedossamme). Lisäksi havaintokorteilta löytyvät tiedot 7 reviihiltä (Nilsia 2, Varpaisjärvi 2, Kiuruvesi 1, Siilinjärvi 1, Vieremä 1) ja 8 pesimäaikaisesta (15.5.-31.7.) yksittäishavainnosta. Rengastussumma: 19 pull + 76 fl (aikuisrengastukset pääosin Pielavedeltä).

Hiirihaukka *Buteo buteo* (3*). Eläinmuseolle ilmoitettiin Pohjois-Savosta yhteensä 16 pesintää (Haapala ym. 1991). Lisäksi reviiheitä todettiin ainakin 3. Rengastukset: 24 pull.

Piekana *B. lagopus* (2*). Yksi kesähavainto: 21.6. 1 saalisteleva Sonkajärvi Raudanveden Suurisuo (JTU). Viime vuosina lajista on tehty pesimäaikaista havaintoja vuosittain. Pesintöjä todettiin viimeksi v. 1988.

Kotka *Aquila chrysaetos* (1). Havainnot kahdesta nuorukaisesta: 30.5. 1 2-ky kiert Leppävirta Nikkilänmäki (HR) ja 23.9. 1 juv m Rautalampi Rämäkkä (JHa). AHK ei tarkista havaintoja nuorista maakotista. Lisäksi havainto iältään määrittelemättömästä (mahdollisesti nuoresta) kotkasta (ilmoitusta AHK:lle ei ole tehty): 19.3. 1 yks. Kuopio Laijonsaari (mus.)

Kotkalaji *Aquila/Haliaeetus* (A). Kaksi havaintoa lajilleen määrittämättömistä kotkalinnuista: 19.3. 1 NW Varpaisjärvi kk. (HHö) ja 23.9. 1 S Siilinjärvi Juuruvesi (MU).

Kalasääski *Pandion haliaetus* (3*). Pesimähavainnot käsitellään erillisessä kalasääskikatsauksessa. Renkailla koristeltiin normaalit 50 pull.

Tuulihaukka *Falco tinnunculus* (2*). Pikku-nisäkaskadon myötä tarkasteltava vuosi ei hemmotellut maakuntamme tuulihaukkoja. Pitkäpyrstöjen pesintöjä varmistettiin 9 kpl (Haapala ym. 1991), joista vain neljä paikkaa (Sonkajärvi 2, Pielavesi, Siilinjärvi) on yhdistyksemme tiedossa. Pesinnöistä kaksi oli pöntöissä, yksi ladon sisällä ja yksi risupesässä. Muita pesimäaikaista havaintoja tai reviihettä tuotiin julki 14 paikalta, jotka jakaantuivat kunnittain seuraavasti: Pielavesi 5, Kiuruvesi 2, Siilinjärvi 2, Lapinlahti 1, Leppävirta 1, Nilsia 1, Rautalampi 1 ja Rautavaara 1. Rengastukset: 33 pull + 3 fl.

Punajalkahaukka *F. vespertinus* (RK). Yksi elokuinen havainto: 18.8. 1 juv p Joroinen lentokenttä (HK, TI). Pohjois-Savon puolella laji on nähty 13 kertaa (viimeisin 1984).

Ampuhaukka *F. columbarius* (2*). Vain yksi pesintähavainto: 6.6. 4-munainen pesä Rautavaara Tiilikajärvi Pohjoisniemi (MU). Pesä sijaitti järeäpuustoissa männikössä maassa näreen tyvellä aivan metsätien reunassa. Pesintä lienee sujunut onnistuneesti poikasvaiheeseen saakka, sillä paikalla tavattiin 5.-6.7. varoitteleva pari (MSa). Lisäksi yksi muu kesähavainto: 9.6. 1 p Siilinjärvi kk. (MU). Renkain varustettiin vain (muutolla olleita?) aikuislintuja (8 fl).

Nuolihaukka *F. subbuteo* (2*). Petolinturoutujen vastaavat ja rengastajat ilmoittivat 4 pesintää (Haapala ym. 1991), joiden paikat eivät ole tiedossamme. Lisäksi raportoitui viidestä muusta pesinnästä: Kaavi (SRä), Leppävirta (HR, KSa) ja Tervo (MLi). Reviiheitä löydettiin lisäksi 9 (Nilsia 3, Siilinjärvi 2, Kaavi 1, Rautalampi 1, Rautavaara 1, Tervo 1). Rengastukset: 3 pull.

Muuttohaukka *F. peregrinus* (A). Hanhiryynnäkön lomassa sujahti viiksekäs lentotaituri: 22.9. 1 ad NW Siilinjärvi Kasurila (MU). Laji havaittiin 1980-luvulla kuudesti (+ 3 havaintoa isosta Falcosta).

Riekko *Lagopus lagopus* (2). Kesältä vain yksi(!) havainto: 21.6. 1/1 p Sonkajärvi Raudanveden Suurisuo (JTU). Tammi-maaliskuulta havaintoja 13-16 yksilöstä (Kiuruvesi, Rautalampi) ja lokakuulta 4 yksilöstä (Sonkajärvi). Vähäiset riekkohavainnot kertovat lähinnä siitä, että maakuntamme (havaintojaan ilmoittavat)

harrastajat eivät ole ehtineet enemmälti retkelemään riekkomastoissa (Ylä-Savon suoseuduilla).

Luhtakana *Rallus aquaticus* (1). Edellisvuoden malliin havaintoja kahdesta ääntelijästä: 27.-28.5. 1 Å Kuopio Särkiniemi (AHa, JKe) ja kesä 1 Å Leppävirta Timola (HK). 1980-luvulla tavattiin 0-2 Å vuosittain.

Luhtahuitti *Porzana porzana* (1). Huittien sivaltelu rikkoi kesäyön rauhaa ainakin 14 paikalla, joilla kuultiin yhteensä 16 yksilöä: 5.5.-6.6. enimmillään 2 Å Kuopio Riistaveden lintujärvet (monet), 16.6. 1 Å Kiuruvesi Niemiskylä Niemisjärvi ja 19.6. 1 Å Kiuruvesi Niemiskylä Virmonlampi (TH), 22.6.-1.7. 1 Å Nilsia Pieni-Pieksä (ER), 23.6. 1 Å Siilinjärvi Iso-Jälä ja 2 Å Siilinjärvi Rämäjärvi (MU, MiU), kesäkuu 1 Å Maaninka Lapinjärvi, 1 Å Maaninka Keskimmäinen ja 1 Å Maaninka Patalahti (JPä), kesäkuu 2 Å Lapinlahti Mäntylähti-kk. (JPä) sekä kesä yhteensä 3 Å Varkaus eri puolilla (HK).

Kuva 1. Kaulushaikaran (B), luhtakanan (R), luhtahuitin (P) ja ruisrääkän (C) tapaamispaikat/reviirit kunnittain Pohjois-Savossa v. 1990. Yksi merkki = yksi reviihi.

Ruisrääkkä *Crex crex* (1). Kun naapuriyhdistyksemme Keski-Suomen lintutieteellisen yhdistyksen puolella todettiin ennätysesiintyminen (55 Å), meillä ynnättiin perin normaali narisijasaldo eli 8 ruislintua: 26.5.-10.6. 1 Å Varpaisjärvi Jokijärvi (HHö), 4.6. 1 Å Maaninka Lapinjärvi (MSo), 12.-13.6. 1 Å Kuopio Julkula (AHa, AMK, ER) 21.-22.6. 1 Å Lapinlahti Juurikanjärvi (HHö), 6.7. 1 Å Siilinjärvi Jälä (MU), heinäkuu 1 Å Maaninka Keskimmäinen (JPä) sekä kesä 2 Å Varkaus (HK).

Nokikana *Fulica atra* (3*). Laji tuntuu olevan toipumassa 1980-luvun puoliväliin sattuneiden ankarien talvien koettelemuksista. Pesimäkannan runsastuessa lajin kaikkia pesimäjärvä ei jakseta kirjata muistiin, ja esiintymistietoja ilmoitetaan tätä myötä epäyhtenäisesti. Reviihahavaintoja ilmoitettiin vain 6 järveltä (Iisalmi, Lapinlahti, Nilsia, Siilinjärvi). Rengastussumma 37 pull + 2 fl.

Kurki *Grus grus* (2*). Pesintöjä ja reviiheitä ilmoitettiin yhteensä n. 18 kpl. Ne sijoittuvat kunnittain seuraavasti (pesinnät + reviihit): Iisalmi 1+0 (JHu), Kiuruvesi 0+3 (TH), Lapinlahti 0+1 (HHö), Leppävirta 0+1 (PSi), Nilsia 1+1 (HHö, M. Ruotsalainen/HHö), Rautalampi 0+2 (TJa, MLi), Sonkajärvi 1+1 (JTU) ja Vieremä-Sonkajärvi Talaskangas noin 6 reviihiä (VMS). Pelloilla ruokailemassa toikarokineita pesimäaikaista luppokurkia ilmoitettiin yhteensä 25 yks./9a. Yksi fl-lintu koristettiin renkaalla.

Meriharukka *Haematopus ostralegus* (1). Lajin ensimmäinen pesintä Kuopiossa varmistui, kun 21.5. löydettiin Savon Sellun kaatopaikalta 3-munainen pesä (JRI). Ennen juhannusta maastoon ennättäneistä kahdesta poikasesta toinen rengastettiin 28.6. (JRI, MU). Kuulopuheiden mukaan myös Varkauden keskustan vanhalla pesimäpaikalla pesittiin. Lisäksi viisi muuta havaintoa, kaikki toukokuulta: 4.5. 1 kiert Kuopio Riistaveden lintujärvet (JTU), 6.5. 1 m ja 12.5. 1 m Kuopio Kelloniemi (EB), 8.5. 1 kiert Kuopio Karhonsaari (PPy) sekä 14.5. a8 m Kuopio Vaajasalo (KRu). Vanha havainto: 21.8.1986 1 p Rautalampi Rastunsuo (KSi).

Pikkutylli *Charadrius dubius* (3). Pesimäaikaista esiintymispaikkoja löydettiin yhteensä 19, joilta laskettiin kaikkiaan 28 reviihiä: Si-

linjärvi 15 (monet), Kuopio 5 (EB), Nilsia 5 (PHa, HHö, AM), Pielavesi 1 (JO), Rautalampi 1 (MLi), Varpaisjärvi 1 (HHö). Rengastukset: 12 pull + 32 fl (lähes kaikki Siilinjärven Raasiosta).

Tylli *C. hiaticula* (1). Kevätmuuttokaudelta havaintoja vain kahdelta paikalta: 17.5. 2 m, 18.-20.5. enimmillään 3 p ja 2.6. 1 p Nilsia Palonurmi (PHa) sekä 5.6. 2 ad p Siilinjärvi Raasio (PPy). Kesemmältä kesää pari havaintoa: 17.-19.6. 1 ad p Siilinjärvi Raasio (PPy, MU) ja 27.6. 1 ad p Siilinjärvi Musti (KRu, MU). Syysmuuttohavaintoja vain Siilinjärven Raasiosta ja Mustista: Raasiassa ajalla 31.7.-27.9. yhteensä n. 540 yks. ja Mustissa 9.8.-7.9. 53 yks. Enimmillään 19.8. n. 75 p Raasiassa (monet). Rengastukset: 90 fl (yhtä lukuunottamatta Raasiosta). Vanhoja havaintoja: 30.7.-24.8.1986 yht. 52 m+p Rautalampi Rastunsuo (KSi) ja 28.4.1989 2 ENE Sonkajärvi Sukeva (VMS).

Kapustarinta *Pluvialis apricaria* (2). Pesimäaikaista havaintoja ilmoitettiin vain kolmelta suolta: 21.6. 2+2 yks. Sonkajärvi Rautaveden Suurisuo ja vähintään 5 paria Sonkajärvi Vahtisuo (JTU) sekä kesä pesintä Nilsia Eitikansuo (HHö, K. Rautiainen/HHö).

Muualta kuin Raasiosta ilmoitettiin vain yksittäisiä suosirrejä. (Kuva: Juhani Rissanen)

Tundrakurmitsa *P. squatarola* (1). Kaikki ilmoitetut havainnot: 17.7. 1 ad p, 11.8. 1 ad p, 19.-24.8. 1 ad p, 8.-9.9. 1 juv p ja 18.9. 2 juv p Siilinjärvi Raasio (monet) sekä 21.8. 1 ad p Siilinjärvi Musti (JRI) ja 22.9. 2 juv SW tundranhipparven mukana Siilinjärvi kk (MU). **Isosirri** *Calidris canutus* (1). Kaksi syysmuuttohavaintoa maakuntamme eittämättä parhaalta sirripaikalta, Siilinjärven Raasiosta: 11.8. 10 ad kiert punakuiriparvessa (PLi) ja 19.8. 1 juv r (PPy ym.). AHK ei käsittele Raasion syyshavaintoja.

Pulmussirri *C. alba* (1). Havaintoja vain syksyltä ja kaikki Siilinjärven Raasion ja Mustin altailta: 8.8. 1 ad r (PLi ym.), 16.8. 1 juv p (PPy ym.), 17.8. 1 ad r (JPY, PPy, MU), 19.8. 3 ad p (monet), 6.9. 1 juv p (OH, TI, KRu, MU), 23.9. 1 juv p (MU) ja 25.9. 1 p (EB) Raasio sekä 9.8. 1 ad p Musti (PPy). AHK ei tarkista Raasion ja Mustin syyshavaintoja.

Pikkusirri *C. minuta* (1). Siilinjärven Raasion havaintosummaksi (eri päivien maksimimäärien summa) karttui ajalta 19.6.-25.9. ennätyskelliset n. 1425 yks. Vastaavasti Mustin altaalta laskettiin 6.8.-7.9. n. 95 p (+ pikku/lapinsirri n. 80 p). Muuton huippu: 28.8. n. 150 p Raasio + 24 p Musti (KRu). Rengastuksia

kertyi 253, kaikki Raasiosta. Muualta ei pikkusirrihavaintoja ilmoitettu.

Lapinsirri *C. temminckii* (1). Keväällä laji näyttäytyi seuraavasti: 19.5. 2 p Siilinjärvi Musti (AHa, JKe), 19.5. 6 p, 20.5. 2 p ja 26.5.-1.6. yhteensä vähintään 21 p Nilsia Palonurmi (PHa), 22.5. 2 p Iisalmen Porovesi Vedenpäänlahti (JTU), 25.5. 1 p ja 31.5. 2 kiert Varpaisjärvi Sopenjärvi (HHö) sekä 28.5. 1 p Siilinjärvi Kasurila (KRu, MU). Syyskauden havainnot keskittyivät kuten muillakin sirreillä Siilinjärven Raasiin, jonka havaintosummaksi saatiin ajalta 7.7.-2.9. yht. 327 p. Suurin lepäilijämäärä 15.-16.8. 25 p (monet). Muualta vain kaksi syyshavaintoa: 11.8. 1 p Siilinjärvi Musti (OH, HK, ALi) ja 25.8. 1 p/m Nilsia Palonurmi (PHa). Pohjois-Savon kaikki lapinsirirengastukset (73 fl) puristettiin Raasiassa. Vanha havainto aikaisesta kevätmuuttajasta: 30.4.1989 1 äm Sonkajärvi Sukeva (VMS).

Kuovisirri *C. ferruginea* (1). Runsas syysesiintyminen. Käyränokeksia Siperian asukkeja tavattiin Siilinjärven Raasiassa ajalla 7.7.-20.9. yht. 313 p ja Mustissa 20.8. 12 juv p. Suurin summa laskettiin 20.7., jolloin Raasion liettä tonki 31 ad (JRI). Muualta ei ilmoitettu havaintoja. Rengastussumma 49 fl (kaikki Raasiosta).

Suosirri *C. alpina* (1). Keväältä viisi havaintoa: 19.-20.5. 3 m/p Kuopio Riistaveden lintujärvet (AHa, JKe), 19.5. 1 p/m Siilinjärvi Musti (AHa, JKe), 19.5. 15 p ja 20.5. ainakin 5 p Nilsia Palonurmi (PHa) sekä 21.-22.5. 2 p Varpaisjärvi Sopenjärvi (HHö). Syksyn havaintosumat Siilinjärven Raasiassa (1.7.-28.9. 647 yks.) ja Mustissa (9.8.-7.9. n. 65 yks.) olivat keskimääräistä suurempia. Vilkkain päivä: 12.7. 123 ad p+m Raasio (MU). Syyshavainnot muualta: 11.8. 1 ad kissan pyydystämänä (!) Nilsia Eitikka (HHö), 16.9. 1 juv SW Siilinjärvi Iso-Jälä (MU) ja 27.9. 1 ä Siilinjärvi Kasurila (KRu). Rengastussaldo 102 fl (kaikki Raasiosta).

Jänkäsirriäinen *Limicola falcinellus* (1). Pohjois-Savon varmin keväinen sirriäispaikka on ollut jo vuosikausia Nilsian Palonurmi, josta kirjattiin nyt seuraava havaintosarja: 28.5. peräti 15 p, 29.5. 9 p, 31.5. 3 p, 1.6. 5 p ja 2.-3.6. 4 p (PHa). Syysmuuttajia nähtiin vain Siilinjärven Raasiassa ja Mustissa: Raasiassa 12.7.

peräti a19 ad p (MU), 13.-14.7. 1 ad p (PLi, MU), 18.-20.7. 1 ad p (monet) ja 9.8. 1 juv r (PPy, JRI, MU) sekä Mustissa 9.8. 2 p (PPy). Raasiassa rengastettiin yhteensä 4 fl.

Jänkäkurppa *Lymnocyrtus minimus* (1). Kaikki havainnot: 21.4. 1 p Siilinjärvi kk. (MU), 1.5. 2 p Siilinjärvi Pyykangas (MU), 11.7. 1 p heinäpellossa Siilinjärvi kk. (MU) sekä 16.9. 1 p, 29.9. 2 p, 30.9. peräti 11 p muutaman aarin alalla ja 13.10. 1 p Siilinjärvi Iso-Jälä (JKe, KRu, MU). Vanha havainto: 20.10.1986 1 p Rautalampi Heinusuo (KSi).

Heinäkurppa *Gallinago media* (A). Kaksi samalla pellolla tehtyä syyshavaintoa, jotka ilmeisesti koskevat samaa yksilöä: 15.9. 1 p (MU) ja 16.9. 1 p (ER, MPH) Siilinjärvi kk. 1980-luvulla havaittiin maakunnassamme yhteensä 12 yksilöä.

Punakuiri *Limosa lapponica* (1). Tässä kaikki ilmoitetut: 12.5. 21 p Kuopio Riistaveden lintujärvet (PHu), 8.7. a45 S (JRI), 18.7. 1 ad p (PLi) ja 11.8. 25 kiert (PLi) Siilinjärvi Raasio sekä 25.9. 1 juv kuolleen maantiellä (!) Vesanto Kuuslahti (PA).

Pikkukuono *Numenius phaeopus* (3). Ylä-Savon soilla ei monikaan havaintojaan ilmoittanut liene kesäaikaan harhaillut, koska reviiirihavaintoja kertyi erittäin vähän eli vain kolmelta paikalta: Sonkajärvi Raudanveden Suurisuo (1+1 yks.) ja Vahtisuo (useita yks.) (JTU) sekä Varpaisjärvi Sopenjärvi (1-2 reviiiriä) (HHö). Rengastetuksi saatiin 2 pull (missä?). **Mustaviklo** *Tringa erythropus* (2). Vesilintulaskennoissa Iisalmen Savonselällä havaittu soidinääntelevä yks. (V.-M. Väänänen/Iisalmen Sanomat) saattoi olla muuttomatkainen. Kesäkuun lopussa ja heinäkuun alussa rannoilla kahlailivat ovat jo syysmuuttajia.

Punajalkaviklo *T. totanus* (1). Lajin todettiin pesineen Iisalmen Keskimmaisella (V.-M. Väänänen/Iisalmen Sanomat), jossa kiikaroitiin myös 22.5. 1+1 yks. (JTU). Lisäksi yksi ilmeinen pesintä: 14.7. voimakkaasti varoitteleva yks. Kiuruvesi Hautakylä Kämäränjärvi (TH). Lisäksi seuraavat havainnot: 6.5. 1 p Nilsia Luokosjärvi (HHö), 6.5. 1 p Kuopio Riistaveden lintujärvet (PLi), 10.5. 1 p Varpaisjärvi Sopenjärvi ja 12.5. 1 p Lapinlahti Koivulampi (HHö), 20.5.-4.6. enimmillään 2 p Nilsia Palonurmi (PHa), 24.6. 1 ad p Siil-

linjärvi Jälä (KRu, MU), 27.6. 1 laskeutui Siilinjärvi kk. (MU) sekä 17.6. 2 ad p (MU), 20.7. 1 p (JRI) ja 11.8. 2 SW (PLi) Siilinjärvi Raasio.

Karikukko *Arenaria interpres* (1). Yksi syys-havainto: 25.8. 1 juv p Siilinjärvi Raasio (ER, MU). 1980-luvulta on tiedossa yhden pesintähavainnon lisäksi 14 muuttokautista havaintoa, joista valtaosa on tehty keväällä.

Vesipääsky *Phalaropus lobatus* (1). Nilsin Palonurmen keväiset tulvaniityt houkuttelivat puoleensa myös vesipääskyjä: 26.5. 3 p, 28.5. 2 p, 31.5. 4 p ja 4.-5.6. 2 p (PHa). Keväthavainnot muualta: 5.6. 0/1 p Siilinjärvi Raasio (PPy) ja 10.6. 2 m Siilinjärvi Rissala (EB). Syyslevähtäjiä summattiin Siilinjärven Raasiassa ajalla 12.-23.7. 10 ad p, enimmillään 15.7. 3 ad p (monet). Lisäksi 20.8. 1 juv p Siilinjärvi Musti (PLi, KRu).

Merikihu *Stercorarius parasiticus* (A). Yksi loppukesäinen havainto: 3.8. 1 vaalea ad p Siilinjärvi Juurusvesi (EB). 1980-luvulta tietoomme on kantautunut vain viisi havaintoa yht. 7 yksilöstä (+ 2 kihulajihavaintoja 3 yksilöstä).

Pikkulokki *Larus minutus* (3). Järvikohtaisia tai laajempia alueita kattavia parimääräarvioita esitettiin varovasti. Mahdollisia tai ilmeisiä pesimäjärviä (suluissa järvien yhteyskilomäärä tai parimäärä) ilmoitettiin kunnittain seuraavasti: Iisalmi 2 (?), Kuopio 2 (n. 25 paria), Lapinlahti 1 (25-30 paria), Nilsii 5 (25-30 paria), Pielavesi 1 (n. 25 paria), Siilinjärvi 5 (n. 50 yks.) ja Vieremä 1 (9 yks.).

Selkälokki *L. fuscus* (3*). Lajin tulevaisuus Pohjois-Savonkin vesillä näyttää kovin mustalta. Maakuntamme on lajin keskeisiä sisämaan pesimäalueita koko Suomessa, ja paikallisten lintuharrastajien tulisikin jatkossa panostaa lajin pesimäkannan (todennäköisesti murheellisen) kehityksen seurantaan omassa kunnassaan tai asuinpaikan lähijärvillä. Vielä mustaselät sentään kieppuvat suurvesiemme yllä ja tuottavat poikasia: Kiuruvesi Koivujärvi vähint. 2 poikuetta (2+3 pull r) (TH, SJu), Nilsii/Juankoski Suuri-Pieksä 4 paria (ER), Pielavesi Pielavesi 6 paria (ainakin 1 pari tuotti 3 lento-poikasta) (KRT), Rautalampi Niinivesi ainakin 6 pesää (1+1+1+2+3+3 pull) (MLi, RPa) ja Suonenjoki Iisvesi 1 pesä (1-2 pull) (MLi).

Keski-Kallavedellä, jossa kanta kasvoi 1980-luvun alkuun mennessä 110-120 pariin, pesii nykyään 80-90 paria (JTU/Savon Sanomat). Rengastussumma: 22 pull.

Merilokki *L. marinus* (1). Kaksi kevähavaintoa: 11.4. 1 ad p Kuopio Kallansillat (JKe, HK, PLi) ja 1.5. 1 m Kuopio Kelloniemi (EB).

Räyskä *Sterna caspia* (A). Nähtiin kahdesti kesällä: 14.6. 1 kiert Siilinjärvi Raasio (KRu) ja samalla paikalla 3.8. 1 ad N (JPY, MU). 1980-luvulta on tiedossamme kaksi havaintoa (1980, 1981 2 yks.).

Kesykyhyhky *Columba livia* (3). Tähän pullalajiin ei monen harrastajan kirjaamismielenkiinto tunnu riittävän. Sentään seuraavien taajamien puluarviot esitettiin: Kiuruvesi kk. n. 10 paria, kanta taantunut (TH), Lapinlahti kk. 3 paria (HHö) ja Siilinjärvi kk. -Harjamäki-Kemira 20-30 paria (KRu, MU). Kuopion kaupunkialueella pesinee lajin kanta Pohjois-Savossa - kukahan viitsisi selvittää parimäärän?

Uuttukyyhky *C. oenas* (1). Vain yksi kevähavainto ilmoitettiin: 1.5. 1 p/N Siilinjärvi Aappola (MU). Vanha syyshavainto: 23.9.1986 1 p Rautalampi Rastunsuo (Ksi). Syyshavaintoja on tehty kautta aikojen vähän.

Turkinkyyhky *Streptopelia decaocto* (A). Onnistuttiin näkemään kahdesti: 4.6. 1 ad p Rautalampi Etelä-Saikari (TJa, E., K. ja M. Jalkanen) ja 12.11. 1 p Vesanto Uusi-Kuhmola (PA, O.Hakulinen, J.Kuhmonen). Vasta 8. ja 9. havainto Pohjois-Savosta (1980-luvulla havaittiin 5 kertaa, viimeksi 1986).

Turturikyyhky *S. turtur* (A). Havaintoja kertyi kahdesta yksilöstä, joista toinen nähtiin poikkeuksellisesti keskellä joulukuuta: 28.5. 1 p Nilsii Palonurmi (PHa) ja 13.12. 1 p Karttula Loukkulahti (J. Vesterinen/PA). Nilsin lintuun sisältyy isoturturikyyhkyn S. orientalis mahdollisuus. Karttulan kyyhkystä saatiin napatuksi pari valokuvaa, jotka kävivät myös RK:n jäsenten tutkittavana ja sulki pois isoturturikyyhkyn mahdollisuuden. Karttulan havainto on harvoja varmoja talvihavaintoja lajista maamme keskiosista. 1980-luvulla tehtiin havaintoja yhteensä 27 yksilöstä.

Huuhkaja *Bubo bubo* (1). Tammi-toukokuusia ääntely- ja näköhavaintoja raportoitiin vain 8 paikalta/reviiriltä: Rautalampi 5, Kuopio 2

ja Siilinjärvi 1. Läänimme vankimman huuhkajaseudun Rautalammin- Suonenjoen huuhkajatilanne jäi huuhkajatutkijoilta hämärän peittoon, sillä havaintoja ei sieltä juuri tippunut. Vain yksi pesintä ilmoitettiin havaintokortilla (Siilinjärvi Hamula). Haapala ym. (1991) ilmoittavat Pohjois-Savosta todetun 3 pesintää. Rengastussumma: 5 pull + 1 fl.

Huuhkaja "piilottelee" Pohjois-Savon lintuharrastajilta. (Kuva: Osmo Liimatainen)

Hiiripöllö *Surnia ulula* (1). Kaikki ilmoitetut: 1.1. 1 p Kuopio Vehmasmäki (AHa, JKe), 7.1. 1 p Suonenjoki Tielampi (PPy), 7.3. 1 p Pielavesi (JKe), 11.3. 1 p Kuopio Vehmasmäki (AHa, JKe), 11.3. 1 p Kiuruvesi Kaikonsuo (TH), 18.3. 1 p Vieremä Marttisenjärvi (JPY), 22.4. 1 p Pielavesi Pajuskylä (KRT), 7.11. 1 p Kiuruvesi Rytty (AY) ja 1.12. 1 p Rautalampi Rastunsuo (monet). Lisäksi rengastukset: 3 fl. Vanhoja pesimähavaintoja: 26.3. - kesäkuu 1989 pesintä (ainakin neljä maastopoikasta nähtiin) Sonkajärvi Talaskangas Talassuo (VMS), 12.-18.6.1989 maastopoikue Vieremä Talaskangas Valkeismäensuo (VMS), kesäkuu 1989 maastopoikue Vieremä Nissilä (maallikot/VMS) ja 15.7.1989 maastopoikue (ainakin kaksi lento-poikasta) Sonkajärvi Joutensuo (HHö). Vuodelta 1989 ei tiedossamme ole

muita pesimähavaintoja.

Varpuspöllö *Glaucidium passerinum* (1). Tammi-kesäkuussa todettiin soidinänteleviä yksilöitä ainakin viidellä paikalla: Rautalampi 2, Kiuruvesi 1, Kuopio 1, Nilsii 1. Lisäksi tammikuulta kaksi muuta havaintoa (Nilsii, Rautalampi). Seurantavastavien tai rengastajien tiedottamana Haapala ym. (1991) ilmoittavat yhden pesinnän. Lisäksi yksi muu pesintä: kesä pesä tikankolossa (myöhemmin lentopoikue) Vesanto kk. (PA). Syyspuolelta havaintoja 11 yksilöstä: Nilsii 3, Kaavi 2, Kiuruvesi 1, Kuopio 1, Lapinlahti 1, Siilinjärvi 1, Varpaisjärvi 1. Talvivarastoja tammi-maaliskuulta: Rautalampi 2, Kiuruvesi 1, Pielavesi 1.

Lehtopöllö *Strix aluco* (3*). Vain yksi pesintä todettiin (Haapala ym. 1991). Lisäksi huhuilevat linnut ainakin kolmella paikalla keväällä: Rautalampi 2, Kuopio 1. Eli ruusuiselta ei näytä lehtopöllön tulevaisuus Pohjois-Savossa.

Viirupöllö *S. uralensis* (3*). Petoruutuvastavat ja rengastajat tiedottivat yhteensä 17 pesinnästä (Haapala ym. 1991). Lisäksi pesimäajalta ilmoitettiin korteilla tiedot neljästä pesinnästä ja 12 reviiristä. Rengastussaldo: 23 pull + 11 fl.

Lapinpöllö *S. nebulosa* (1). Kaikki havainnot tulivat läänimme itäosista: 27.2.-2.3. 1 p Kaavi Miettälänmäki (PRä), 13.7. 1 p Kaavi Niini-vaara (SRä), 25.9. 1 p Kaavi Rasimäki (K. Lemettinen/PRä) ja 20.11.-23.12. 1 p Nilsii Ranta-Sänkimäki (JRI). Pari vanhaa havaintoa: maaliskuuhuhtikuun 1989 pesä haapapötkelössä (tuhoutui) Vieremä Palosenjärvi (V. Röntynen/VMS) ja 29.5. - kesäkuu 1989 reviiri Sonkajärvi/Vuolijoki Talaskangas (Y. Haila/VMS).

Sarvipöllö *Asio otus* (3*). Sarvipöllöt loistivat poissaolollaan: julki tuli vain kaksi pesintää (Haapala ym. 1991), eikä pesäpoikasrengastuksia tehty yhtään. Muista pesimäaikaisista reviireistä/havainnoista ei informoitu. Rengastukset: 9 fl (ilmeisesti Rautalammin Rastunsuolta keväältä ja/tai syksyltä).

Suopöllö *A. flammeus* (2*). Varsin ankeaa lienee ollut jänkäpissinkin elo Pohjois-Savon suvessa 1990. Haapalan ym. (1991) mukaan Pohjois-Savossa todettiin vain kaksi pesintää. Lisäksi pesimäaikaiset tiedot korteilla yhdestä

muusta pesinnästä (Varpaisjärvi) ja 8 reviiristä (Siilinjärvi 5, Nilsia 2, ja Lapinlahti 1). Rengastetuksi saatiin 1 pull ja 13 fl.

Helmpölli *Aegolius funereus* (3*). Myyrät hupenivat kevään mittaan ja muutamat poloiset kitkuttelivat pesiä linturavinnon turvin. Useimmiten pönttöjen tarkastajat saivat kurkistella kuitenkin tyhjiin asumuksiin. Silti rengastajien kautta ja petoruuduilta kertyi tiedot 20 pesinnästä (Haapala ym. 1991). Lisäksi ilmoitettiin 14 muuta pesimäaikaista reviiriä (Ä-havaintoja). Rengastukset: 36 pull ja 24 fl.

Harjalintu *Upupa epops* (1). Töyhtöpäästä päästiin kummastelemaan kahdella paikalla: 9.9. 1 p Nilsia Piekkälänmäki (ER, JRi) ja 4.-6.10. 1 p Vesanto Sonkari (PA). 1980-luvulta saatiin havaintoja 28 yksilöstä.

Harmaapäätikka *Picus canus* (1). Kaikki ilmoitetut: 5.11. 1 p ja 15.11.-6.12. 1 p (mahd. sama yksilö) Vesanto Tiitilänkylä (PA) sekä 25.11. 1 p Vesanto Korholankylä (PA). Vanhoja havaintoja: talvi 1980 1 p Nilsia kk. (HHö) ja 25.2.1989 0/1 p/NE Vieremä Talas-

kangas (KKö, VMS, H. Holmström) sekä 28.3., 3.5.-2.6., 31.7., 8.8. ja 20.11.1989 1 p Rautalampi Tienhaara (LPu ym.). Pesimäaikaista harmaapäätikkahavaintoja on tiedossamme hyvin vähän.

Palokärki *Dryocopus martius* (2). Yhteensä 23 pesimäaikaista havaintopaikkaa/reviiriä: Rautalampi 6, Kuopio 5, Juankoski 2, Kiuruvesi 2, Pielavesi 2, Kaavi 1, Leppävirta 1, Nilsia 1, Siilinjärvi 1, Varpaisjärvi 1 ja Vesanto 1. Pesintä varmistettiin vain kahdella paikalla: Pielavesi Pajuskylä (KRT) ja Varpaisjärvi Sopenjärvi (HHö).

Valkoselkätikka *Dendrocopos leucotos* (A). Havaintoja peräti viidestä yksilöstä: 14.4. 1/0 p Kuopio Jännevesi (TRu), 14.11.-22.2.1991 2/1 p lintulautavieraina Kuopio Melalahti (T. Kotilainen, KRu ym.) ja 26.11. 1/0 p Vesanto Sonkari (PA, HLe, P. Huttunen). Melalahden tikoista toinen koiras nähtiin viimeisen kerran 12.1.1991, ja naaras kävi nakuttelemassa talia vain yhtenä päivänä (2.12.).

Nummikirvinen ilahdutti lintuharrastajia Varkauden Pitkälänniemellä. (Kuva Timo Immonen)

Pikkutikka *D. minor* (1). Havaintoja kertyi ilahduttavan runsaasti. Pesälöytöjä tehtiin neljällä paikalla: Kiuruvesi Hautakylä (TH), Kuopio Savilahti (EB), Kuopio Sikoniemi (JRi) ja Nilsia Palonurmi (PHa). Muita huhtiheinäkuisia havaintoja ilmoitettiin seuraavasti: 18.3.-22.5. ja 30.7. 1-2 Ä + 1 juv p Varpaisjärvi Sopenjärvi-Jokijärvi (HHö), 28.3.-19.5. enimmillään 1/0 + 1 ä Rautalampi Konnekoski (JHa, JKn, JTu), 13.4. 1 ä Kuopio Kurkiharju (JTu), 13.4. 1 ä Rautalampi Vaajasalmi (TJa), 14.4. 1 ä Kiuruvesi Salmenkylä (AY), 24.-25.5. 1 ä Siilinjärvi kk. (MU), 27.4., 19.6. ja 25.6. enimmillään 2/0 p Kuopio Kipansalo (KSa, PSi, JTu), huhtikuu 1/1 p Kuopio Melalahti (J. Tuovinen/MU), 1.5. 1/1 p Siilinjärvi Panninniemi (MU), 3.-24.5. 1 ä Rautalampi kk. (JKn), 16.5. 1 ä Rautalampi Hankamäki (JKn), 16.6. 1 ruokaa kantava Siilinjärvi Jälä (MU), 6.-14.7. 1/0 p Varpaisjärvi kk. (HHö) sekä 8.7. 1 ä Leppävirta Länsi-Saamainen (KSa). Lisäksi havainnot kunnittain muilta paikoilta tammi-maaliskuulta + elo-joulukuulta: Kuopio 2+3, Siilinjärvi 0+3, Nilsia 0+2, Rautalampi 2+0, Kaavi 1+0, Varkaus 0+1 ja Vesanto 0+1. Rengastukset: 1 fl. Vanha pesintähavainto: 14.6.1989 poikaspesä Rautalampi Konnekoski (JKn).

Pohjantikka *Picoides tridactylus* (1). Vain yksi pesintään haiskahtava havainto ilmoitettiin: kevät/kesä 1 varoiteleva kanahaukan pesän tuntumassa Sonkajärvi Sukeva (VMS). Muitakin havaintoja tehtiin kovin niukasti: maaliskuu 1 (Kiuruvesi), elokuu 1 (Siilinjärvi), syyskuu 1 (Nilsia), lokakuu 1 (Rautalampi), marraskuu 3 (Nilsia, Rautalampi, Siilinjärvi) ja joulukuu 1 (Rautalampi).

Kangaskiuru *Lullula arborea* (A). Lumisessa alkukevätmaisemassa maantien reunustalla koikkelehtinut nysäpyrstö lämmitti ainakin yhden ennakkoluulottoman takatalviretkelijän mieltä ja kuormitti välillisesti pohjoissavolaisia puhelinlinjoja: 8.4. 1 p Maaninka Kinnulanlahti (KRu, JPä, T. Ruokolainen). Edellisen havainto on peräti kymmenen vuoden takaa (1980 Rautalampi).

Tunturikiuru *Eremophila alpestris* (A). Kaksi lokakuista havaintoa: 3.-5.10. 1 p Siilinjärvi Raasio (EB ym.) ja 7.10. 1 p Varkaus Pitkälänniemi (HK). 1980-luvulta kertyi ha-

vaintoja yhteensä 12 yksilöstä, jotka nähtiin yhtä lokakuista lintua lukuunottamatta huhtikuussa.

Kuva 2. Satakielireviirien määrä kunnittain Pohjois-Savossa v. 1990

Nummikirvinen *Anthus campestris* (RK). Kylmäksi ei jättänyt löytäjiään tämäkään siivekäs: 23. - 28.9. 1 juv p Varkaus Pitkälänniemi (HK, OH ym.). Vaihtopukuinen nuorukainen aiheutti aluksi päänvaivaa määrittäjilleen, mutta verkottamisen ja pitkän syynäilyn jälkeen lajinmääritys saatiin kohdalleen. Yksilö oli ominut (ympäriällä häärineiltä putkeilijoilta-ko?) maakunnallisen verkkaaisen luonteenlaadun, ja moni savolainen ehtikin käydä hankkimassa määrityskokemusta kotimaisemissaan. Tämä oli ensimmäinen havainto lajista Pohjois-Savossa.

Tilhi *Bombicilla garrulus* (2). Kaksi kesähavaintoa: 6.6. 1 ä Rautavaara Tiilikjärvi (MU) ja 18.7. 2 NW Siilinjärvi Raasio (PLi).

Satakieli *Luscinia luscinia* (1). Laulajia tilastoitiin aikavälillä 14.5.-24.6. ennätyskelliset n. 89 kpl (ks. kuva 2). 1980-luvulla merkattiin muistiin vuosittain 18-81 Ä. Satakielirikkaimeksi kunniksi eroittuivat nyt Siilinjärvi (28 Ä), Varkaus (n. 25 Ä) ja Kuopio (17 Ä). Pesintöjä ei todettu.

Sinirinta *L. svecica* (2). Yksi pesimäkauden kynnyselle sijoittuva havainto, joka koskenee sittenkin vain myöhäistä kevätmuuttajaa: kesäkuun alku 1/0 törmännyt ikkunaan Varpaisjärvi Honkamäki (S. Lappalainen/VHö). Havaintoon saattaa kuitenkin sisältyä valkotäpläsinirinnan (rotu *cyaneola*) mahdollisuus.

Mustaleppälintu *Phoenicurus ochruros* (A). Erikoinen pesimähavainto: kesä-heinäkuu 2-kv koiras pariutui ja pesi leppälintunaaraan kanssa Joroinen kk. (OH ym.). Pesä sijaitti matalassa kiviadassa ja sekaparin onnistui tuottaa 5-6 lentopoikasta. Mustaleppälinnun ja leppälinnun vastaavanlaisia sekapesintöjä tunnetaan ulkomailta muutamia (Cramp ym. 1988). 1980-luvulla mustaleppis nähtiin Pohjois-Savon puolella 6 kertaa (keväät 2, syyskuu 4).

Sepelrastas *Turdus torquatus* (A). Yksi vanha havainto: 23.4.1989 1/0 p Leppävirta Paukarlahti (HHA). Sepelrinta löytyi tyypillisesti pelolta räkätti- ja punakylkimassaan liittyneenä. Tiedossamme on nyt kuusi sepelrastashavaintoa 1980-luvulta.

Pensassirkkalintu *Locustella naevia* (1). Ajalta 25.5.-7.8. rekisteröitiin havaintoja 26 sirsijästä, mikä on varsin keskinkertainen määrä. Laulajien jakaantuminen kunnittain näkyy kuvassa 3. Lisäksi museolle kiikutettiin toukokuussa autuaammille pakettipelloille muuttanut yksilö (mus.). Eniten reviirilintuja kuultiin Siilinjärvellä (9 Ä). Pesintään vihjaavia havaintoja ei ilmoitettu.

Viitasirkkalintu *L. fluviatilis* (1). Havaintoja neljästä raksuttajasta: 21.-26.6. 1 Ä Siilinjärvi Tynnörinen (JKe, MU, MiU), kesäkuu-8.7. 1 Ä Kuopio Vaajasalo (JRI), kesä 1 Ä Varkaus Lehtoniemi (HK) ja kesä 1 Ä Varkaus Mula (HK). 1980-luvulta kertyi ilmoitettuja havaintoja yhteensä 14 laulajasta.

Viitakerttunen *Acrocephalus dumetorum* (1). Ajanjakson 3.6.-2.7. laulajasaldoksi summatattiin 30 Ä (ks. kuva 3). Luku on vuosisummana hyvää keskitasoa. Parhaiten viitakerttuset tuntuivat viihtyvän Varkaudessa (10 Ä) ja Siilinjärvellä (9 Ä). Kukaan ei tainnut viitsiä paneutua pesintöjen varmentamiseen laulupaikoilta. Vuonna 1989 Rautalammita löydettiin yht. 3 Ä (JKn), joten ko. vuonna havaittujen määrää kohoaa 22 laulajaan.

Luhtakerttunen *A. palustris* (1). Vain yksi matkijamestari ilmoitettiin: kesä 1 Ä Varkaus Kopolanniemi (HK). Lajista on ilmoitettu 1980-luvulta 24 havaintoja.

Rytikerttunen *A. scirpaceus* (A). Ruokotieheikköjen jankuttajaa päästiin kuulemaan vain yhdellä paikalla: 24.-25.6. 1 Ä Siilinjärvi Iso-Jälä (MU, KRu ym.). 1980-luvulta on saatu kasaan havainnot 12 rytikerttusesta.

Kultarinta *Hippolais icterina* (1). Ainoa ilmoitettu havainto: 7.-14.6. 1 Ä Varpaisjärvi Kärsämäki (HHö). Lisäksi ilmoitettiin yksi vanha havainto: 26.-27.5.1989 1 Ä Rautalampi Konnekoski (JKn)(v. 1989 summa 9 Ä).

Mustapääherttu *Sylvia atricapilla* (1). Kesä-heinäkuussa todetut reviiirit (yht. 13) jakaantuivat kunnittain näin: Kuopio 5, Leppävirta 4, Siilinjärvi 2, Rautalampi 1 ja Vieremä 1. Varmojä pesintöjä todettiin Leppävirran Nikkilänmäellä (HR). Pesimäajan ulkopuolisia havaintoja ilmoitettiin vain yksi (7.9. Leppävirta). Jo muutaman vuoden ajan reviirisumma on pysynyt itsestään 10-15 reviiirissä, kun vielä 1980-luvun puolivälissä liikuttiin kolme-

Kuva 3. Pensassirkkalinnun (N), viitasirkkalinnun (F), viitakerttusen (D), luhtakerttusen (P) ja rytikerttusen (S) reviiirit kunnittain Pohjois-Savossa v. 1990. Yksi merkki = yksi reviiiri.

neljä kertaa suuremmissa luvuissa. Selitys muutokseen lienee pitkälti havaintojen lähettämiskiintoisuuden alueellisissa muutoksissa tuona aikana.

Idänuunilintu *Phylloscopus trochiloides* (1). Havaintoja ilmoitettiin neljästä laulajasta: 8.6. 1 Ä Kaavi Karsikkovaara (MU), 10.-11.6. 2 Ä Kuopio Puijo (AHa, JKe, ER) ja 29.7. 1 Ä Kuopio Huuhanmäki (EB). Lisäksi rengastettiin jossakin 6 pull. Vanhoja havaintoja lähetettiin seuraavasti: 2.6.1988 1 Ä Rautalampi Savonjoki (JKn, HSi), 23.6.1989 1 Ä Vieremä Konolanmäki (HHg), 24.6.1989 1 Ä ja ilmeisesti tällä reviiirillä myöhemmin pesä (5 pull r; vrt. Siivekäs 11:50) Rautalampi Kilpimäki (JKn) sekä kesä/heinäkuu 1989 1 Ä Vieremä Talaskangas (L. Kaila, S. Lommi /VMS).

Lapinuunilintu *P. borealis* (1). Havainto yhdestä lervästä: 25.6. 1 Ä Nilsia Palonurmi (PHA). Nykyään AHK tarkistaa havainnot vain ei-laulavista yksilöistä. 1980-luvulta tunnetaan 8 havaintoa, joista yksi koskee pesintää (1980 Sonkajärvi).

Hippiäisnuunilintu *P. proregulus* (RK). Hippiäisparvien uuttera seulominen saattaa joskus tuottaa yllätyksen: 1.10.1989 1 p Varkaus Pitkälänniemi (HK). Näin tuli uusi laji Pohjois-Savon lajilistalle.

Kirjosipiinuunilintu *P. inornatus* (RK). Viime vuosina siperialaisia unnilintuja on havaittu maakunnassamme tahtiin yksilö per syksy, ja tänä vuonna sääntö piti kutinsa kirjosipen turvin: 16.9. 1 p Varkaus Savonmäki (HK). Tämä oli 6. havainto lajista Pohjois-Savossa (aiemmat 1972, 1981, 1985, 1987, 1988).

Lapintiaainen *Parus cinctus* (1). Yksi talvisen päivän piristäjä: 24.2. 1 p Rautalampi Toholampi (EVe).

Kuusitiainen *P. ater* (2). Lämpimät edellis-kesät (ts. onnistuneet pesinnät) ja leppoisa talvi/kevät lienevät myötävaikuttaneet siihen, että minitintit kansoittivat vankoin joukoin myös Pohjois-Savoa. Havaintokorteilla ilmoitettiin mukavasti 17 reviiiriä/pesimäpaikkaa: Rautalampi 4, Varpaisjärvi 3, Siilinjärvi 3, Leppävirta 2, Kuopio 1, Lapinlahti 1, Maaninka 1 ja Vesanto 1. Kenpä kertoisi missä rengastettiin rengastustoimiston datan ilmoittamat 106 pull + 16 fl? Eli nämä pimitetyt pesinnät mukaanlukien alueeltamme löytyi arviolta

vähintään 30 reviiiriä/pesimäpaikkaa.

Pähkinänaakeli *Sitta europaea* (1). Kevätpuolelta kaksi havaintoa: tammikuu 1 p Kuopio Jännevirta (mus.) ja tammi-huhtikuu 1 p Maaninka kk. (E. Heiskanen /MU). Syksyltä karttui havaintoja yhteensä 13 lintulautanorkeilijasta, mikä kielii jonkinsorttisesta vaellusyrityksestä. Yksilöt jakaantuivat kunnittain seuraavasti: Siilinjärvi 3, Iisalmi 2, Kuopio 2, Maaninka 2, Varkaus 2, Leppävirta 1 ja Vesanto 1. Varhaisin havainto: 4.10. 1 p Kuopio Honkasaari (mus.). Kuukausittain syysnakkeilit tavattiin näin (eräistä yksilöistä havaintoja 2-3 kuukauden ajalta): lokakuu 7, marraskuu 7 ja joulukuu 8. Edellisten suurvaelluksien summat (v. 1976/77 n. 90 yks., 1983/84 236 yks.) jäivät vielä kauaksi (ks. Tuomainen 1987).

Kuhankeittäjä *Oriolus oriolus* (1). Lämmin kesä tarjosi niukuutta kuhankeittäjärintamalla; vain seuraavat keittelijätiedot ilmoitettiin: 27.5. 1 Ä Kuopio Hietasalo (EB), toukokuu pesintää Vehmersalmi Mäntysalo (Evergreen), 2.6. 1 Ä Kuopio Jänneniemi (Pte), 2.6. 1 Ä Kuopio Ryönä (TRä), 19.6. 1 Ä ja 25.6. 1 p Kuopio Kipansalo (KSa, PSi), 26.6. 1 Ä Kiuruvesi Salmenkylä (AY), 27.6. 1 p Kuopio Savuniemi (KSa), 8.-9.7. 3 p Leppävirta Länsi-Saamainen - Saamainen (KSa), 17.7. 1 p Leppävirta Reinikkala (KSa) sekä 18.7. 1 p Kuopio Kylmälahti (KSa).

Lapinharakka *Lanius excubitor* (2). Pesimäaikaisia havaintoja esitettiin vain kolmelta paikalta: 15.7.-26.8. enimmillään 2 p Siilinjärvi Musti (AHa, JKe, PLi, KRu), 18.7. 1 juv r Siilinjärvi Raasio (PLi, JPy, JRI) ja 18.-22.7. 1 p Rautavaara Kelomäki (HHö). Jossain todettiin pesint(ö)äkin, koska rengastetuksi saatiin 2 pull + 22 fl. Pari vanhaa pesimäaikaista havaintoa: 23.6.1989 1 varoitteleva Rautalampi Myhinkoski (JKn), 6.5.-kesä 1989 2 p Sonkajärvi Talaskangas Talassuo (VMS) ja 11.5.1989 1 p Sonkajärvi Talaskangas Ylimäki (VMS).

Kuukkeli *Perisoreus infaustus* (1). Kaikki havainnot läpi talven 1989/90 helmikuun lopulle 4 p Pielavesi Pitkäkoski (M. Saksman /MU), 1.1. 2 p Suonenjoki Suuri-Aho (AHa, JKe), 11.3. 1 kiert Kiuruvesi Pirttimäki (TH), 13.3. 1 p Suonenjoki Palestiina (EVe), toukokuu 1 p Nilsia Pajustenmäki (A. Turunen /HHö), 2.6.

1 p Kaavi Kortteinen (PRä), 9.8. 2 p Kaavi Rovevaara (SRä), 13.10. 2 p Sonkajärvi Pikku-Talas (TH) ja ilman päivämäärää 1 yks. Sonkajärvi Vahtisuo (VMS). Rengastukset (missä?): 3 fl. Lisäksi seuraavat käsiini saamat vanhat havainnot: 26.9.1986 1 p Suonenjoki Kurkisuo (E. Paananen ym. /KSi) ja 26.3.-15.10.1989 useita havaintoja seitsemältä paikalta/reviiriltä Sonkajärvi/Vieremä Talaskangas (VMS ym.). Talaskankaan-Sopenmäen alueella arvioitiin pesivän v. 1989 9 paria (ks. Siivekäs 11:50).

Pähkinähakki *Nucifraga caryocatactes* (1). Tammikuulta havaintoja kahdesta ja syyspuolelta havaintoja kolmesta yksilöstä: n. 5.-15.1. 1 p Lapinlahti kk. (V. Niiranen/HHö), n. 15.-28.1. 1 p Varpaisjärvi Lukkarila (T. Pitkänen, M. Ryyänen/HHö), 25.7. 1 p Kaavi kk. (PRä), 12.8. 1 p Kuopio Riistavesi (Keskimmäisen havaintovihko) ja 5.10. 1 p Varpaisjärvi kk. (mus.). Vanhoja havaintoja: 15.9.1986 1 p Rautalampi Kiesimä (J. Sikström /KSi) sekä syyskuun alku-15.11. ja 4.12.1986 1 p Iisalmi keskusta (JKu).

Naakka *Corvus monedula* (2). Pesimäaikaisia havaintoja kerätään vain vakituisten pesimäkuntien, Iisalmen ja Varkauden, ulkopuolelta. Muita havaintopaikkoja niukasti: 10.6. 8 p Kiuruvesi Hautakylä (TH) ja 22.4.-25.6. enimmillään 6 yks. Siilinjärvi kk.-Kasurila-Jälä (AHa, JKe, KRu, MU). Siilinjärven lintuja nähtiin pujah-tavan Tarinaharjun sairaalan ullakolle, josta löytyi yksi pesä (M. Savolainen/MU). Ensimmäisen kerran pesintä todettiin samaisella ullakolla v. 1989.

Korppi *C. corax* (3). Reviirit kunnittain: Nilsä 3-4, Kiuruvesi 1 ja Rautalampi 1. Nämä reviirimäärät eivät kyllä kerro alueemme korppitilanteesta yhtään mitään, joten jämäköitykäämme!

Pikkuvarpunen *Passer montanus* (1). Pilkkapokset ovat hivuttautumassa hiljalleen eri puolille maakuntaamme: 6.1. 1 p Rautalampi Toholah-ti (EVe), 28.1. 1 p Nilsä kk. (HHö), tammihelmikuu 1 p Siilinjärvi Jälä (TRä), 23.2. 1 m Rautalampi Kattilavirta (EVe), 24.2. 3 p Rautalampi Korkola (EVe), 12.-22.3. 1 p Rautalampi kk. (EKa), 24.3. 1 p Kaavi Miettälänmäki (PRä), 10.10. 8 p ja 20.10. 1 p Rautalampi Etelä-Saikari (TJa), 27.11.-27.12. 1 p Siil-

linjärvi kk. (MU ym.), 1.12. 1 p Kuopio Haminalahti (MPH, ER, JRi, MU) sekä 16.-31.12. 1 p Kaavi Miettälänmäki (PRä). Maakuntamme ykköspaikalta Varkaudesta ei ilmoitettu ensimmäistään pikkuvarpushavaintoa - liekö pikkuvarpusia ollut niin paljon, että Varkauden pojilta loppuivat numerot kesken laskujen?

Tikli *Carduelis carduelis* (1). Pesimäaikaisia (touko-heinäkuu) havaintoja kertyi kohtalaisesti, ja vanhan kaavan mukaisesti pääosin Kuopion kaupunkialueelta: 1.5. 1 Ä Rautalampi Etelä-Saikari (TJa), 17.-20.5. ja 1.8. 2 p Kuopio Siikaniemi (EB, JPy), 27.5. 1 m Kuopio Neulamäki (EB), 3.6. 1 p Kuopio Huuha (EB), 15.6. 2 p Kuopio Siikalahti (EB), 3.7. 2 m Kuopio Karhonsaari (EB) sekä kesä-30.7. mm. lentopoikue Kuopio Linnanpelto (HK, PPy). Lisäksi tammi-huhtikuulta havainnot 10 yksilöstä (Kuopio) ja elo-joulukuulta n. 15 yksilöstä (Kuopio, Siilinjärvi). Suurin parvi: elokuun loppu n. 10 p Siilinjärvi kk. (OL).

Hemppo *C. cannabina* (2). Pesimäaikaisia (touko-heinäkuu) havaintoja raportoitiin vain Siilinjärveltä, josta ynnättiin kuusi reviiriä (kk. 2, Kasurila, Musti, Pöljä, Raasio). Mm. Raasiassa tavattiin 2.-19.7. enimmillään a12 p (2 poikuetta?)(monet). Eikö hemppoja todellakaan asusta Pohjois-Savossa muualla - mene ja tiedä?

Tundraurpiainen *C. exilipes* (1). Havaintoja ilmoitettiin yhteensä 35 yksilöstä, jotka nähtiin kunnittain seuraavasti: Rautalampi 10, Kuopio 9, Nilsä 6, Siilinjärvi 5, Varpaisjärvi 4 ja Kaavi 1. Yksilömäärät kuukausittain: tammi 5, helmi 5, maaliskuu 15, loka 4, marras 2, joulukuu 4. **Kirjosipikäpylintu** *Loxia leucoptera* (1). Kevätpuolelta yksi havainto: 31.1. 2 m Rautalampi kk. (EVe). Syksyllä todettiin heikko vaellus. Vaellus käynnistyi elokuun alussa: ensihavainto 2.8. 4 NE Varpaisjärvi Sopenjärvi (HHö). Siilinjärven Raasion havaintosarjan (ajalla 13.8.-26.10., havaintosumma n. 130 yks., osittain samoja) perusteella liikehdintä huipentui elo-syyskuun vaihteessa: 10.-19.8. 8, 20. - 30.8. n. 72, 31.8.-9.9. 22, 10.-19.9. 5, 20.-30.9. n. 15, 1.-26.10. n. 8 yks. (monet). Vilkkaimmat päivät: 26.8. 25 p (JKe, PLi, KRu), 29.8. 14 p (JKe) ja 5.9. 2 p + 15 m (EB, TRu). Muut syyshavainnot: 25.8. 1 ä

ja 4.11. 2 p Nilsä Ranta-Sänkimäki (ER, JRi), 22.9. 2-3 p Siilinjärvi Kasurila (MU), 10.11. 3 p + 1 ä Siilinjärvi Luvelahti + Hamula (MU), 11.11. 1 m Siilinjärvi Kasurila (KRu) sekä läpi joulukuun 1 p Nilsä Ranta-Sänkimäki (JRi).

Isokäpylintu *L. pytyopsittacus* (2). Pesimäaikaisia (keväisiä) havaintoja ei ilmoitettu yhtään. Yksi vanha havainto pesimäajalta: 31.5.1989 1/1 p Vieremä Talaskangas (JKu).

Nokkavarpunen *Coccothraustes coccothraustes* (1). Muutama havainto Kuopion kaupunkialueelta: 6.1.-2.2. 1 p Kuopio Linnanpelto (PPy, ER, JRi), 13.3. 2 p Kuopio Päivärinne (mus.), 10.-11.4. ja 25.4. 1 p Kuopio Huuhannmäki (EB) sekä samalla paikalla 7.10. 1 m (EB).

Kultasirkku *Emberiza aureola* (A). Havainnot yhdestä laulajasta: 22.-28.6. 1 2-kv/0 Ä Siilinjärvi kk. (MU, AHa, JKe, PPy). Yksilö oleskeli peltosirkkureviirien keskellä tyypillisessä peltosirkkuympäristössä - pajupusikkoalue keskellä normaalia viljelykäytössä olevaa

laajaa peltoaukeata. 1980-luvulla kultasirkusta tehtiin havaintoja yhteensä 7 paikalta (yhdeällä paikalla lähes vuosittain ja useita pareja).

Kirjallisuus

- Cramp, S. (toim.) 1988: The Birds of the Western Palearctic, Vol. 5. - Oxford University Press. Oxford - New York.
- Haapala, J., Korhonen, J. & Saurola, P. 1991: Petolintujen pesintä ja petolintukantojen seuranta Suomessa 1990. - Lintumies 26:2-13.
- Pynnönen, J. 1990: Pohjois-Savon talvilinnut 1800-1985/86. - Siivekäs 11:65-75.
- Tuomainen, J. 1987: Vaelluskauden 1983/84 pähkinänakkelit Pohjois-Savossa. - Siivekäs 8:17-21.

Syysmuuttokatsaus 1989 ja 1990

HARRI HÖLTÄ

Tämänkertainen katsaus sisältää syksyjen 1989 ja -90 havainnot yleisimmistä muutto- ja vaelluslinnuista.

Havainnoijat

Aineisto, josta katsaus on kasattu, on saatu/kaivettu esiin lähetetyistä muutto-kaavakkeista, havaintokorteilta, Raasion ja Riistaveden lintujärvien havisvihkoista sekä epämääräisestä epämääräisten irtolappusten joukosta. Seuraavassa on lueteltu pääasialliset havainnoijat (ja perään on liitetty kaiken selvyyden vuoksi nimilyhenteet, jotka mukailevat standardilyhenteitä): Pentti Alaja (PA), Erkki Björk (EB), Aimo Hartikainen (AHa), Pertti Hartikainen (PHA), Juhani Haukka (JHa), Jukka Hujala (JHu), Mikko Huttunen (MHu), Osmo Huupponen (OH), Harri Hölttä (HH), Tuomo Jalkanen (TJa), Antti Kettunen (AKe), Jaako Kettunen (JKe), Heikki Kotilainen (HK), P. Kyllönen (PKy), Paavo Liimatta (PLi), Arvi Meklin (AM), Jyrki Pynnönen (JPY), Petro Pynnönen (PP), Eelis Rissanen (ER), Juhani Rissanen (JRI), Kalle Ruokolainen (KRu), Pertti Räsänen (PRä), Helena Rönkä (HR), Pirkko Siikamäki (PSi), Kauko Sikström (KSi), Markku Ukkonen (MU) ja Asko Yli-Kauppi (AY). Yhteensä katsauksessa on n. 35 henkilön havaintoja. Havainnointiaktiivisuudesta sanottakoon

vain sen verran, että arviolta 95 % katsauksen haviksista on alueelta Kuopio-Siilinjärvi-Nilsia-Varpaisjärvi (joka on n. 14 % Kuopion läänin alueesta), joten katsausta ei missään nimessä voi pitää alueellisesti kattavana.

Muuton kulku ja sää pähkinänkuoressa

-89: Aikaisen kevään jälkeinen lämmin kesä ja hyvä pesimäkausi löivät oman leimansa syksyyn: esim. hömö- ja talitaisia tavattiin vaeltamassa runsaasti ja runsas pihlajanmarjasato piteli valtavia tilhi- ja rastaslaumoja maakunnassa pitkälle talveen. Elo- ja syyskuu olivat perin lämpimiä ja ensimmäisiä räntä/lumikuuroja tuli lokakuun alussa. Lämmin lokakuu ja marraskuun alku viivytti vesilintujen lähtöä: useimpien vesiäisten deadlineksi muodostui 12.11., jonka jälkeen järvet saivat jääpeitteen. Kuun lopulla olikin jo kovia pakkaspäiviä. Suurin osa syksyn hanhista pakeni suunnan turvin 24.-25.9. Kokonaisuutena joutsenia, kurkia, alleja, petoja ja kahlaajia nähtiin vähän. Vaelluslinnuista em. tiaisten lisäksi olivat liikenteessä hii-ripöllöt ja pyrstötiäiset.

-90: Aikaista kevättä ja kesää seurasi aikainen syksy; laji kuin laji otti siivet alleen selvästi etuajassa eikä viivytte-lijöitä juurikaan nähty. Sääoloiltaan syksy

lienee ollut lähellä keskiarvoja. Marraskuu oli jo talvinen. Keskiarvosyysy tarjosi kumminkin runsaan hanhi- ja petomuuton 22.-23.9., joka tyhjensi imusaan maakunnan kaikista muistakin linnuista. Hanhien ja petojen lisäksi mm. joutsenia ja kahlaajia nähtiin kivasti, mutta alleja (jälleen) vähän. Vaelluslinnuista liikkuvat nopean ohilennon suoritaneet tilhet, sini- ja pyrstötiäiset sekä varsinkin kirjosiipikäpylinnut.

Lyhenteistä

Havainnoijalyhenteet löytyvät ohesta. Kunnista on käytetty standardilyhenteitä (esim. Siivekäs 2/90). Siilinjärven Raasion ja Mustin altailla sekä Kuopion Riistavedellä tehtyjen havaintojen yhteydessä ei ole enää erikseen mainittu kuntaa. Kunkin lajin jälkeen on suluissa myöhäisin lajista tehty havainto v. 1981-88, tai jos viimeinen havis on poikkeuksellisen myöhäinen, yksi tai kaksi seuraavaksi myöhäisintä.

p = paikallinen

m = muuttava

kiert = kiertelevä

Ä = laulava

ä = muuten ääntelevä

1/1 = koiraat/naaraat

ad = vanha

juv = nuori

H. Havaitsija/HH

= maallikkohavainto/ilmoittaja

IK = Iso Kahlaaja

PK = Pieni Kahlaaja

PL = Pikkulintu sp.

VL = Vesilintu sp.

20 m/2a

= 20 muuttajaa kahdessa parvessa

Erehdyksiä & erheitä

Vaikka viimekertaisesta syyskatsauksesta yritettiin kissojen ja koirien kanssa karsia pois kaikki narulokit ja peltisirkut, katsauksessa ilmeni silti seuraavia virheitä: silkkiuikun syksyn -88 viimeiset po. 18.10. (ei 18.11.), punasotkan kohdalta jäi lajinimi pois ja Sopenjärven havainnon po. 8.9.-88 (ei -87) ja mehiläishaukan viimeinen po. 27.-29.9.-86 (ei 27.-28.). Mainittakoon vielä poisjääneet havainnot: tukkakoskelo 21.11.-87 3/ p Kuo Puutossalmi (JPY, PP) alli 18.10.-87 332 m samalla paikalla, joten syksyn -87 allisumma on nyt toistaiseksi n. 4230 p+m. Lisäksi korjauksena taulukkoon 4: ensimmäinen sarake koskee tietenkin syksyä -86.

Lajeittainen katsaus

Vesilinnut

Kuikka *Gavia arctica* (28.11.). Kumpikin syksy oli Gavioiden osalta tasaisen harmaa.

-89: ensimmäinen 20.8. 1 m Nil Eitikka (HH) ja viimeiset 8.10. 1 m Kuo Puutossalmi (MU, ER, JR, JKe) sekä 22.10. 1 kiert *Gavia* Sii Juurusvesi (MU, ER, KRu).

-90: jo 2.8. a10 m Vjä Sopenjärvi (HH) ja 5.8. 2 m Raasiassa. Huippu 22.9. 19 m/6a Sii Kasurilanmäki (MU) ja viimeiset 6.10. 3 p sekä 7.10. 1 p Sii Iso-Jälä (MU, JKe).

Kaakkuri *G. stellata* (21.11.). Ainoa ilmoitettu: 30.9.-89 1 juv p Nil Eitikka (HH). Varsin normaali esiintyminen: aikaisempina vuosina nähty 0-9 yks./syksy.

Silkkiuikku *Podiceps cristatus* (24.11.). -89: ensimmäiset lähtivät haulikuurojen saattelemina 20.8., suurimmat laumat 24.9. 80 p ja 14.10. 74 p Sii Iso-Jälä (MU). Vielä 20.-25.10. runsaasti havaintoja (Sii, Kuo, Rau, Vjä) ja viimeiset 12.11. 2 p Sii Iso-Jälä (MU).

-90: suurimmat kerääntymät 16.9. n. 60 p ja 6.-7.10. n. 50 p uikkua Sii Iso-Jälä (MU, JKe) sekä viimeiset 3 p samalla paikalla 20.10. (MU).

Härkälintu *P. griseigena* (1.11.). -89: elossyyskuun havikset: 15.8. 2 ad + 1 juv p Lap Onkivesi (HH) ja 24.9. 2 ad p Sii Iso-Jälä (MU).

-90: Rau/Suo Iisvedellä eri puolilla 18.8. 1 p, 19.8. 1 Ä, 30.8. 1 Ä ja 16.9. 1 p (TJa), ilmeisesti kaikki eri lintuja; sekä 30.9. 1 ad + 1 juv p Kuo Puutossalmi (MU, JKe, KRu). Laji runsastunee pikkuhiljaa.

Mustakurkku-uikku *P. auritus* (9.10.). Mustissa kesällä -90 pesinyt pari aiheutti kaikki havainnot: 3.-13.8. ainakin 3 eri lintua (1 ad + 2 juv) p Raasio (monet) sekä 26.8. 1 juv p Musti (KRu).

Merimetso *Phalacrocorax carbo* (30.11.). Auringonpimentävät kormoranttiparvet ovat esiintyneet lähinnä vain päiväunissa. Kaikki havainnot: 1.10.-89 2 m Kuo Puutossalmi (MU, ER, JKe, AHa), 24.8.-90 9 p Ves Keitelejärvi (PA), 9.9.-90 2 p Kuo Keski-Kallavesi (M. Haapasaaari, R. Fagerstén), 10.9.-90 2 p Ves Pohjois-Konnevesi (PA), 19.-26.9.-90 1 p Ter Kolun kanava (PA) sekä 6.10.-90 1 p Rau Etelä-Konnevesi (JHa). Vuosittain on nähty 2-27 yks./syksy, joten -90

esiintyminen oli ihan kohtalainen.

Harmaahaikara *Ardea cinerea*. -89: 13.7. 2 ad p Vrk Ruokojärvi (J. Tuomainen, M. Pirskanen) sekä syksyllä 1 yks. Maa Patalahdella (V.-M. Väänänen).

-90 17.8. 2 juv p Raasio (MU, JPy, PP) ja 13.9. 2 juv p Riistavesi (MHu). Riistaveden kaikkia haikaroita ei varmasti ole ilmoitettu; edellisten lisäksi laji nähtiin paikalla ainakin 22.9.

Sinisorsa *Anas platyrhynchos* (13.12.). -89: suurimmat kerääntymät 15.10. a93 p Sii Juurusvesi (MU) sekä 12.11. a n. 70 p Sii Iso-Jälä (MU). Muuton päättymisen määrittäminen vaikeaa; oli yleinen 12.11. asti.

-90: 10.9. n. 90 p Sii Kirves-Kumpunen (KRu) ja 14.9. n. 60 p Sii Apaja-Kumpunen (MU, ER) olivat pahimmat rypäleet. Viimeisiä 10.11. 2/ p Sii Pöljänjärvi (MU) sekä 1 p Riistavesi (HK ym.)

Tavi *A. crecca* (24.11.). Kaikki kerääntymät Raasion-Mustin alueelta: Mustissa 15.8.-89 n. 80 p (ER, JR), 24.8.-89 n. 95 p (KRu), 25.8.-89 76 p (JR) ja ja 26.8.-90 50 p (KRu) sekä Raasiossa 21.9.-90 55 p (JPy). Lisäksi Riistaveden Keskimmaisella oleili heinä-elokuussa -90 useita satoja Anaksia (mm. 25.7. 250 p (PSi)). Viimeiset jo 24.9.-89 Sii+Nil ja 21.9.-90 Sii sekä vielä 30.11.-90 1 p Rau

Tyyrinvirta (ER, M.-P. Harju).

Jouhisorsa *A. acuta* (24.10.). -89: viimeinen oleskeli paikallisena Kuo Puutossalmella 8.10. (MU, ER, JR, JKe).

-90: päämuuttoa kuvaa 11.8. 15 p Raasio + 10 p Musti (PL ym.). Viimeiset 27.9. 1 p Musti ja 13.10. 1 p Sii Iso-Jälä (MU).

Haapana *A. penelope* (2.11.). -89: myös haapanoita lähtee muutolle sorsastuksen (lue: teurastuksen) pamahtaessa käyntiin. Päämuuttoa ilmentävät 24.9. n. 30 p Sii Apaja-Kumpunen (MU) ja 8.10. a23 m + a13 p Kuo Puutossalmi (MU, ER, JR, JKe). Viimeiset myöhäisiä: 28.-29.10. /1 p Rau Tyyrinvirta (HH, KSi) ja vielä 12.11. a9 p Sii Kasurila (MU).

-90: Riistavedellä nähtiin 27.8. 50 p ja Sii Apaja-Kumpusella 10.9. n. 65 p (KRu) ja 14.9. n. 40 p (MU, ER). Viimeisiä jo 28.9. **Lapasorsa** *A. clypeata* (22.10.). -89: ainoat 8.8. a12 p Raasio ja 24.9. 1 p Sii Kasurila (MU).

-90: havaintosarja Raasiosta: 1.8. 3 p (JPy, JKe), 2.-3.8. 23 p (monet), 4.8. 36 p (monet), 5.8. n. 30 p (JPy, ER), 6.-7.8. n. 10 p (monet) sekä 12.8. 27 p (monet). Riistavedellä laji havaittiin ainakin 29.7. ja 2.8. sekä Vjä Sopenjärvellä 2.-15.8. parhaimmillaan a6 kiert (HH). (P-Savon suurimmat syksyiset lapasorsakerääntymät on havaittu Maa Lapinjärvellä, max. 9.8.-84 60 p.)

Heinätavi *A. querquedula* (16.10.). Havainnot vain alkusyksyllä -90: 14.7. 1/ p Raasio, 16. ja 30.7. /1 p Vjä Sopenjärvi (HH) sekä 2.8. Riistavesi.

Tukkasotka *Aythya fuligula* (23.11.). Viimeiset: 21.10.-89 1 p Sii Kasurila (MU) ja 27.10.-90 1 p Sii Apaja-Kumpunen (MU, ER). Ei kerääntymisiä.

Punasotka *A. ferina* (19.10.). -89: 20.8. 2 p Nil Eitikka (HH), 15.10. a9 p Sii Iso-Jälä (MU) ja vielä 21.-22.10. 1 p sama paikka (MU, ER); siinä kaikki.

-90: Raasiossa nähtiin 13.7. a3/ p sekä 25.8. 1 p ja Riistavedellä laji viipyi ainakin syyskuun puoliväliin saakka.

Lapasotka *A. marila* (22.11.). Katsausyksyt eivät loistaneet hyvinä lapasotkasyksyinä: 20.9.-90 a17 m Raasio (JPy) on ainoa havainto.

Telkkä *Bucephala clangula* (7.12.). -89: Vi-

meisiä 12.11. a22 p Sii Kasurila (MU) ja 6.12. /2 p Maa Viannankoski (MU, ER, JR).

-90: Viimeiset jo 27.-28.10. Sii ja Riistavesi (MU, KRu, PKy).

Alli *Clangula hyemalis* (1.12.). -89: 26.9. a8 m Sii kk (MU) ja 8.10. a n. 25 p + VL a15 m Kuo Puutossalmi (MU, ER, JT, JKe) olivat kaikki. Ei sentään lyöty syksyn -86 ennätystä (9 allia koko syksynä!).

-90: Ensimmäiset 12.9. n. 15 p Nil Eitikka (HH) ja 22.9. n. 22 m/2 a Sii Kasurilanmäki (MU). Huippuina 26.10. n. 75 m/2 a Raasio (JR) sekä VL 23.9. n. 120 m/2 a Sii Jälä (MU). Viimeiset 28.10. 1 p Sii Iso-Jälä (MU, KRu, JKe) ja 3 p Riistavesi (PKy) sekä 3.11. 2/2 p Vjä Varpanen (HH). Yhteensä alli 124 m+p ja VL 120 m, joka on selvästi keskimääristä vähemmän.

Mustalintu *Melanitta nigra* (25.11.). Kaikki ilmoitetut: 15.10.-89 a6 p ja 6.10.-90 1 p Sii Iso-Jälä (MU)!

Pilkkasiipi *M. fusca* (6.12.). -89: Kuo Puutossalmella nähtiin 1.10. 1 m (JKe) ja 8.10. 3 m (MU, ER, JR, JKe).

-90: 30.9. 3 m Kuo Puutossalmi (MU, KRu, JKe) ja 6.10. a16 m Sii Jälä (MU) eli pilkkasiiven ja mustalinnun runsaussuhteet olivat näennäisesti täysin päinvastaiset normaalisyksyyn verrattuna.

Isokoskelo *Mergus merganser* (4.12.). -89: Ensimmäiset 10.9. 4 m Sii Harjamäki (MU). Suurimmat potit vasta loppusyksystä: 11.11. a n. 55 m Sii Pöljä (MU) ja 12.11. n. 150 kiert Sii Juurusvesi (MU).

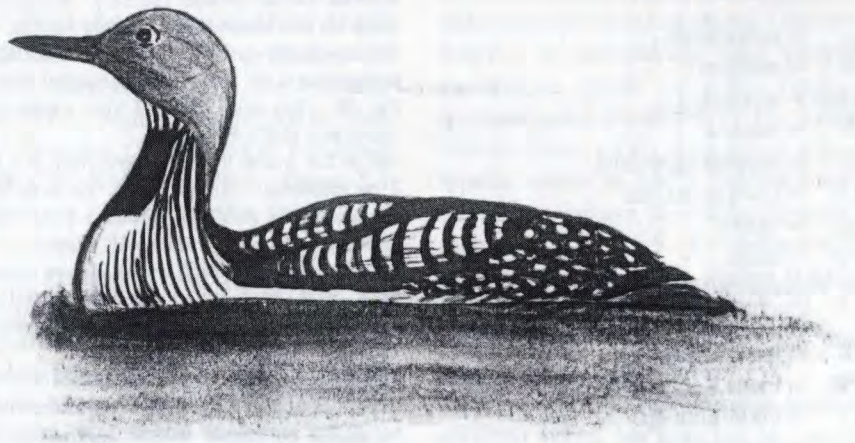
-90: Viimeisiä jo 19.10. Sii (MU).

Tukkakoskelo *M. serrator* (21.11.). Viimeiset 6.10.-89 1 p Sii Iso-Jälä (MU) ja 8.10.-90 Kuo Puutossalmi (MU, ER, JR, JKe).

Uivelo *M. albellus* (22.11.). Kaikki: 24.9.-89 /2 p ja 21.10.-89 /1 p Sii Kasurila (MU), 8.10.-89 /1 m Kuo Puutossalmi (MU, ER, JR, JKe) sekä 28.9.-90 /2 p Sii Apaja-Kumpunen (KRu).

Hanhet ja joutsen

Metsähanhi *Anser fabalis* (27.10.). -89: 26.8. A/B a7 m Vjä Sopenjärvi (HH), 27.8. a9 m Anseria Raasio (MU) ja 5.9. a10 m Anseria

Missä ovat Pohjois-Savon kuikat tai kuikkahavainnoijat...? (Piiros: Helena Rönkä)

Vjä Sopenjärvi olivat ensimmäiset hanhet. Metsähanhia määritettiin vasta 14.9., a33 m Vjä Sopenjärvi (HH). Päämuuttopäivä oli 24.9., jolloin mm. Nil Ranta-Sänkimäki 290 m/3 a metsähanhea (ER), Rau Etelä-Saikari n. 200 m Anseria (TJa) sekä maakuntamme itäosissa Kaavilla ja Vehmersalmella useita tuhansia A/B m (useat maallikot). Hanhimassat kulkivat varsin idässä, sillä esim. Siilinjärvellä ei havainnoinnista huolimatta nähty hanhen hanhea. Muutto jatkui hiljentyneenä 25.9., esim. A/B a n. 100 m Nil Etu-Liestynselkä ja a n. 90 m Rau Etelä-Saikari sekä metsähanhi a 45 m Vjä kk (HH, TJa). Loppurutistuksessa 29.9.-1.10. nähtiin vielä n. 140 m. 8.10. Kuo Puutossalmella muuttaneet a55 Anseria jäivät -89 viimeisiksi hanhiksi (MU, ER, JR, JKe). Yhteensä nähtiin 14.-29.9. 410 m/6 a metsähanhea, 27.8.-8.10. n. 330 m/7 a Anseria ja 26.8.-1.10. n. 530 A/B, kun Kaa+Veh summia 24.9. ei lasketa mukaan.

-90: ensimmäisiä jälleen elokuun lopulla 27.8. a24 m Rau Etelä-Saikari (TJa). Ensimmäiset metsäläiset vasta 20.9., a55 m Raasio (JPY). 21.9. havaittiin eri puolilla n. 1000-1500 m hanhea ja seuraavan päivän tapahtumia osatiinkin jo odottaa. Odotusten mukaisesti koettiin jälleen yksi parempi hanhimuutto. Staijaus jäi valitettavasti tuntemattomista syistä vähiin; paikkoja, joilla ilmatilaa erityisesti synnättiin, olivat vain Sii Kasurilanmäki, Nil Eitikka ja Nil Ranta-Sänkimäki. Kasurilanmäeltä havaittiin klo 7.00-15.20 yht. 260 m/8 a metsähanhea, 560 m/18 a Anseria ja 1245 m/23a A/B (MU; ks. myös sepe-, valkoposki- ja tundrahanhi), Eitikalta a60 m Anseria, a12 m metsähanhea ja 920 m/10 a A/B (ks. myös sepehanhi) ja Ranta-Sänkimästä 425 m /10 a Anseria (ER, JR). Lisäksi Iis Nieminen n. 1500 A/B (JHu) ja Kaavi useita tuhansia m (maallikot). Hanhia olisi siis ollut tyrkyllä: päivän aikana nähtiin arviolta yli 10 000 hanhea. 23.9. meni enää vähäisiä rippeitä. Viimeiset: 5.10. a29 m Anseria Raasio (ER, JR) ja 6.10. n. 105 m/2 a A/B Rau Etelä-Saikari (TJa). Yhteissummaksi muotoutui 20.-30.9. n. 800 m/15 a metsähanhea, 27.8.-5.10. n. 1320 m/37 a Anseria ja 21.9.-6.10. n. 11 000 m A/B.

Tundrahanhi *A. albifrons* (29.10.). -89: 25.9. a90 m Vrk Könönpelto (HK) olivat ainoat.

-90: Nil Palonurmessa kesänsä viettänyt tundrahanhi nähtiin viimeisen kerran 19.8. - sorsatuksen aattona (PHa). 22.9. havaittiin n. 20 m/2 a Sii Kasurilanmäki (MU) ja a n. 100 m Sii kk (MU). Laji ei ole jokasyksyinen, mutta voi joskus esiintyä runsaakin (esim. syksyllä -87 yht. 1060 yks.).

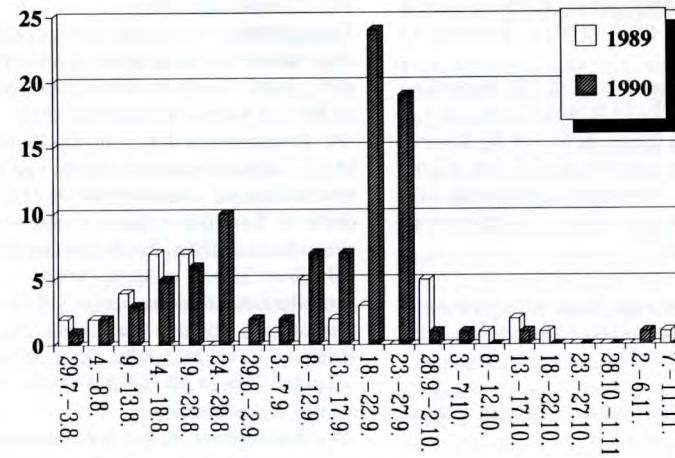
Valkoposkianhi *Branta leucopsis* (3.11.). -89 lajia ei nähty, mutta -90 havaittiin Sii Kasurilassa 22.9. a n. 15 m ja 6.10. a15 m (MU). Laji on lähes jokasyksyinen, ja parhaimmillaan on nähty yht. 825 m syksyllä -85. **Sepelhanhi** *B. bernicla* (25.10.). -89: P-Karjalassa laji esiintyi salakavalasti ja suurina parvina (Siipirikko 3-4/90); P-Savossa tilanne oli ja tulee ilmeisesti aina olemaan hieman erilainen, sillä yhteensä huiumat yksitoista "sepeä" ilmoitettiin: 17.9. a8 m/p Sii Iso-Jälä (MU, ER, JR, KRu) ja 8.10. a3 m Kuo Puutossalmi (MU, ER, JR, JKe).

-90: 22.9. nähtiin sentään seuraavat: a150 m Nil Eitikka (HH) sekä a 2 m + a n. 170 m Sii Kasurila (MU). Lisäksi 23.9. *Branta* sp. a150 m Rau Rämäkkä (JHa). Toistaiseksi paras sepehanhisyksy on ollut -87, jolloin nähtiin n. 440 m.

Kanadanhanhi *B. canadensis*. Rautalammin puolivillit pullabrantat aiheuttivat seuraavat havainnot: 13.8.-11.9. a4 p Niiniveden Ruokolahdella ja mahd. sama porukka 30.10.-13.11. Säynätsalmen-Ruokolahden-Vaajaviran alueella sekä 18.8. 1 p Vaajavirta (TJa).

Laulujoutsen *Cygnus cygnus* (17.12.). -89: "ennätysyksyn" ensimmäiset nähtiin 25.9. a9 m Nil Pieksänkoski (A. Rissanen/ER). Viimeisiä marraskuun lopulla: 23.11. a 4 ad + 2 juv p Suo/Rau lisvesi (TJa) ja n. 25.11. 1 m Vjä Sopenjärvi (HH). Yhteensä ilmoitettiin hui-
maavat a6 p + 23 m/7 a joutsenta!

-90: Ensimmäiset kansallistirpuset heti syyskuun puolenvälin jälkeen: 16.9. a5 m Sii Jälä (MU) ja 17.9. 4 p Riistavesi (AHa, JKe). Suurimmat keräntymät 17.10. n. 18 p ja 20.10. n. 30 p Vjä Kivijärvi (maallikot/HH). Viimeisiä: 20.11. a8 m Nil Levälahti (lehtitie-to/HH) sekä 1.12. 1 ad m Rau Rastunsuo ja 5.12. 2 ad m Rau Kiesimä (KSi). Syksyn yhteissummaksi tuli 143 p+m. Parhaina syksyinä on nähty 276 (-83) ja 223 (-84) p+m joutsenta.

Varpushaukkojen muuton kulku viiden vuorokauden jaksoissa syksyiltä 1989-90.

Petolinnut

Hiirihaukka *Buteo buteo* (24.10.). -89: 10.8.-10.9. havaittiin 10 m + 6 p.

-90: 31.7.-23.9. havaittiin 9 m + 9 p, viimeinen muutti 23.9. Rau Rämäkkä (JHa).

Piekana *B. lagopus* (7.11.). -89: Ensimmäinen elokuulla, 27.8. 1 m Raasio (MU). Huonot myyräkannat ja passiivinen jäsenistö takasivat mahdollisesti huonoimman piekanasyksyn kautta aikojen: ilmoitettujen summa 10 m + 1 p! Viimeinen 14.10. 1 m Sii Jälä (MU). *Buteo* sp. -määrittäisiäkin tuli kokonaista kolme.

-90: Ei tullut (sentään) edellisen syksyn toisintoa. Ensimmäiset 1.9. 1 m Raasio (JKe) ja 5.9. 1 p Vjä Sopenjärvi (HH). Näiden etuillijoiden jälkeen tuli tauko: seuraavat vasta 16.9., jolloin esim. Sii Jälä + kk puolestatoista tunnissa 19 m + 3 m (MU). Tämän jälkeen lajia nähtiin päivittäin, kunnes 22.9. hanhilaumojen kupeissa kovaa muuttoa: esim. Sii Kasurila 23 m (MU) ja Nil Eitikka 17 m + *Buteo* sp. 17 m (HH). Kova meno jatkui vielä 23.9. hanhien

mentyä: Nil Eitikka 26 m + 1 m *Buteo* sp. (HH), Sii Jälä 25 m (MU) ja Rau Rämäkkä 27 m + *Buteo* sp. 5 m (JHa). Vielä 18.10. 18 m Sii kk (MU), jotka jäivät viimeisiksi ko. syksyiltä. Yhteensä 1.9.-8.10. nähtiin 191 piekanaa ja 46 määrittämätöntä *Buteota*. Summa on olosuhteet huomioon ottaen Pohjois-Savon parhaita syksyisiä *Buteo*-summia.

Mehiläishaukka *Pernis apivorus* (30.9.). -89: vain 16.7. 6 ad m (MU, PP, HK, OH) ja 20.8. 2 m (MU, KRu, JR) Raasiassa. Rau Rastunsuolla havaittiin elokuun alussa poikkeuksellisen voimakasta petomuuttoa, joka koskenee ainakin osittain mehiläishaukkaa: 9.8. 15 m/9 a ja 11.8. kahdessa ja puolessa tunnissa yht. 27 m/18 a But/Per -petoa (HH).

-90: Ensimmäinen 10.7. 1 m Raasio (JPY, PL) ja viimeinen 16.9. 1 m Sii Jälä (MU). Yhteensä ilmoitettiin 10 yks. ja But/Per -määrittäisiä 12 yks.

Kanahaukka *Accipiter gentilis*. 9.8.-22.10.-89 nähtiin 7 ja 11.8.-4.11.-90 15 yksilöä; määrittäköön 30.9.-90 5 m Kuo Puutossalmi (MU, KRu, JKe).

Varpushaukka A. nisus. -89: Ensimmäiset 2.8. 2 m Rau Etelä-Saikari (TJa). Huippu 20.8. 6 m Raasio (MU, KRu, JR) ja viimeinen etelään keltahemppojahtiin matkaava nähtiin 11.11. 1 m Sii Pöljä (MU). Yhteensä 44 yksilöä.

-90: Ensimmäinen 2.8. 1 m Vjä Sopenjärvi (HH). Huippu 22.-23.9. jolloin mm. 23.9. 6 m Rau Rämäkkä (JHa), 22.9. 7 m Sii Kasurila (MU) sekä 22.9. 10 m/9a ja 23.9. 9 m/8 a Nil Eitikka (HH). Viimeinen kiertelevänä Maa Lapinjärvellä 4.11. (MU). Yhteissumma mukavat 92 lintua.

Taulukko 1. Piekanan, Buteo sp:n, sinisuo- ja tuulihaukan esiintyminen viiden vuorokauden jaksoissa syksyllä -90.

Jakson alku	But lag	But sp.	Cir cya	Fal tin
4.8.	-	-	5	1
9.8.	-	-	3	-
14.8.	-	-	2	2
19.8.	-	2	6	1
24.8.	-	6	6	1
29.8.	1	3	2	2
3.9.	1	1	3	4
8.9.	-	-	1	-
13.9.	28	4	1	3
18.9.	47	17	-	4
23.9.	96	11	1	2
28.9.	-	-	-	-
3.10.	-	1	-	-
8.10.	18	1	-	-
Yhteensä	191	46	30	20

Sinisuo- ja tuulihaukka Circus cyaneus (22.10.). -89: 8.8.-5.9. nähtiin 26 lintua.

-90: Jo 6.-8.8. 5 lintua ja viimeinen 23.9. /1 m Nil Eitikka (HH). Yhteensä ilmoitettiin 30 yksilöä.

Ruskosuo- ja tuulihaukka C. aeruginosus (29.9.). Kaikki: 15.8.-89 /1 p Lap Sulkava (HH), 24.7.-18.8.-90 kolmesti Riistavedellä (havisviihko) ja 2.8.-90 /1 Lap kk (JPY). Esiintymisen normaali.

Kalasääski Pandion haliaetus (12.10., 25.9.). -89: 8.-10.8. yht 5 yks. Rau Rastunsuo (HH) ja

10.9. 1 m Sii Harjamäki (MU) olivat kaikki! -90: Kaikki ilmoitettut: 13.8. 1 p ja 1.9. 1 p Raasio (monet), 20.8. 1 m Riistavesi (JR) ja 16.9. 1 m Sii Jälä (MU).

Tuulihaukka Falco tinnunculus (13.10.). -89: Nähtiin vain niukkaakin niukemmat 8 yksilöä, joista viimeinen oli huippumyöhäinen: 22.10. 1 p Kuopio Karhonsaari (PP).

-90: Ensimmäinen 4.8. 1 m Kiu Salmenkylä (AY). Lajista ilmoitettiin jälleen vain muutamia havaintoja, yhteissummat 20 yks. 22.9. ohitti Sii Kasurilan 4 tinnua (mutta vain yksi ainoa muuttohaukka, ks. faunistinen katsaus). Viimeinen 26.9. 1 m Sii kk (MU).

Ampuhaukka F. columbarius (19.11.). -89: Ensimmäisiä Raasion ilmatilassa 27.8. 2 p (MU) ja 3.9. 1 p (MU, KRu, JR, S. Ryyänän). Viimeiset 2 m 14.10. Sii Jälä (MU). Syksyn summa 8 ilmoitettua.

-90: Ensimmäinen 20.8. 1 p Riistavedellä (JR) ja viimeinen 18.10. 1 m Kuo Huuhanmäki (EB). Edellisen syksyn tahti jatkui, ilmiannettuja kymmenen yksilön verran.

Nuolihaukka F. subbuteo (9.10.). 8.-26.8.-89 nähtiin 5 ja 1.8.-9.9.-90 7 lintua, joista viimeinen Raasiassa.

Lisäksi ilmoitettiin tarkemmin määrättämättä jääneitä petoja seuraavasti (suluissa summat -89 + -90): Cir cya/sp. (2+1), Accipiter sp. (0+6), pikku-Falco (4+8), Iso Peto (3+5) ja Pikku Peto (2+1).

Kurki ja rantakanat

Kurki Grus grus (11.11.). -89: Kurki teki joutsenen tapaan uuden "ennätyksen": kat-sauksentekijän käyttöön lähetettiin havainnot yht. 23 m/5 a + 5 p yksilöstä! Viimeiset 29.9. 7 m Nil Pieksänkoski (ER).

-90: Ensimmäisiä 24.7. 2 p Riistavesi (havisviihko). Mitään valtavia kurkilaumojia ei edelleenkään ilmoitettu, max. 15.8. a30 m Nil Eitikka (HH), 13.9. 5 kiert (MHu) ja 17.9. 20 p (AHa, JKe) Riistavesi, 16.9. n. 50 p Lep Näädänmaa (HR) ja 23.9. 25 m/2 a Sii Jälä (MU). Viimeiset 4 p nähtiin Vehmersalmella 6.10. (ER). Yhteensä ilmoitettiin 265 yksilöä, joka on edellisyyksiyhin nähden hyvä summa. Parhaina syksyinä on kuitenkin onnistuttu

Taulukko 2. Kurjen ja laulujoutsenen esiintyminen syksyllä -90 viiden vuorokauden jaksoissa.

Jakson alku	kurki	joutsen
24.7.	2	-
29.7.	5	-
4.8.	4	-
9.8.	11	-
14.8.	30	-
19.8.	13	-
24.8.	18	-
29.8.	10	-
3.9.	10	-
8.9.	11	-
13.9.	95	9
18.9.	4	5
23.9.	46	9
28.9.	2	1
3.10.	4	11
8.10.	-	8
13.10.	-	18
18.10.	-	47
23.10.	-	5
28.10.	-	-
2.11.	-	5
7.11.	-	7
12.11.	-	7
17.11.	-	8
22.11.	-	-
27.11.	-	1
2.12.	-	2
Yhteensä	265	143

näkemään 1566 p+m (-83) ja 1422 p+m (-82) kurkea.

Nokikana Fulica atra (7.11.). -89: Vain 24.9. 2 p Sii Kasurila ja 2 p Iso-Jälä (MU).

-90: Runsaasti havaintoja. Riistavedellä parhaimmillaan 11.8. 30 p (MHu), Siilinjärvellä max. 16.9. 12 p Iso-Jälä (MU) sekä Lap Akkalansalmella 26.9. 6 p (HH). Viimeiset 28.9. 4 p Sii Apaja-Kumpusella (KRu). Yhteissumma n. 80 yksilöä.

Ruisräikkä Crex crex. Ilmeisesti P-Savon ensimmäinen syyshavis tehtiin 15.9.-89, kun MU onnistui potkimaan yhden räikkän lentoon pellostä Sii Aappolassa.

Kahlaajat

Raasion ja Mustin summat ovat havaintosum-mia, mikä tiedoksi annettakoon.

Töyhtöhyppä Vanellus vanellus (31.10.). -89: Ensimmäiset lähtijät heti kesäkuun puolivälin jälkeen. Parhaat kerääntymät heinäkuu-la: 6.7. a41 kiert Sii Aappola (MU) ja 7.7. a n. 55 kiert Sii kk (MU). Viimeiset jo 10.9. a10 kiert Sii Hamula (MU).

-90: Ensimmäiset lähtijät 24.6. 3 m Rau Etelä-Saikari (TJa). Riistavedellä nähtiin 25.7. 70 p (PSi) ja 20.8. 150 p (JR) sekä 11.7. a n. 60 p Sii kk (MU). Viimeisistä ei tullut tietoja.

Tylli Charadrius hiaticula (8.10.). -89: Raasiossa vetelehti 18.-21.6. 1 ad (MU, KRu, JR), jonka sijoittautuminen tähän katsaukseen ei ole itsestään selvä. Ensimmäinen syysmuuttaja 25.7. Mustissa. Huippuina 2.8. 22 ad p (MU, JR) ja 24.8. Raasio+Musti 52 p (KRu). Viimeiset 20.9. Raasio. Muualta ei havaintoja. -90: Laji näyttäytyi jälleen kesällä, 17. ja 19.6. 1 ad p Raasio (MU, PP) sekä 27.6. 1 ad p Musti (MU, KRu). Ensimmäinen muuttaja 31.7. ä Raasio (JPY, KRu). Huippuina 16.8. Raasio+Musti n. 65 p (monet) ja 19.8. n. 75 p (monet). Viimeinen 27.9. 1 juv p Raasio (MU, KRu). Odotetusti muualta ei ilmoiteltu tyllä.

Pikkutylli C. dubius (9.9.). -89: Raasiassa parhaimmillaan 29.-30.6. 30 ad p ja 3.-4.7. 25 p (monet) ja viimeiset jo 28.-29.8.

-90: Raasiassa parhaimmillaan 12.7. n. 20 ad + 4 juv p ja 18.7. 20 p (monet). Viimeiset vasta syyskuulla: 14.9. 1 juv ja vielä 28.9. 1 juv p Raasio. Raasion-Mustin ulkopuolelta vain muutamia haviksia.

Kapustarinta Pluvialis apricaria (n. 2.11.). -89: Ensimmäisiä lähtijöitä heinäkuun alussa: 7.7. a 4 ad kiert Sii kk (MU) ja 10.7. 1 ad kiert Sii Aappola (MU). Huippuna 20.7. a18 kiert Vjä Sopenjärvi ja viimeiset samalla paikalla 21.9. (HH).

-90: Ensimmäinen 4.7. 1 m Musti ja viimeiset 22.9. 2 juv p Sii kk (MU) ja 3.10. 1 juv p Raasio. Laji oli vähissä.

Tundrakurmitsa P. squatarola (2.10.). -89: ainoat 8.8. a 15 ad m Rau Rastunsuo (HH).

-90: Raasion ensimmäinen 17.7., ja alueen

yhteissummaksi tuli 13 tundrakurmitsaa sekä *Pluvialis* sp. 9.8. a50 m, ilmeisesti tätä lajia. Raasion viimeiset 18.9. 2 juv p (JPY). Lisäksi 22.9. 2 juv m tundrahanhiparvessa (!) Sii kk (MU). Mainittakoon vielä 7.8. IK a50 m Vjä Sopenjärvi (HH).

Karikukko *Arenaria interpres* (16.9.). Yksi havainto: 25.8. 1 juv p Raasio (MU, ER). Vuosina 1987-88 laji nähtiin Raasiassa kolmesti; muualta ei liene syyshavaintoja.

Taivaanvuohi *Gallinago gallinago* (27.10.). -89: viimeiset jo 24.9. 4 p Sii Iso-Jälä (MU). -90: Muuton alkua kuvaa 11.7. a8 p Sii kk (MU). Sii Iso-Jälän rannoilta löytyi 29.9. 22 p (KRu) ja 30.9. n. 20 p (MU, KRu, JKe) sekä Riistavedeltä 20.8. 20 p pässiä (JR). Viimeiset 13.10. 5 p Iso-Jälä (MU).

Jänkäkurppa *Lymnocyrtus minimus* (4.11.). Sii Iso-Jälän rannoilta lajin edustajia potkittiin esille seuraavasti: 17.9.-89 2 p (ER, JR, KRu, MU), 24.9.-89 1 p (AHa, JKe), 16.9.-90 1 p (MU), 29.9.-90 2 p (KRu), 30.9.-90 peräti 11 p (MU, JKe, KRu) ja 13.10.-90 2 p (MU). Muualta vain 23.9.-89 1 p Sii kk (MU).

Lehtokurppa *Scolopax rusticola* (13.11.). Syksyn -89 viimeiset 15.10. 1 p Nil Pieksänkosi (ER) ja 8.-22.10. 1 p Rau Etelä-Saikari (TJa). Syksyltä -90 ei ilmoitettu havaintoja.

Isokuovi *Numenius arquata* (27.9.). -89: Ensimmäinen lähtijä 11.6. 1 m Nil Eitikka (HH). Päämuutto kesä-heinäkuun vaihteessa: 27.6. a27 p Musti sekä 1.7. 21 m/3 a Sii Kevätön (MU). Viimeisiä 26.8. 2 m Rau Etelä-Saikari (TJa) ja a5 p Sii kk (MU).

-90: Ensimmäiset 29.5. a10 p Sii Hamula (MU). Viimeisiä: 1.9. 1 p Lap Taipale (AM) sekä 10.9. 1 p (KRu) ja 12.9. 1 p (mahdollisesti sama) (ER) Sii Apaja-Kumpunen.

Pikkukuovi *N. phaeopus* (28.8.). Ensimmäiset 28.6.-90 1 ä m Sii kk (MU) ja -89 a4 kiert Sii Aappola (MU) ja viimeiset 11.8.-90 1 p Raasio sekä 13.8.-90 1 m Vjä kk (HH).

Punakuiri *Limosa lapponica* (7.10., 17.9.). Syksyltä -89 ei havaintoja, mutta syksyllä -90 seuraavasti: Raasiassa 8.7. a45 m (JR), 18.7. 1 ad kiert (PL) sekä 11.8. 25 kiert isosirriparvessa (PL) ja vielä 25.9. 1 brutaalisti yliajettu yksilö kuolleena maantiellä Ves Kuuslahti (PA). **Metsäviklo** *Tringa ochropus* (23.8.). -89: Ensimmäiset lähtevät heti kesäkuun alussa,

2.6. 1 p lähti SW Sii Aappola (MU) ja viimeinen patriootti viivyteli Vjä Cityn saostealtailla vielä 24.-31.8. (HH).

-90: Viimeinen Raasiassa 22.8.

Liro *T. glareola* (21.9.). -89: Ensimmäinen muutti 14.6. Sii Aappolassa (MU). Huippu Raasiassa 8.8. 41 m ja viimeinen samalla paikalla 20.8.

-90: Ensimmäinen 16.6. 1 m Sii Aappola (MU). Parhaat päiväsummat 5.7. 53 p Raasio, 12.7. 56 p/m Raasio + Musti ja 7.8. n. 40 p Raasio. Viimeinen kiertelevänä Raasiassa 23.8. **Mustaviklo** *T. erythropus* (11.9.). -89: Ensimmäiset syysmuuttajat löytyivät 4.6., kun HK, PPy, PL ja OH kiertelivät maakuntaa: Riistavedellä 3 p ja Mustissa 1 p. Raasion ensimmäinen 8.6., huippu 21.7. a8 p ja viimeiset 2.8. Yhteensä ilmoitettiin 38 yks.

-90: Kaikki havikset Raasiosta: ensimmäinen 1.7., huippu 11.8. 12 p ja viimeinen 19.8., kaikkiaan 31 lintua. Kiu Luupuviedellä 5.7. nähty lintu saattoi olla syysmuuttaja (T. Hämäläinen).

Punajalkaviklo *T. totanus* (28.9.). Punakinttu viuhahti seuraavasti: 27.6.-89 1 ad p Musti (PL), 17.6.-90 2 ad p (MU), 20.7. 1 p (JR) ja 11.8. a2 m (PL) Raasio.

Rantasipi *Actitis hypoleucos* (22.9.). Havainnot pääosin Raasion-Mustin alueelta: huippuina 3.7.-89 21 p Raasio + Musti ja 6.8.-90 15 p Musti + 10 p Raasio. Viimeiset samoilla seuduilla 19.8.-89 ja 20.8.-90.

Suokukko *Philomachus pugnax* (31.10., 2.10.). -89: Ensimmäiset eteläänmenijät 11.6. a3/ ad p Sii kk (MU) ja viimeinen 26.8. 1 juv p sama paikka (MU). Lajista tuli havaintoja vain nimellisesti.

-90: Ensimmäinen 27.6. 1/ ad p Mustissa. Huiput: 11.8. suokukko/PK n. 135 m/2a Riistavesi (MHu), 19.8. 40 p Raasio ja 5.9. n. 100 juv p Sii kk (MU, HK, PL). Viimeinen 25.9. 1 juv p Sii kk (MU). Yhteensä imoitettiin lähes 830 yks.

Suosirri *Calidris alpina* (20.10.). -89: Vaatimaton suosirrisyys, Raasiassa yht. 228 ja Mustissa 65 yksilöä. Ensimmäiset 27.6., huiput 12.7. 76 ad p ja 2.8. 75 ad p Raasiassa (MU, KRu, JR) ja viimeinen 20.9. Muualta 16.7., 20.7. ja 21.7. 1 ad p Vjä Sopenjärvi (HH).

-90: Ed. syksyn summa tuplautui reilusti: Raasio 650 ja Musti 67 sirriä. Ensimmäinen 1.7. Raasio (HK ym.), päämuutot 12.7. 123 ad p (MU) ja 20. -21.9. yht 42 p + a28 m (JPY, T. Ruotsalainen) sekä viimeiset Raasiassa 28.9. 3 juv p (JR). Muualta jälleen kolme lintua: 11.8. 1 kissan tappama ad Nil Eitikka (HH), 16.9. 1 juv m Sii Iso-Jälä (MU) ja 27.9. 1ä Sii Apaja-Kumpunen (KRu).

Pikkusirri *C. minuta* (2.10.). -89: Raasion summaksi muotoutui 234 ja Mustin 54 sirriä; ensimmäinen 11.7. Suurimmat laumat 13.8. 27 p ja 27.8. 21 p Raasio. Viimeinen jo 30.8. Muualta vain 21.7. 1 ad p Vjä Sopenjärvi (HH).

-90: Syksyn summa Raasiosta huimat 1425 ja Mustistakin 94 yks. Raasiassa laji nähtiin keskikesälläkin: 19.6. 1 ad p (PPY). Ensimmäiset syysmuuttajat 14.7. (PL). Ad-lintujen huippu 20.7. n. 30 p (ER, A.-M. Kärkkäinen). Nuoria nähtiin vastaavasti: 28.8. n. 175 p (KRu) ja 29.8. n. 120 p (JKe, AKe). Viimeiset 25.9. 2 p (EB). Lisäksi Mustista 78 lapin-/pikkusirrimääritystä. Muualta ei havaintoja.

Lapinsirri *C. temminckii* (8.10., 10.9.). -89: Raasion summa 65, Mustin kokonaista neljä lapinsirriä. Ensimmäiset 29.6., huippu 24.7. 8 p (ER, JR) ja viimeiset 30.8. Muualta vain 10.8. 1 p Nil Palonurmi (PHa).

-90: Raasion summa 325 sirriä, Mustistakin löytyi yksi. Ensimmäiset 7.7. 5 p (monet), päämuutot 13.7. ad p (JR, ER) ja 15. -16.8. n. 25 p (monet) ja viimeinen 2.9. juv p (JKe, PL, MU). Muualta yksi: 25.8. 1 p lähti m Nil Palonurmi (PHa).

Kuovisirri *C. ferruginea* (9.9.). -89: Erittäin vähissä. Kaikki: 14.7. 4 ad p (AHa, JKe, ER) ja 28.-31.7. 1 ad p (monet) Raasio sekä 16.7. 3 ad p (JKe) ja 24.8. 1 ad p (KRu) Musti.

-90: Summat perin eri luokkaa kuin -89: Raasion yht. summa n. 315 ja Mustin 12 sirriä! Ensimmäinen ad 7.7. Raasiassa (JKe). Ad-lintujen huiput 18.7. 28 p (monet), 19.7. n. 30 p (PL, JR) ja 20.7. 31 ad p (JR) sekä juv-lintujen huippu 20.8. väh. 12 p Musti + 1 p Raasio (monet). Viimeinen juv p vielä 20.9. (JPY).

Isosirri *C. canutus* (30.8.). -89 ei ilmoitettu yhtäkään, mutta syksyllä -90 nähtiin Raasiassa 11.8. 10 ad kiert punakuirien seassa (PL) sekä 19.8. rengastettiin 1 juv (monet).

Pulmussirri *C. alba* (21.9.). -89: Normaalia vaatimattomammat 2 lintua: 13.8. 1 ad ja 17.-20.8. 1 ad p (ER, JR, KRu, MU) Raasiassa.

-90: Havaintosumma 10 lintua, joista yhdeksän Raasiassa ja yksi Mustissa. Ensimmäinen ad 8.8. (monet), huippu 19.8. ad p (monet) ja viimeiset 23.9. 1 juv ja 25.9. 1 p (EB) Raasio. **Vesipääsky** *Phalaropus lobatus* (1.9.). -89 ei havaintoja, mutta -90 nähtiin Raasiassa 12.-23.7. yht. 10 ad p (monet) ja Mustissa 20.8. 1 juv p (KRu, PL).

Jänkäsirriäinen *Limicola falcinellus* (12.8.). -89: 20.8. 1 p Nil Palonurmi (PHa) oli ainoa.

-90: Esiintyi ennätysrunsaana: Raasiassa vähint. 25 ja Mustissa 2 yks. Huippu oli samalla ensihavainto lajista, 12.7. vähint. 19 ad p (MU). Viimeiset 9.8., 1 juv p Raasio ja 2 p Musti (JR, MU, PP).

TÄMÄKIN MAINOSTILA ETSII MAINOSTAJAA...!

Etsi mainostajia, autat yhdistystä!

Lokit - tikat

Kalalokki *Larus canus* (8.12.). -89: Ensimmäinen lähtijä 5.7. 1 m Nil Eitikka (HH). Viimeiset: 4.11. 3 kiert Rau Etelä-Saikari (TJa) ja 12.11. n. 15 p/kiert Sii Juurusvesi (MU). -90: Viimeiset 4.11. 8 p Maa Mustavirralla (MU).

Harmaalokki *L. argentatus* (9.12.). -89: Rau Tyyrinvirralla oleili 28.10. 40 kiert (HH, KSi) ja viimeinen juv kiert Kuo Savilahdella 21.11. (ER).

-90: Ensimmäisiä 24.7. 1 p (ei pesi paikalla) VJä Sopenjärvi (HH) ja 4.8. 2 m Raasio. Viimeiset jo 20.10 Sii Juurusvesi (MU).

Selkälokki *L. fuscus* (2.11.). Ensimmäiset lähtijät 5.8.-90 2 m Raasio ja viimeiset 27.9.-89 1 ad p Kuo Kallansillat (HH) ja 16.9. -90 2 ad yks. Sii Juurusvesi (MU).

Naurulokki *L. ridibundus* (22.11.). -89: Ensimmäiset muuttajat 26.6. 1 m sekä 28.6. 3 m VJä Sopenjärvi (HH) ja viimeinen 15.10. 1 kv kiert Sii Juurusvesi (MU).

-90: Viimeiset: 30.9. 1 kiert juv Kuo Puutosalmi (MU, JKe, KRu) ja 8.10. 1 juv Sii kk (MU).

Pikkulokki *L. minutus* (15.9.). Lajista ei ole

tullut syyshaviksia viiteen vuoteen...

Kalatiira *Sterna hirundo* (21.10., 26.9.). Viimeiset ilmoitetut 24.8.-89 2m VJä kk (HH) ja 26.8.-90 1p Raasiassa.

Uuttukyyhky *Columba oenas* (10.10.). Häviää, ei häviä, häviää... Edellinen syyshavis -86.

Sepelkyyhky *C. palumbus* (26.10.). -89: Ensimmäiset muuttajat 28.6. a6 m Nil Eitikka (HH) ja 19.7. 1 m VJä kk (HH). Huiput: 20.8. a32 m + a45 m Raasio (MU, JR, KRu) ja 10.9. 155 m/11a Sii Harjamäki (MU). Viimeiset 30.9. 1 p + a4 m Sii kk (MU).

-90: Ensimmäiset 28.7. 2 m VJä kk (HH). Laji liikehti runsaana jo elokuussa: 7.8. 54 m VJä Sopenjärvi (HH) sekä 11.8. 70 m (PL) ja 16.8. 85 m (EB ym.) Raasio. Päämuutto kumminkin syyskuussa: 30.8. - 1.9. yli 200 m Raasio (ER, JR, EB), 16.9. tunnissa n. 380 m/13a ja 23.9. n. 165 m/7a Sii Jälä (MU) sekä 22.9. n. 200 m Sii Kasurilanmäki (MU). Jälän linnut muuttivat "putkessa" alueen itäpuolelta. Viimeiset 2.10. 1 p Sii kk (MU) ja 3.10. 1 m Raasio.

Käki *Cuculus canorus* (8.9.). Ainoa katsaus-syksyiltä tiedossa oleva käkihavainto on Var-kaudesta 25.10. -89 (!) (Lintumies 6/89).

Suopöllö *Asio flammeus* (11.10.). Yksi havainto: 17.9.-89 1 p Sii Iso-Jälä (MU, ER, JR,

KRu). Sarvipöllöjä tai määrittämättömiä Asioita ei ilmoitettu.

Tervapääsky *Apus apus* (5.11., 9.10., 18.9.). Ensimmäiset lähtevät heinäkuun puolivälissä ja viimeiset 22.8.-90 2 m Nil kk (HH).

Käenpiika *Jynx torquilla* (11.9.). -89: Viimeinen 24.8. 1 ä VJä kk (HH).

-90: 26.7. a4 m Nil Eitikka ja viimeinen 23.8. 1 ä VJä Sopenjärvi (HH).

Varpuslinnut

Kiuru *Alauda arvensis* (20.11.). -89: Ensimmäinen 10.8. 1 m Rau Rastunsuo (HH) ja viimeiset 30.9. 5 p Sii Ahmo (MU).

-90: Ensimmäiset 19.8. 1 juv p Raasio ja 20.8. 1 m VJä kk (HH). Suurin kiurupotti 16.9. a n. 40 p Sii Jälä (MU) ja viimeinen 7.10. 1 p Sii Jälä (MU, JKe).

Haarapääsky *Hirundo rustica* (24.10.). -89: Pääskyjä (H/D/R) muutti Rau Rastunsuolla 9.8. 620 m ja 10.8. 760 m (HH). Viimeiset haarapääskyt 17.9. 6 m Nil Eitikka (HH).

-90: Havaintosarja Nil Eitikalta: 31.7. 120 p + 37 m, 4.8. 110 p, 5.8. 220 p + 30 m, 31.8. 200-300 kiert ja 1.9. 125 m (HH). Raasiassa nähtiin 23.8. n. 200 m ja vielä 16.9. n. 150 kiert Sii Jälä (MU). Lisäksi H/D/R 7.8. 340 m/21a VJä Sopenjärvi (HH). Viimeisiä 22.9. yhteensä muutamia kymmeniä Nil + Lap + Lep (HH, JHu, HR) ja 23.9. 1 m Sii Jälä (MU).

Räystäspääsky *Delichon urbica* (20.9.). -89: Viimeiset 28.8. 25 m/5a VJä Sopenjärvi (HH). -90: Ensimmäiset 8.7. a10 m Nil Eitikka (HH). Päämuutot: 5.8. 160 p Nil Eitikka (HH) ja 23.8. n. 200 m Raasio. Viimeiset: 5.9. 4 p + pesässä pull, jotka lähtivät päivän aikana Rau Etelä-Saikari (TJa) ja vielä 16.9. 1 p Kuo keskusta (JPY).

Törmäpääsky *Riparia riparia* (16.9.). Ensimmäiset 18.7.-89 18 m ja 13.7.-90 1 p Nil Eitikka (HH) ja viimeinen 22.8.-89 1 p Raasio (PPY). Yli 70 yks. kerääntymiä ei ilmoitettu.

Naakka *Corvus monedula*. Ainoat -90: 27.8. 1 p Kuo Rönön silta (AM) ja 19.11. 25 kiert Lap kk (HH).

Varis *C. cornix*. Syksyllä -90 seuraavasti: 16.9. n. 100 p + a74 m sekä 22.9. n. 250 p Sii

Jälä (MU) ja 17.9. a180 kiert VJä Sopenjärvi (HH).

Peukaloinen *Troglodytes troglodytes* (14.10.). -89: Yht. ilmoitettiin n. 10 yks., joista viimeinen 1.10 1 p Nil Eitikka (HH).

-90: Peukaloisen retket loppuivat lyhyeen, sillä viimeinen jo 18.9. Raasiassa.

Räkättirastas *Turdur pilaris*. -89: Ensimmäisiä syysmuuttajia 21.7. 5 m VJä Sopejärvi (HH). Valtavan pihlajanmarjasadon ansiosta räkätti oli yksi syksyn näkyvimpiä ja kuulu-vimpia lintuja. Valtaosa muuttavista rastaista jäi määrittämättä: seuraavat havikset koskevat Turdus sp-määrityksiä: 17.9. n. 360 m Sii Jälä (MU, JR, ER, KRu), 24.9. n. 320 m + n. 1500 p Sii Jälä + Apaja-Kumpuinen (MU, ER, JR), 28.9. n. 400 m Nil Eitikka (HH) sekä Sii päämuuttopäivä 14.10., jolloin Jälä kolmessa tunnissa n. 2100 m (MU) ja Raasio puolessa tunnissa n. 1000 m (JR). Leijonaosa em. lin-nuista oli räksiiä. Lajilleen määrätettyä saatiin 23.9. 320 m ja 7.10. 510 m Nil Eitikka (HH).

Paikalliset erot päämuuttopäivissä olivat suu-ria: kun esim. Siilinjärvellä muutti 14.10. tuhansia räksiiä, määrättiin samana päivänä Nil Eitikalta vain 8 m! Laji talvehtii yleisesti.

-90: Ensimmäiset 2.8. Päämuutot olivat edel-liseen syksyyn verrattuna perin vaatimattomia: 16.9. n. 190 räkättiä ja 23.9. n. 450 m Turdus-ta (pääasiassa kaikki räkättejä) Kuo Puutosal-mi (MU, KRu, JKe) ja 3.10. n. 200 m räkättiä Raasiassa (EB). Viimeiset jo 20.-21.10. Rau 3 p + Sii 9 m (TJa, MU).

Punakylkirastas *T. iliacus* (17.11.). -89: Jo 27.8. 65 m Nil Eitikka (HH) ja räksien seasta saatiin määrätettyä 23.9. 200 m ja 7.10. 190 m Nil Eitikka (HH). Viimeiset 22.10. 1 m Nil Kaijanmäki ja 1.11. 1 m Rau Etelä-Saikari (TJa).

-90: Ensimmäiset lähtivät elokuun alussa. Muutonhuiput pieniä, max 9.9. 106 m/11a punakylkeä Nil Eitikka (HH) ja 16.9. n. 80 m pikkurastasta Sii Jälä (MU). Viimeiset jo 6.10.

Laulurastas *T. philomelos* (30.10.). -89: Laulurastaan muutonhuippu 24.9., kun klo 23.00 - 23.30 110 ä m rastasta, joista n. puolet laulurastaita Sii (MU). Viimeisiä 14.10. Sii Jälä (MU).

-90: Ensimmäisiä ä m Raasiassa 24.8. ja vii-meinen 2.10. 1 p Sii kk (MU).

Nuori kalalokki Vesannolla vuonna 1988. (Kuva: Pentti Alaja)

Kulorastas *T. viscivorus* (4.11.). Viimeiset: 14.10.-89 1 p + 2 m ja 15.10. 1 p Nil Eitikka (HH), 3.10.-90 1 m Raasio ja 15.10.-90 1 m Vjä Sopenjärvi (HH).

Mustarastas *T. merula*. Viimeisiä ei-talvehtivia: 15.10.-89 1 p Sii kk (MU), 18.10.-89 1 p Rau Vaajasaari (TJa) ja 7.10.-90 2 p Sii Jälä (MU, JKe).

Kivitasku *Oenanthe oenanthe* (10.10.). Viimeisiä: 23.9.-89 1 p ja 30.9. 1 siipiviallinen p Sii kk (MU), 20.9.-90 1 p Vjä Sopenjärvi (HH) ja 25.9.-90 2 p Vrk Pitkälänniemi (ER).

Pensastasku *Saxicola rubetra* (19.9.). Viimeisiä: 4.9.-89 1 p, 7.9.-89 1 p ja 9.-10.9.-90 1 p Vjä Sopenjärvi (HH) sekä 5.9.-90 1 p Sii kk ja 2 p Aappola (MU, HK, PL).

Leppälintu *Phoenicurus phoenicurus* (16.10., 28.9.). Viimeiset: 10.9.-89 1 p Sii Harjamäki (MU), 16.9.-90 /1 p Sii Jälä (MU) ja 21.9.-90 /1 p Kuo keskusta (HH).

Sinirinta *Luscinia svecica* (29.9.). -89: Kaikki ilmoitetut: 5.9. 1 p, 11.9. 1 p ja 14.9. 1 p Vjä Sopenjärvi (HH).

-90: 8.-16.9. havaittiin Sii 4 (MU), Vjä 3 (HH) ja Riistavesi 1-2 (MHu).

Punarinta *Eriothacus rubecula* (2.11.). Viimeisiä: 14.10.-89 1 p Sii Jälä (MU), 15.10.-89 1 p Nil Ruokosjärvi (HH) ja syksyllä -90 vielä 5.-7.10. runsaasti (Sii, Rau, Nil).

Pensassirkkalintu *Locustella naevia* (10.9.). Kaksi elokuista lintua: 1.8.-89 varoiteleva yks. Sii Aappola (MU) ja 31.7.-7.8.-90 1 Ä Nil Palonurmi (PHa).

Ruokokerttunen *Acrocephalus schoenobaenus* (28.9.). -89: Viimeiset syyskuun alussa, 2.9. 1 p Vjä Sopenjärvi (HH) ja 3.9. us. p Sii Kevätön (MU, ER, JR).

-90: 16.9. n. 10 p Sii Juurusvesi + Iso-Jälä (MU) ja 24.9. 1 p Vjä Sopenjärvi (HH) olivat viimeiset.

Kertut (*Sylvia*). Viimeinen lehtokerttu *S. borin* (2.10.) nähtiin 3.9.-89 Vjä Älänleellä (HH), pensaskerttu *S. communis* (1.11., 25.9.) 27.8.-89 Vjä kk (HH), mustapääkerttu *S. atricapilla* (1.12.) 15.11.-89 1/ Kuo Kelloniemessä (HK) ja viimeiset hernekerttu *S. curruca* (15.10, 20.9.) 9.9.-89 1 p Sii kk (MU), 16.9.-90 1 p Sii Jälä (MU) ja 19.9.-90 1 p Kuo hautausmaa (JPY).

Pajulintu *Phylloscopus trochilus* (25.10.,

5.10.). Vjä Sopenjärvellä nähtiin syksyllä -90 24.7. 35 m, 2.8. 35 p+m ja 15.8. 40 p+m (HH). Viimeiset 29.9.-89 1 p Vjä kk (HH) ja 27.9.-90 1 p Raasio.

Tiltiltti *P. collybita* (7.11.). Viimeiset: 2.10.-89 1 p Sii kk (MU), 8.10.-89 1 p Kuo Puutossalmi (HH) sekä 29.9.-90 1 m Nil Eitikka (HH) ja 1 p Sii kk (MU).

Sirittäjä *P. sibilatrix* (18.9.). -90: Päämuuttoon viitanee 25.7. a4 m Nil Eitikka (HH) ja viimeinen 15.8. 1 m Vjä Sopenjärvi (HH).

Idänuunilintu *P. trochiloides*. Yksi havis heinäkuun lopulta: 29.7.-90 1 Ä Kuo Huuhanmäki (EB).

Kirjosieppo *Ficedula hypoleuca* (25.10, 23.9.). Ainoa syyskuulla 2.9 -89 /1 p Nil Eitikka (HH).

Harmaasieppo *Muscicapa strisa* (13.10.). -89: Viimeisiä 6.9. 1 p Sii Aappola (MU) ja 15.9. 2 p Sii kk (MU).

-90: Huippu 11.8. 15 p Nil Eitikka (HH). Viimeiset 8.9. 1 p Vjä Sopenjärvi (HH) ja 13.9. 1 p Sii kk (MU).

Rautianen *Prunella modularis* (10.11.). -89: Ensimmäisiä muuttajia Raasiassa 15.8., huippu 10.9. 19 m Sii Harjamäki (MU) ja viimeinen 14.10. 1 m Sii Jälä (MU).

-90: Ensimmäinen 7.8. 1 m Vjä Sopenjärvi (HH), huippu 9.9. 32 m/24a Nil Eitikka (HH) ja viimeinen 29.9. sama paikka (HH).

Koskikara *Cinclus cinclus*. Ensimmäiset aikaisia: 28.10.-89 2 p Rau Tyyrinvirta (HH, KSI) ja 21.10.-90 1 p Nil Pieksänkoski (ER).

Niittykirvinen *Anthus pratensis* (31.10.). -89: Ensimmäiset 10.8. 14 m Rau Rastunsuo (HH), huippu 30.9. n. 100 m + 30 p Sii kk Ahmo (MU) ja viimeiset 15.10. 1 p Sii Jälä + 1 p Sii kk (MU).

-90: Huiput: 17.9. n. 60 p Raasio (JPY) ja 28.9. n. 50 p Sii Apaja-Kumpunen (KRu), Muut kerääntymät alle 35 yks. Paikoittain vähissä, sillä esim. kirjoittaja näki ajalla 23.8.-8.10. vain 131 yks. Vjä+Nil alueilla. Viimeiset 8.10. 2 m Vjä Sopenjärvi (HH) ja 14.10 a5 p Sii kk (MU).

Metsäkirvinen *A. trivialis* (8.10.). -89: Viimeinen 30.9. 1 ä m Sii kk (MU).

-90: Ensimmäiset 19.7. 3 m Raasio, huippu 15.8. 73 m/47a Vjä Sopenjärvi (HH) ja viimeiset 24.9. 1 m Sii kk (MU) sekä ennätysmyöhäi-

Pensastasku jätti Pohjois-Savon syyskuun alussa. (Kuva: Eelis Rissanen)

nen 13.10 1 m Rau Rastunsuo (KSi).

Lapinkirvinen *A. cervinus* (18.9.). -89: Ensimmäiset 13.8. 1 ä kiert Raasio (MU, JR, KRu) ja 20.8. 1 ä m Raasio (MU, JR, KRu). Huippuna 26.8. 5 m + 6 p Sii ahmo (MU) ja viimeiset 9.9. 2 p Sii kk (MU) ja 1 m Nil Eitikka (HH). Yhteensä nähtiin 44 yksilöä.

-90: Ensimmäinen 21.8. 1 p Raasio ja viimeiset 9.9. 1 m Raasio sekä 16.9. 1 m Sii Jälä (MU). Yhteensä normaalia vaatimattomamat 27 yks.

Västäräkki *Motacilla alba* (n. 1.12.). -89: Viimeiset: 5.10. 1 juv p Rau Etelä-Saikari (TJa) ja 8.10. 2 m Kuo Puutossalmi (MU, JR, ER, JKe).

-90: Ensimmäiset lähtivät elokuun alussa. Päämuuttopäivä 16.9., jolloin 42 m Sii Jälä (MU) ja puolestoista tunnissa yht. 130 m/30a Nil Eitikka (HH). Raasiassa nähtiin 18.9. n. 80 p (JPY), 19.9. 90 p + 10 m (EB) ja 21.9. n. 70 p (JPY). Viimeiset: 22.10. 1 p Nil Ranta-Sänkimäki (JR) sekä 21.-29.10. 1 juv p Nil Eitikka (HH).

Keltavästäräkki *M. flava* (5.10.). -89: Jo 8.-9.8. Rau Rastunsuo (HH) ja viimeiset 9.9. 1 m Nil Eitikka (HH) ja 1 p Sii kk (MU) sekä 19.9. 1 m Rau Etelä-Saikari (TJa).

-90: Ensimmäinen 29.7. 1 m Nil Eitikka (HH) ja viimeiset 15.9. 1 p Sii kk (MU) ja 16.9. 1 m Sii Jälä (MU).

Pikkulepinkäinen *Lanius collurio* (6.10.). -89: Viimeiset 6.-27.8. 1 juv p Rau Etelä-Saikari (TJa) ja 29.8. 1/ p Vjä Sopenjärvi (HH).

-90: Ensimmäinen 24.7. 1/ ad p Vjä Sopenjärvi (HH) ja viimeiset 26.8. 3 juv Musti.

Isolepinkäinen *L. excubitor* (1.12.). -89: Ensimmäinen 11.8. 1 p Musti (ER, JR) ja viimeinen 30.10. 1 p Nil Eitikka (HH). Yht. vain 5 yks. koko syksynä!

-90: Ensimmäinen 2.9. 1 p Nil Eitikkansuo (HH) ja viimeinen 27.10. vähint. 1 p Riistavesi (MHu, PKy, J. Piironen). Yhteensä n. 20 lintua.

Kottarainen *Sturnus vulgaris* (25.11.). -89: Huiput pienehköjä, 15.8. a110 + a14 m Lap Nerkoo (HH) ja 10.9. a n. 400 p Sii Kevätön (MU). Viimeinen 22.10. 1 m Sii kk (MU).

-90: Riistavedellä nähtiin 2.7. 100 p, 20.8. 100 p (JR), 13.9. 60 p (MHu) ja 17.9. 150 p (AHa, JKe) sekä 14.7. a60 p Sii kk (MU). Viimeisiä Riistavedellä 27.10. 1 kiert (MHu, J. Piironen) ja 28.10 3 p (PKy) sekä 28.10. 1 lennossa NW Sii Jälä (MU, KRu, JKe).

Viherpeippo *Carduelis chloris*. -89: Huippuna 9.9. a56 p Sii kk (MU) sekä Nil Eitikalta 1.10. 130 m/10a ja 8.10. 108 m/8a (HH).

Tikli *C. carduelis* (30.11.). -89: Kolme havaintoa: 24.9. a3 m Sii Jälä (MU), 14.10. 1 m Sii Jälä (MU) ja 15.10. a5 kiert/m SW Sii kk

(MU) eli ihan mukava esiintyminen.
-90: Elokuun lopulla a n. 10 p Sii kk (O. Liimatainen) ja 30.9. 1 m Kuo Julkula (AHa) olivat kaikki.

Hemppo *C. cannabina* (31.10.). Kaikki: 11.10.-89 1 m Vjä kk (HH) ja Raasiossa 16.9.-90 2 Ä (ER) ja 20.9. 2 p.

Vihervarpunen *C. spinus*. -89: Muuton alkua vaikea määritellä. Huippuina 26.8. 145 m, 27.8. 275 m 23.9. 260 m Nil Eitikka (HH). Talvehti ainakin Sii.

-90: Lajin liikehdintä oli voimakasta jo elokuussa: max. 7.8. 160 m + a100 p Vjä Sopenjärvi + kk (HH), 15.8. 200 m Vjä Sopenjärvi (HH) ja 16.8. n. 200 m Raasio (EB, JPy, PP ym.). Mainittakoon lisäksi 16.9. n. 160 m + 80 kiert Sii Jälä (MU). Viimeinen 29.10. 1 m Nil Eitikka (HH), laji ei jäänyt talvehti-maan.

Nokkavarpuksen *Coccothraustes coccothraustes*. Kuo Huuhanmäellä nähtiin 20.8.-30.9.-89 enimmillään 3 p ja 7.10.-90 1 m (EB).

Punavarpuksen *Carpodacus erythrinus* (8.9.). -89: Ensimmäisiä 16.7. 3 m Sii Aappola (MU) ja viimeiset 15.8. 3 p Lap Savonjärvi ja muutamia m Raasio (MU).

-90: Ensimmäiset 19.7. 3 m Raasio, huippu 22.7. 18 p Rau Etelä-Saikari (TJa) ja viimeiset 23.8. 1 m Vjä Sopenjärvi (HH) sekä 1.9. 1 p Sii kk (MU).

Peippo *Fringilla coelebs*. -89: Päämuutto ilm. syyskuun puolivälissä, esim 16.9. PL n. 415 m, joista n. puolet peippoja Nil Eitikka (HH). Viimeisiä 11.11. 1/ p Vjä kk (HH) ja 2 p Sii Pöljä (MU) sekä 19.11. 1 p Sii kk (MU).

-90: Ensimmäisiä muuttavia elokuun alussa. Huippu 9.9., jolloin Raasiossa peippo + järri + PL tunnissa n. 350 m (MU) ja 605 m/85a Nil Eitikka (HH). Viimeiset ilmoitetut jo n. lokuun puolivälissä.

Järripeippo *F. montifringilla*. -89: Huippu 30.9. Sii kk n. 1450 m peippo + järri + PL, joista valtaosa järrejä (MU). Viimeiset jo 14.10.

-90: Ensimmäinen muutti 5.8. Raasiossa (JPy). Huiput: 16.9. n. 180 m Sii Jälä (MU), 19.9. n. 150 m Sii Raasio (EB) ja 22.9. n. 500 m Sii Kasurilanmäki + kk (MU). Viimeiset jo 6.10.

Keltasirkku *Emberiza citrinella*. -89: Huippu 17.9. 40 m Sii Jälä (MU, ER, JR, KRu).

-90: Huippu 16.9. n. 40 m Sii Jälä (MU).

Peltosirkku *E. hortulana* (18.9.). -89 Viimeinen 22.8. 1 p Vjä Sopenjärvi (HH).

-90: Viimeinen muutti Raasiossa 15.8.

Pohjansirkku *E. rustica* (3.10.). -89: Ensimmäisiä elokuun puolivälissä, 14.8. 1 p Vjä Sopenjärvi (HH) ja 15.8. us. m Raasio (MU). Huippuina 2.9. 17 m + 1 p Nil Eitikka (HH) ja 3.9. n. 20 p Vjä Älänne (HH). Viimeiset 17.9. 1 m + 1 Ä Sii Jälä (MU, ER). Syksyn yhteissummaksi tuli mukavat 113 pohjan- + tsik-sirkkua.

-90: Ensimmäiset jo 2.8. 5 p + 2 m Vjä Sopenjärvi (HH). Huippuina 23.8 15 m/6a Vjä Sopenjärvi + kk (HH) ja 9.9. 9 m Raasio (MU). Viimeisiä 19.9. 2 m Raasio ja 22.9. 1 m Sii Kasurilanmäki (MU). Yhteensä nähtiin 114 sirkkua.

Pajusirkku *E. schoniclus* (10.11.). -89: Huippuina 17.9. 48 m + n. 100 p Sii Jälä + Iso-Jälä (MU, ER, JR, KRu) ja 24.9. 55 m + 50 p Sii Jälä (MU). Viimeisiä: 15.10. 1 p Sii kk ja 21.10. 1 p Sii Jälä (MU).

-90: Ensimmäisiä 13.8. 3 m Raasio. Huippuina 27.8. 50 p Vjä Sopenjärvi (HH) sekä 16.9. n. 75 m + kymmeniä p Sii Jälä (MU). Viimeiset 14.10. 1 m Kaa Kasikkovaara (MU) ja 21.10. 1 p Vjä kk (HH).

Lapinsirkku *Calcarius lapponicus* (5.10.). -89: Vain seuraavat (!): 4.9. 4 m ja 5.9. 2 p Vjä Sopenjärvi (HH).

-90: Jälleen erittäin vähän havaintoja: Raasiossa 25.8. a5 m, 25.9. 1 p ja 27.9. 1 p. 27.8. 1 p ja 8.9. 2 kiert Vjä Sopenjärvi (HH), 9.9. 4 m/

TÄSSÄKIN
VOISI
OLLA
KUVA
...!

Ota
yhteyttä
!

2a Nil Eitikka (HH) ja 16.9. 1 p + 3 m Sii Jälä (MU).

Pulmunen *Plectrophenax nivalis* (18.11.). -89: Kaikki 22.10. 1 kiert Sii Jälä (MU, ER, JR, KRu) ja 28.10. 4 m Rau Rastunsuo (HH).

-90: Ensimmäiset jo syyskuulla: 13.9. 1 p Nil Ranta-Sänkimäki (JR) ja 16.9. Sii Iso-Jälä (MU). Suurin parvi a30 m nähtiin Kuo Huuhanmäen ilmatilassa 9.10. (EB). Viimeiset 27.10. 2 p Kuo Puutossalmi (ER, KRu, JKe). Yhteensä ilmoitettiin 39 pulmusta.

Vaelluslinnut

Hiiripöllö *Surnia ulula*. -89: Syys-joulukuulla yht. 13 pöllöä, eniten Lep 4 p. Normaalista voimakkaampi vaellus.

-90: Ainoa 7.11. 1 p Kiu Rytty (AY).

Varpuspöllö *Glandarium passerinum*. -89: Syys-joulukuulla nähtiin 10 yks.: Kuo 2, Nil 2, Vie 2, Kaa 1, Rau 1, Sii 1 ja Suo 1. Ilmeisesti kaikki paikallisia.

-90: 3.10.-3.11. nähtiin Kaa 2, Sii 1, Rau 1 ja Vjä 1 yks., kaikki paikallisia.

Lapinpöllö *Strix nebulosa*. Kaksi havaintoa -90: 25.9. 1 p Kaa Rasinmäki (K. Lemettinen/PRä) ja 20.11. 1 p Nil Ranta-Sänkimäki (JR).

Kesykyhky *Columba domestica*. Pulu iski jälleen: 20.10.-90 a7 m Sii Jälä (MU).

Käpytikka *Dendrocopos major*. -89: Koko syksyltä vain 2 muutuhavaintoa!

-90: 19.7.-23.9. yhteensä 23 m (sis. Den/Pic-määritykset). Lajin vaellus ei yltänyt kovin voimakkaaksi. Huippu heinä-elokuun vaihteessa, esim. 2.8. 3 m + 4 kiert Vjä Sopenjärvi (HH).

Pikkutikka *D. minor*. -89: Elokuulta Kuo 3 yks., syyskuulta Rau 1 yks. ja lokakuulta Kuo 1 yksilö, ilm. kaikki paikallisia.

-90: 3.8.-26.11. ilmoitettiin yht. 10 havaintoa, jotka koskivat paikallisia lintuja (Kuo 3, Sii 3, Nil 2, Vjä 1 ja Rau 1).

Pohjantikka *Picoides tristis*. -89: Ainoat 3.9. 1 m Raasio (MU, KRu) sekä Rau 2 yks. syys/lokakuulla.

-90: Kaikki: 23.8. 1/ p (PP ym.) ja 18.11. 1 p (EB) Raasiossa, 29.9. 1 p ja 11.11. 1/ p Nil Eitikka (HH), 3.10. 1/ m Rau Etelä-Saikari

(TJa) ja 26.11. 1/ p Rau Vihtalahti (TJa).

Palokärki *Dryoscopus martius*. Ainoat ilmoitetut muuttajat: 27.8.-89 1 m Raasio, 6.10.-89 1 m Sii kk (MU) ja 25.9.-90 1 m Sii Jälä (MU). Vaeltaja lieene ollut myös 18.9.-90 Kuo Puijonlaaksossa kerrostalon takapihalla horteillut yksilö (AM). Paikallisia nähtiin kymmeniä. **Närhi** *Garrulus glandarius*. 27.9.-14.10.-89 nähtiin yht. 15 m ja 9.9.-20.10.-90 37 m, huippu 30.9.-89 a5 m + 3 kiert Nil Eitikka (HH).

Korppi *Corvus corax*. 5.8.-22.10.-89 21 m/14a ja 31.8.-18.10.-90 yht. 19 m/6a eri puolilla.

Harakka *Pica pica*. Seuraavat kolme havaintoa ilmoitettiin: 9.9.-89 1 m Nil Eitikka (HH), 14.10.-89 9 m ja 16.9. 8 m/2a Sii Jälä (MU).

Pähkinähakki *Nucifraga caryoca*. Kaikki: 22.8.-89 alk vuodenvaihteeseen asti 1 p Kaa kk (PRä, J. Toivanen), 25.7.-90 1 p sama paikka (PRä) ja 12.8.-90 1 p Riistavesi.

Talitiainen *Parus major*. -89: Ensimmäiset lähtijät syyskuun alussa, huippu 23.-24.9. yht. 42 m/4a + 5 p Nil Eitikka (HH). Kohtalainen vaellus.

-90: Ensimmäiset jälleen syyskuun alussa, huippu lokakuun alussa: 6.-7.10. n. 65 m Sii Jälä (MU, JKe). Sii Jälän yhteissumma 82 m ja Nil Eitikan 80 m.

Hömötiainen *P. montanus*. -89: Ensimmäiset vaeltajat elokuun lopulla. Syksyn vaellus oli myöhäinen, mutta vilkas: esim. 8.10. 56 m (+ Parus sp. 16 m) Kuo Puutossalmi (MU, ER, JR, JKe) ja vielä 30.10. 27 m/41 Nil Eitikka (HH).

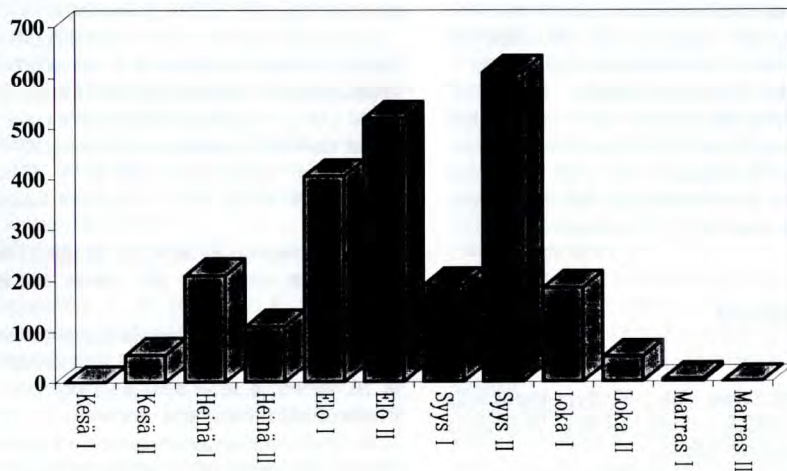
-90: Ensimmäiset lähtijät elokuun lopulla. Nil Eitikan yhteissumma 70 m; vaellus vaisuhko.

Sinitiaainen *P. caeruleus*. -89: 22.10. 14 m/2a Sii Jälä (MU, ER, KRu) oli paras päiväsumma. Kohtalainen vaellus.

-90: Lajin runsastuminen näkyy vaellusmäärissä. Sii Jälän yhteissumma 107 m ja Nil Eitikan 60 m. Huippuina Jälä 6.10. 31 m ja 16.9. 30 m/2a sekä Eitikan 30.9. 21 m/3a ja 6.10. 23 m/5a (MU, HH).

Kuusitiainen *P. ater*. -89 Kaikki: 21.10. a3 p ja 22.10. a5 m Sii Jälä (MU) sekä 28.10. 1 p tiaisparrussa Rau Kerkonkoski (HH).

-90: Yhtään havaintoa ei ilmoitettu, vaikka laji esiintyi normaalia runsaampana.

Käpylintujen esiintyminen kuukausipuoliskoittain syksyllä 1990.

Töyhtötiainen *P. cristatus*. Ei vaellushavain-toja.

Pyrstötiainen *Aegolius caudatus*. -89: Pieni vaellusentapainen oli aistittavissa, sillä 26.9.-26.11. havaittiin yht. 88 m/10a + 5 p/2a. Ensimmäiset nähtiin 26.9. 11 m Rau Etelä-Saikari (TJa) ja kunnittain pyrstökkäät jakautuivat seuraavasti: Nil 29, Sii 28, Rau 23, Kuo 12 ja Vjä 1.

-90: Jälleen pientä vaeltelua. Ensimmäiset 8.10. a 10 m Sii kk (MU) ja yhteensä 8.10-23.11. havaittiin 58 m/8a + 7 p/2a. Kunnittain Rau 20, Sii 16, Jua 10, Nil 8 Kuo 6 ja Vjä 5. Muutamia lintuja nähtiin vielä 1.12. talvipin-narallissa. Vuosina 1981-90 lajia on nähty eniten syksyllä -86 (495 yks.) ja nollavuotia on vain yksi (-87).

Hippiäinen *Regulus regulus*. Muuttavia ilmoiteltiin aika niukasti, syksyllä -89 15 m ja -90 20 m ensimmäisten lähtiessä elokuun puolivälissä.

Puukiipijä *Certhia familiaris*. Syksyllä -89 n. 10 m ja -90 ei sitäkään, joten kiipijöiden liikehdintä typistyi lähinnä puusta toiseen len-telyyn.

Pähkinänakkele *Sitta europea*. Syksyn -90 vaellus tuotti kymmenkunta nakkeliä. Yhden

nakkelin paikkoja olivat Sii Jännevirta, Toiva-la ja Vuorela, Maa Tuovilanlahti ja kk, Kuo Sikoniemi ja Lep Suvas. Lisäksi Varkaudessa nähtiin loka-marraskuussa muutamia yksilöitä, joista ei tarkempia tietoja tullut. Ensimmäinen 25.10. Kuo Sikoniemessä. Noin puolet jäi maakuntaan talveksi.

Tilhi *Bombicilla garrulus*. -89: Ensimmäisiä 17.9. 4 m Rau Etelä-Saikari (TJa) sekä 30.9. a 14 p Nil Eitikka (HH) ja a 20 p Sii kk (MU). Laji esiintyi runsaana runsaan pihlajanmarja-sadon vuoksi. Suurimmat parvet nähtiin vasta talvella, kun linnut siirtyivät taajamiin. Syk-syisistä kerääntymistä mainittakoon 21.10. 330 p Vjä kk (HH) ja Sii Räisälässä 24.11. 150 p, 26.11 300 p sekä 2.12. 700 p. Muutonhuiput vaatimattomia.

-90: Vaelluksessa oli aikaisuuden leima: en-simmäiset jo 8.8. 2 p Rau Etelä-Saikari (TJa) ja 22.8. a 4 p Sii kk (MU). Laji yleistyi jo n. 20.9. Huipuina 22.-23.9. n. 105 m/8a Nil Eitikka (HH). ja 25.9. 100 p/3a Sii kk (MU). Nopeasti tasavallan läpi pyyhkäytyneistä tilhistä ei talveksi jäännyt kuin muutamia näytekappa-leita.

Urpiainen *Carduelis flammea*. -89: Ensimmäi-

siä vasta syyskuussa. Selvästi suurin muutto-summa 7.10. 1130 m/39a Sii Jälä (MU) sekä 15.10. n. 300 m Sii Jälä + kk (MU). Laji oli paikkapaikoin vähissä.

-90: Ensimmäisiä elokuun alussa. Oli koko syksyn harvalukuinen, huiput vain 28.10. n. 100 m Sii Jälä (MU, KRu, JKe) sekä 15.10. a 10 m + a 60 kiert Vjä Sopenjärvi (HH).

Tundraurpiainen *Carduelis exilibris*. Kaik-ki: 26.11.-89 1 kiert urpiaisparvessa ja 7.10.-90 a 4 m Nil Eitikka (HH) sekä 10.11.-90 2 p urpiaisparvessa Sii Pöljä (MU).

Pikkukäpylintu *Loxia curvirostra* ja *Loxia* sp. -89: Liikehdintä oli aika niukkaa, max 14.7. 70 kiert Vuolijoki Talaskangas (HH), 15.10. 30 m Sii kk (MU) ja 21.10. 40 m Sii Jälä (MU).

-90: Raasiassa nähtiin 10.7.-3.10. yhteensä huiumat n. 1600 m+p! Sadan linnun päiviä oli yhdeksän ja parhaimmillaan nähtiin 14.7. a 120 p (JPY), 23.8. n. 150 m (EB, PP ym) ja 27.8. n. 110 p PL, JR, HK). Muualta mainittakoon 7.8. 87 m/12a + 4 ä m parvea Vjä Sopenjärvi (HH). Oli alkusyksystä hyvinkin runsas harvi-naistuen nopeasti lokakuun jälkeen. Talvikan-naksi jäi olemattomia rippeitä.

Isokäpylintu *Loxia pytyopsittacus*. -89: Lajia määritettiin syksyn aikana n. 50 yks., mikä on tavanomaista enemmän. Rautalammilla laji oli kuulemani mukaan pikkukäpylintuakin run-saampi.

-90: Ainoat (?) 5.9. 3 p Raasiassa (EB, T. Ruotsalainen).

Kirjosiipekäpylintu *Loxia leucoptera*. -89: Ainoat 16.7. 1 p Raasio (MU, PP) ja 25.8. 2 m Vjä Sopenjärvi (HH).

-90: Ennätysesiintyminen, joka johtui pääa-siassa Raasion summista: 13.8.-26.10. nähtiin n. 120 p + m! Parhaimmillaan 26.8. 23 p + 2 ä (JKe, KRu, PL), 5.9. 15 p (EB, T. Ruotsa-lainen) ja 29.8. 14 p (JKe, AKe). Muualta seuraavat: 2.8. a 4 m Vjä Sopenjärvi (HH), 25.8. 1 ä ja 4.1. 2 yks. Nil Ranta-Sänkämäki (ER, JR), 22.9. 2-3 p Sii Kasurilanmäki (MU), 10.11. 3 p + 1 ä lennossa Sii Luvenlahti + Hamula (MU) ja 11.11. 1 ylilent. ä Sii Kasurila (KRu) eli yht. n. 135 yksilöä!

Taviokuurna *Pinicola enucleator*. -89: En-simmäisiä lokakuulla 23.10. ä Sii kk (MU) ja 29.10. 2 p Rau Etelä-Saikari (TJa). Yleistyi

marraskuun puolivälissä, mutta suurimmat summat havaittiin vasta talvella. Mainittakoon 17.11. 11 m /2a Rau Etelä-Saikari (TJa).

-90: Oli vähissä, 13.10.-12.11. nähtiin 24 m. Ensimmäinen muutti Raasiassa 13.10. (EB) ja kunnittain kuurnat jakautuivat Kuo 10, Vjä 7, Nil 4, Maa 2 ja Sii 1.

Punatulkku *Pyrrhula pyrrhula*. -89: Huippu 21.10. 35 m Sii Jälä (MU).

-90: Ensimmäisiä elokuun lopulla. Päämuutto syys-lokakuun vaihteessa, huippuna 6.10. 27 m/2a Sii Jälä (MU).

Varpunen *Passer domesticus*. -89: Yhteensä mukavat 51 m/7a: 24.9. 10 m/2a Sii Jälä (MU), ER, JR), 29.9. a 21 m Sii Ahmo (MU) sekä 24.9. 2 m, 30.9. a 12 m, 1.10. 5 m ja 8.10. /1 m Nil Eitikka (HH).

-90: Vain 30.9. a 4 m Nil Eitikka (HH).

Pikkuvarpunen *Passer montanus*. Näitä nur-kanvaltaajia nähtiin 10.10. 8 p ja 20.10. 1 p Rau Etelä-Saikarilla. (TJa).

Sana vuodenvaihteeksi

Lukemasi katsaus oli toinen Siivekkäaseen kirjoittamani syysmuuttokatsaus. Paukutel-lessani kirjoituskoneellani katsauksia ko-koon olen ollut pakotettu tutustumaan olo-tilaan nimeltä TURHAUTUMINEN ja siitä voinen tässä yhteydessä kiittää kaikkia niitä pohjoissavolaisia enemmän tai vähemmän aktiivisia lintuharrastajia, jotka ovat jättäneet omat havaintonsa lojumaan omiin havisvih-koihinsa. Nykyisellään katsauksenteon mielekkyys ei ole huipussaan; joidenkin lajien osalta palautetta tulee 80-luvun alku-vuosiin verrattuna niin vähän, ettei minkään suuntaisten johtopäätösten tekemi-nen ole mielekästä. Vuosista 1982-84 on tultu nopeasti alas. 1990 näytti jo joitakin merkkejä paremmasta. Mutta Toivossa on hyvä elää, sano lapamato.

PS. Ne lukijat, jotka ovat todenneet le-vittävänsä optimismia ympäristöönsä, il-moittautukaa kirjoittajalle.

Talvipinnaralli 6.12.1991

ANNE-MARI KÄRKKÄINEN

Itsenäisen Suomen vapaat tuulet puhaltsivat vuosipäivänään vuonna 1991 hyisen purevasti turkishaalarinkin läpi, kun lintuyhdistyksen aktiivijoukot kymmenen joukkueeseen jakautuneina aloittivat taistelun kunniasta ja perinteisen pinnakisan voitosta. Aamuhämärissä eräänkin talon pihalla eripuolilla Pohjois-Savoa tehtiin maallikkohavaintoja huppupäisistä hiipareista, jotka ahnaassa etunojassa yrittivät lähestyä lintujen ruokintapisteitä pelästyttämättä pieniä ruokailijoita innostuksen huudoillaan.

Moni joukkue käytti edellisen viikon "varmojen" lajien ja paikkojen pohjustamiseen. Moni paikka petti paitsi löytäjänsä myös muut asiasta vihiä saaneet, ja totuushan on, että spontaanit löydöt ne ihan parhailta tuntuvat. Kun auto paahtaa viitostiellä lähes satasta ja pinnakisäpäivänä tien yli liitelee juuri sillä hetkellä merikotka, voi tuurista jo puhua. Tai jos joukkue tekee paniikkijarrutuksen puun latvassa kököttävän närhen takia ja sitä aikansa kiikaroituaan jäsenet hoksaavatkin seisovansa parin metrin päässä puukiipijästä, voi taas vain ihmetellä elämän yllätyksellisyyttä. Mutta ettei sattuma nyt kaikkea kunnia saisi, täytyy tunnustaa, että oikein aikansa ja paikkansa valinneet, liikkuvaiset ja tarkkasilmäiset tunnistajat veivät mitalisijat tänäkin vuonna.

Voittajiksi itsensä havainnoivat var-

kautelainen Jarmo Pirhonen yhdessä tamperelaistuneen Jukka Ihanuksen kanssa. He löysivät 35 lajia, joiden joukossa oli yksi koko kisan parhaista, pajusirkku. Miehet bongailivat Rautalammin ja Varkauden suunnalla eli juuri siellä, missä

Talvipinnakisan lajilista

Pikku-uikku	Sinitiainen
Sinisorsa	Kuusitiainen
Isokoskelo	Töyhtötiainen
Laulujoutsen	Hömötiainen
Kanadanhanhi	Pyrstötiainen
Varpushaukka	Puukiipijä
Kanahaukka	Koskikara
Merikotka	Räkättirastas
Teeri	Mustarastas
Pyy	Hippiäinen
Fasaani	Tilhi
Kesykyhky	Lapinharakka
Huuhkaja	Viherpeippo
Varpuspöllö	Tikli
Hiiripöllö	Vuorihemppo
Lehtopöllö	Urpainen
Käpytikka	Punatulkku
Palokärki	Käpylintu
Korppi	Peippo
Varis	Järripeippo
Naakka	Keltasirkku
Harakka	Varpunen
Närhi	Pikkuvarpunen
Talitiainen	Pajusirkku

valtaosa joukkueista muutenkin. Hopeamitalin sai tänä vuonna 34 lajilla ja Pynnösen veljekset yhdessä Kari Saukosen kanssa retkeilivät kyllä sen edestä. Kolmannelle sijalle, mm. ohi suosikkeihin lukeutuneiden varkautelaisjoukkueiden, nousikin hieman yllättäen nelihenkilinen joukkue Mika-Petri Harju, Harri Hölttä, Arvi Meklin ja Eelis Rissanen. Tälle porukalle kertyi puhtaita maantieajokilometrejä pinnakisan aikana yli 200, joilla ehdittiin kolta lääninä Nilsiästä Siilinjärven, Kuopion ja Varkauden kautta aina Rautalammin asti.

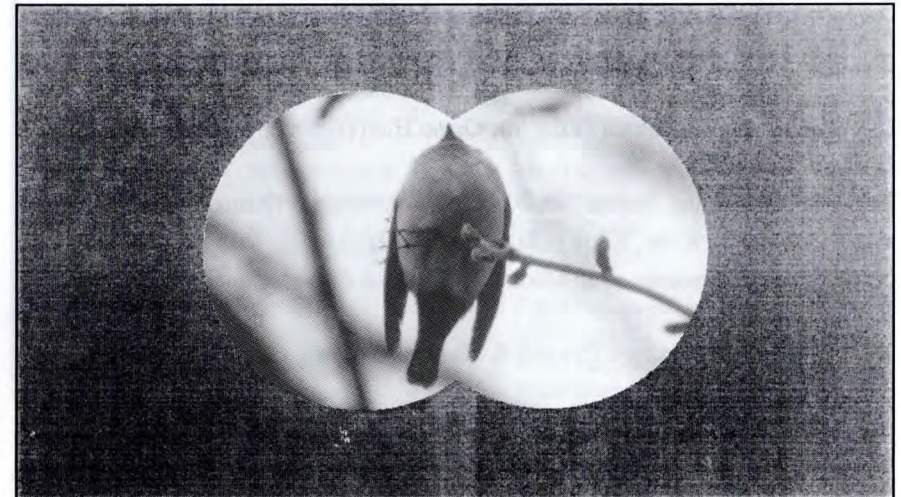
Erikoismaininnan arvoinen on myös leppävirtalainen perhejoukkue Rönkä, joka havainnoi lyhyessä ajassa 24 lajia. Helenan, Riston, kuusivuotiaan Katjan ja kolmevuotiaan Janin löytöjen joukossa oli ehdottomasti rallin kohokohtiin lukeutunut pikku-uikku Leppävirran Konnuksella. Hiiripöllön ja vuorihemponkin Varkauden Lehtoniemestä koamesti kompanneet Rongät sijoituivat

pinnakisassa lopulta kahdeksansiksi.

Lähes yhtä nuoreksi keski-ikältään on laskettava yhdistyksen historian ensimmäinen (mutta ei viimeinen) tyttöjoukkue, joka aamuhämärissä aloitti Kuopiosta, retkeili päivemmällä Siilinjärvellä ja Nilsiässä palatakseen taas Kuopioon muutaman "puuttuvan" perässä. Viimeiseksi ei naisjoukkue jäänyt vahvoista ennakkoluuloista huolimatta, sillä päivän retkeily tuotti 21 lajia, mikä riitti yhdeksänteen sijaan koko kisassa.

Kovimmista lajeista on vielä mainitsematta lehtopöllö, jonka nappasi Rautalammin kuopiolaismiesten porukka Aimo Hartikainen, Jaakko Kettunen & Adrian Royle. Yllätyshavainto auttoi heidät 29:ään lajiin ja jaetulle neljännelle sijalle.

Pinnarallin kokonaislajimääräksi kertyi illanvieton tulostenlaskussa 48. Pureva tuuli ja pakkas ajoi riemuksemme lintuja ruokintapaikoille sankoin joukoin, mutta esim. Kuopion Väinölän-

Hei, mikäs tuossa on... Sehän on tilhi! Tais just mennä 20 lajia rikki!

niemeltä edellisenä päivänä löydetty tilitalti oli varmasti hyytynyt yön aikana, ellei sitten ollut jaksanut lähteä vielä yrittämään etelämmäksi. Lajilistalta puuttuvista lajeista esim. telkkä ilmaantui myöhemmin Varkauden Pirtinvirtaan ja tundraurpiaisenkin puuttuminen lienee ollut pelkkä määrittämissymys muutamalla joukkueella. Metson ja riekon puuttumisen ymmärtää samoin kuin nakkelin ja pikkutikan. Mutta esim. vihervarpusia oli ollut joukolla äänessä Kuopion Puijonlaakossa vielä edellisenä päivänä...

Pinnakisa näyttää vetävän vuosi vuodelta enemmän harrastajia liikkeelle. Tänä vuonna kymmenen täysikokoisen joukkueen ilmoittautuminen nostatti kilpahenkeä jo etukäteen. Reittisuunnitelmilla ja lajirallilla pidettiin puhelinlinjoja ennätyskuumina ainakin viikon verran ennen H-hetkeä ja huomaamattaan moni lisäsi aktiivista talviretkeilyään. Pinnakisan sivutuotteena kartoitettiin siten varsin kattavasti Pohjois-Savon talvilinnustoa ja tehtiin hyviä havaintoja harvinaisista talvehtijoista.

Talvipinnakisan 1991 Tulokset (suluissa havainnoijien kotipaikat)

1. Jukka Ihanus & Jarmo Pirhonen (Varkaus) 35p
2. Jyrki ja Petro Pynnönen & Kari Saukkonen (Kuopio) 34p
3. Harri Hölttä (Varpaisjärvi), Mika-Petri Harju (Pori), Arvi Meklin (Kuopio) & Eelis Rissanen (Nilsä) 30p
4. Aimo Hartikainen, Jaakko Kettunen & Adrian Royle (Kuopio) 29p
4. Timo Immonen, Hannu Kärkkäinen & Allan Nyysönen (Varkaus) 29p
4. Heikki Kotilainen (Kuopio), Osmo Huupponen & Antero Lindholm (Varkaus) 29p
7. Jussi Aalto, Hannu Siikavirta & Esko Vesanen (Rautalampi) 27p
8. Helena, Risto, Katja ja Jani Rönkä (Leppävirta) 24p
9. Heidi Hannula, Anu Miettinen (Kuopio) & Anne-Mari Kärkkäinen (Joensuu) 21p
10. Juhani Rissanen (Nilsä) & Markku Ukkonen (Siilinjärvi) 20p

Pohjois-Savon Lintutieteellisen yhdistyksen Kuikan Jäsenistö 1991

Yhdistyksemme jäsenmäärä pysyi tänä vuonna kutakuinkin edellisvuoden lukemissa. Positiivisinta jäsenistön kokoonpanossa ovat uudet nuoret ja aktiiviset harrastajat, joiden toivomme levittävän yhdistystietoutta kaveripiireihinsäkin; yhdistyksen voimavarana ja toiminnan jatkumisen turvana kun ovat juuri nuoret. Myös naisjäsenten määrä

tuntuu pikkuhiljaa kohoavan. Tällä hetkellä seurassamme on 23% naisia. Tuskinpa muut lintuyhdistykset pistävät tässä asiassa paremmaksi. Tässä 153 yhdistyksemme jäsenmaksun vuodelle 1991 maksanutta. Jokaisen jäsenen perässä on hänen henkilökohtainen nimikirjainlyhenteensä.

PSLTY-Kuikan jäsenlista 1991

Nimi

Aalto Jussi
Airaksinen Pirkko
Alaja Pentti
Asikainen Kauko
Björk Erkki
Esko Kalevi
Filipoff Timo
Haapanen Antti
Hagman Aarne
Hakkarainen Jaakko
Hannula Heidi
Harju Mika-Petri
Hartikainen Aimo
Hartikainen Niilo
Hartikainen Pertti
Hartikainen Vesa
Haukka Juhani
Haverinen Kari
Hedlund Mirjami
Helisalmi Seppo
Helppi Jussi
Hublin Patrick
Hujala Jukka

Hyvärinen Erkki
 Häggblom Laura
 Hämeen-Anttila Eero
 Hämäläinen Anna-Maija
 Hämäläinen Jaana
 Hämäläinen Rauno
 Hämäläinen Timo
 Hämäläinen Terho
 Hölttä Harri
 Iivarinen Raimo
 Immonen Sirkka
 Immonen Timo
 Jalkanen Tuomo
 Jantunen Seppo
 Junninen Pirkko
 Jussila Silveri
 Juutinen Ursula
 Jäderholm Kai
 Jäderholm Senja
 Jämsänen Terttu
 Jäntti Ari
 Karttunen Leena
 Kauhanen Heikki
 Kelo Jorma
 Kerkola Yrjö
 Kettunen Antti
 Kettunen Jaakko
 Kiesi Arja
 Kinnunen Jukka
 Knuutinen Jorma
 Kohonen Martti
 Koivusaari Juhani
 Komulainen Martti
 Konttinen Seppo
 Korhonen Ilkka
 Kotilainen Harri
 Kotilainen Heikki
 Kotilainen Sylvi
 Kotilainen Toivo
 Kuikka Voitto
 Kärkkäinen Anne-Mari
 Kärkkäinen Olavi
 Kärkkäinen Salme
 Laakso Mikko
 Laitila Seppo
 Laitinen Olli
 Liimatainen Osmo
 Liimatta Paavo
 Lilja Sven-Eric
 Lindholm Antero

Linkola Martti
 Lyytikäinen Ari
 Makkonen Esko
 Malmivuori Raisa
 Maskulainen Kauko
 Maskulainen Paavo
 Maskulainen Tarja
 Mecklin Pertti
 Meklin Arvi
 Miettinen Anu
 Miettinen Heikki
 Nisula Antti
 Nyrén Aimo
 Nyysönen Allan
 Oravainen Juha
 Pakarinen Raimo
 Partanen Heikki
 Partanen Jukka
 Peiponen Sirkka
 Pekonen Hugo
 Pennanen Pirjo
 Pohjolainen Lauri
 Puranen Lauri
 Pääkkönen Elina
 Pöysälä Pentti
 Pöysälä Ritva-Liisa
 Reinikainen Antti
 Rissanen Eelis
 Rissanen Juhani
 Rissanen Kari
 Roine Maija
 Roine Pekka
 Royle Adrian
 Royle Leena
 Runko Pentti
 Ruokolainen Kalle
 Ruotsalainen Jarkko
 Ruotsalainen Timo
 Ruotsi Juha
 Rutonen Kalevi
 Ryynänen Seppo
 Räsänen Pertti
 Räsänen Seppo
 Räsänen Toivo
 Rönkä Helena
 Rönkä Risto
 Salmela Irmeli
 Salo Marja
 Salo Yrjö
 Saukkonen Kari

Savolainen Eino
Savolainen Jorma
Savolainen Timo
Siikavirta Hannu
Sikström Kauko
Sopanen Paavo
Sorvari Veli Matti
Stenbäck Ulla
Tallgren Lassi
Tanskanen Ari
Tenhunen Pekka
Tikanoja Mikko
Tikkanen Taina
Toivanen Juhani
Tukiainen Hannu
Tuomainen Jorma
Ukkonen Elina
Ukkonen Kaisa
Ukkonen Markku
Ukkonen Mirja
Uusipaikka Visa
Vartiainen Alpo
Vartiainen Anja-Kaisa
Vartiainen Jouni
Väänänen Jarmo
Väänänen Raili
Väätäinen Heikki
Väätäinen Juha
Yli-Kauppila Asko
Yliluoma Jarmo

ES

TT

Tiedotuksia ja Ajankohtaista

Yhdistyksen syysretki 28.9.

Yhdistyksen syysretki, joka sai palstatilaa jopa Savon Sanomissa, järjestettiin 28. syyskuuta. Retki suuntautui Kuopion Puutossalmelle ja retkelle lähtö tapahtui klo 7.00 linja-autoasemalta. Paikalle ilmaantui 11 rohkeaa taistelemaan tuulta ja tuiverrusta vastaan (Puutossalmella tuulee aina). Sää oli lähes pilvinen, tuuleltaan kohtalainen lämpötilan vaihdellessa +7- +10°C. Näkyvyys oli verrattain hyvä. Aamusta muutaman tunnin seurasimme salmen länsirannalla kaivinkoneen takana tuulen suojassa. Kun lähes kaikilla alkoi olla kylmä siirryimme lossilla toiselle puolen poh-

joiskärkeen, jossa on metsää suojaamassa tuulelta.

Päivän havainnot on lueteltu kokonaisuudessaan jäljempänä. Havainnoista voisi poimia parempina 12 merimetson parven (Pohjois-Savon suurin), mukavankokoiset haapanapotit, myöhäisen mehiläishaukan, 2 tuulihaukkaa ja 10 piekanaa. Kaiken kaikkiaan yhden päivän havainnoiksi ihan kiva lista.

Puolta päivää lähestyttäessä alkoi muutto hiipumaan ja samaan aikaan tulleen hälytyksen myötä Joensuussa olevasta alaskanviklasta suunnistivat retkeilijät kiinnostuksen mukaan joko Joensuuun tai kotiinsa.

28.9. Kuo Puutossalmen havainnot

Gavia	5 m + 5 p
Kuikka	13 m + 2 p
Merimetso	a12 m + 1 ad m
Sinisorsa	5 m
Haapana	450 m/10a (max a120 + a100)
Jouhisorsa	9 m haapanaparvissa
Lapasorsa	2 m
Telkkä	16 m
Alli	6 m + 4 m
Mustalintu	/2 -puk p
Isokoskelo	8 m
Tukkakoskelo	1 m
Mergus	10 m
Tukkasotka	3 m
Aythya	9 m
VL	n70 m/3a (haapanoita?)
Cygnus	a3 m
KK	a10 m
Hiirihaukka	1 m
Piekana	10 m
Mehiläishaukka	1 juv m
Kanahaukka	1 k
Varpushaukka	8 m
Accipiter	1 m
Tuulihaukka	2 m
Korppi	2 k
Hölmötiainen	17 m
Sinitiaainen	a6 m
Turdus	n. 200 m; pääosin räkättirastaita

Syysretken naiskauneutta. (Kuva: Helena Rönkä)

LYL:N LINTULEHTIPAKETTI 1992

Tilaamalla lehtesi LYL:n lintulehtipaketin kautta saat ne edullisemmin. Tilaa valitsemasi lehtipaketti maksamalla tilaushintojen summa (vähintään 200 mk) postisiirtolomakkeella tilille KO 2418 92-0 osoitteella LYL, PL 17, 18101 Heinola. Paketin kautta ei toimiteta oman osoitealueesi paikallisyhdistyksen lehteä! Ohessa lehtien pakettihinnat ja ennakkotiedot:

Lehti	Yhd.	Koko	s/n:oa	Hinta
Ornis Karelia	EKLY	B5	56/1	18 mk
Tringa	Tringa	B5	160/4	34 mk
Kanta-Hämeen Linnut*	KHLY	B5	120/2	50 mk
Sirri	Xenus	B5	56/1	15 mk
Ornis Bothnica	KPLY	A5	120/1	40 mk
Keski-Suomen Linnut	KSLY	A5	128/4	30 mk
Lintukymi	KyLY	B5	48/1	20 mk
Kokko	LLY	B5	36/1	10 mk
Lounais-Hämeen Linnut	LHLH	B5	60/1	25 mk
Siipipeili	MLY	A5	96/2	25 mk
Siipirikko	PKLY	A5	128/4	22 mk
Aureola	PPLY	A5	135/4	30 mk
Siivekäs	Kuikka	A5	90/2	25 mk
Satakunnan Linnut	PLY	A5	160/4	30 mk
Corvus	PSLM	A5	48/1	10 mk
Päijät-Hämeen Linnut	PHLY	A5	144/4	30 mk
Suomenselän Linnut	SsLY	A5	180/4	40 mk
Hippiäinen	SpLY	B5	120/4	20 mk
Lintuviesti	TaLY	B5	160/4	40 mk
Ukuli	TLY	B5	144/4	40 mk
Cinclus scandinavicus		A5	88/1	25 mk
Hirundo (Viro)	LUS	A5	40/2	30 mk

* sisältää poikkeuksellisesti kaksi tänä vuonna ilmestyvää vuosikirjaa: 1991 (eri teos kuin Juhlajulkaisu 1971-1991) ja 1992.

Paketti uutisia

Kokko ja Lounais-Hämeen Linnut -vuosikirjat ovat painossa, ja pakettibibliografia 1989-90 odottaa enää niiden tietoja.

Paketin vähimmäishintaa on korotettu, mutta siinä on nyt yleisön pyynnöstä kaksi tärkeää "lähialueiden" lehteä: Cinclus scandinavicus on yhteispohjoismainen koskikaratutkijoiden julkaisu, jossa on myös suomenkielisiä juttuja. Hirundo taas on Viron Lintutieteellisen yhdistyksen lehti, jota on muuten vaikea tilata.

SAARISTOSYMPOSIO

Saaristolintujen ekologiaa

Aika: 29.2.1992

Paikka: Raumanmeren koulu, Rauma

Järjestäjät: LYL, SLY, PLY, Rauman seudun luonnonystävät ja OK-opintokeskus

Ohjelma

10.30 Symposiumin avaus (SLY)

10.40 Kari Mäntylä: Satakunnan saaristolinnusto

11.25 Tuukka Pahtamaa: Linnustotutkimukset öljyonnettomuuksien yhteydessä

12.00 Ruokailu

13.00 Martti Hario: Loisien osuus haahkakannan heikkenemisessä

13.40 Mika Miettinen & Esa Lehtikoinen: Pilkkasiiven poikue-ekologia ja kannanarviot Saaristomerellä

14.20 Dennis Wuorinen, Mika Kilpi ja Kai Lindström: Lapintiiran ravinnonkäyttö, saaliskannat ja pesintä

15.00 Kahvi

15.30 Torsten Stjernberg: Räyskän nykykanta ja poikastuotanto

16.10 Raimo Sundelin: Rauman saaristoluonto (kuvasesitys)

16.45 Yleiskeskustelu ja symposiumin päättäminen

Seuraavana päivänä 1.3.1992 on Raumalla LYL:n sääntömääräinen kevätkokous.

Lisätietoja: LYL:n toimisto, puh. (918) 152 579

HALUATKO TALLENTAA HAVAITOSI TIETOKONEESEEN ?

Lintutieteellisten Yhdistysten Liitto (LYL) tarjoaa edullisen mahdollisuuden hankkia ohjelmia lintuhavaintojen tallentamiseksi tietokoneeseen. Tarjolla on kaksi eri ohjelmaa: Aves (150 mk) ja Ornix (300 mk). Ohjelmat ovat edullisuudestaan huolimatta aivan kelpoisia havaintojen tallentamiseen. Hinnat on painettu alas, jotta kaikki voisivat hankkia ohjelman ja täten toimittaa havaintonsa levykkeellä yhdistysten ja muiden tiedostojen käyttöön.

Ohjelmista Ornix on kalliimmasta hinnastaan huolimatta hieman kevyempi käyttää eikä vaadi välttämättä AT-tason mikroa. Aves-ohjelmaan voi tallentaa enemmän yksityiskohtaista tietoa havainnoista omiin kentiinsä, mikä luonnollisesti vaatii enemmän koneelta. Myös Kuikka hankkineet ohjelmat käyttöönsä, joten on kautsaauksien ja faunistisen arkiston kannalta suotavaa, että mahdollisimman moni palauttaa havaintonsa levykkeellä (eikä havaintokortteja enää tarvita!).

Tietenkään ohjelmat eivät toimi kuten havisvihko. Havisvihkoa ne eivät kykene koskaan korvaamaan, kun on kyse hengentuotteiden (esim. piirrosten, tunnelmien tai tuntomerkkien) tallentamisesta. Idealisti usein unohtaa kovan todellisuuden. Rationaalisuus ja toimivuus asettavat toiminnollemme vielä tietotekniikassakin rajoja. Kyynikot kynäilköön - kortit kelpaa edelleen.

Lisätietoja ja ohjelmia voi kysellä LYL:n toimistosta, puh. (918) 152 579.

*Yhdistys onnittelee LYL:n vuoden lintupiirtäjä kilpailussa menestyneitä piirtäjiään aikuisten sarjassa Veli-Matti Väänänen nappasi hopeaa ja Helena Rönkä pronssia (mitalikuva "Huttujuttu" s. 45). Alle 15 vuotiaitten sarjassa Pohjois-Savon tuleva lintuharrastaja Katja Rönkä sai työstään kunniainnoksen. ONNEA!

*Yhdistyksen varastossa lojuu vielä auringonkukansiemeniä. Osta pois omasi 25 kg:n säkki 200 mk ja 6 kg:n pussi 50mk. Yhteyshenkilö Jaakko Kettunen puh. (971) 344443.

*Nyt kun vuosi on lopuillaan on taas aika palautella havaintoja. Vuodelta -91 kevähavaintoja ja havaintokortteja kaivataan. Vanhatkin havainnot kelpaavat.

*Yhdistyksen logoa on saatavana edelleen tarrana (6 mk/kpl) ja hihamerkinä (10 mk/kpl). Kysele merkkejä kokouksissa.

*Yhdistyksen vuosikokous järjestetään 14.2. perjantaina klo 18.00 Kuopion Museolla. Ohjelmassa saattaa olla myös muitakin kokousasioiden lisäksi. Tervetuloa mukaan!

*Vaikka viime numerosta yritettiin kitkeä virheet vähiin oli sinne päässyt putkahtamaan seuraava virhe s. 26 väliotsikko Vesilintujen pistelaskennat po. Vesilintujen poikuelaskennat

*Lehden ulkoasua on yritetty edelleen kehittää. Viime numerossa varsinkin kuvat olivat laadultaan suorastaan ala-arvoisia. Yritämme parantaa laatua vaihtamalla painopaikkaa. Tätä kirjoittaessa emme tiedä tuottaako tämä tulosta mutta toivomme niin. Lehteen on tehty sisällöllisesti myös pieniä muutoksia. Syysmuutokatsauksen yhteydessä on pieni vihje, että lehti tarvitsee mainoksia. Lehden toimituskunta ja hallitus eivät ehdi joka paikkaan, joten jos tunnet piston sydämessäsi ja tiedät jonkun joka haluaa mainostaa lehdessämme niin ota yhteyttä! Postia on jonkun verran lähetelty vielä vanhalla postilokero-osoitteella, joten lähetellessänne postia, huomioitahan nykyisen osoitteemme!

